

**T.C
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI**

**TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE TÜRK POLİS TEŞKİLATI'NIN
KURULUŞU, ORGANİZASYONU, FİZİKSEL YAPILANMASI, ADAY
SEÇME ŞEKLİ, EĞİTİM PROGRAMLARI VE EĞİTİM SÜREÇLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

122708

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN**

**T.C. NİĞDE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

**HAZIRLAYAN
Süleyman KAYNAR**

Niğde – 2002

T.C
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Süleyman KAYNAR'a ait "Tarihi Süreç İçerisinde Türk Polis Teşkilatı'nın Kuruluşu, Organizasyonu, Fiziksel Yapılanması, Aday Seçme Şekli, Eğitim Programları ve Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi
(Danışman)

ÖZET

Bu araştırmada tarihsel bir süreç içinde Türk Emniyet Teşkilatının fiziksel yapılanması, eğitim ve öğretim süreçleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, araştırma kapsamı Orta Asya Türk Devletlerinden, Selçuklular, Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet Dönemlerinden ibarettir. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1. Orta Asya Türk Devletleri kendi güvenliklerini sağlamak için askeri bir yapı içerisinden seçtikleri, barış zamanı iç güvenliği sağlayan savaş zamanı da ordu ile birlikte savaşan bir birim oluşturarak güvenliği sağlamaya çalışmışlardır.
2. Selçuklular da bu yapıyı sürdürmüşler, fakat hakimiyet alanlarının genişlemesi ve farklı toplumlarla birlikte yaşama zorunluluğu nedeniyle; subaşlık sistemini getirmişler ve bu sisteme yardımcı olacak yardımcı birimler oluşturulmuştur.
3. Osmanlı Devleti de Selçuklu Devleti'nin idari ve sosyal yapılanmasını geliştirerek devam ettirmiş ve subaşlık birimini ayrıca kadıların emrine vermiştir. Bu durum Tanzimat'ın ilanına kadar bu şekilde devam etmiştir, Tanzimat sonrası güvenlik hizmeti askeri yapı içerisinden ayrılarak kendi içinde özerk bir yapıya kavuşturulmuştur. Ancak tarihin getirdiği miras korunarak, hiyerarşik yapı ve kurallar polisin teşkilat yapısında devam ettirilmiştir.
4. Ulaşılan belgelere göre; (EK 1), (EK 2) Osmanlı Devleti'nin polis eğitiminde bilimsel ölçütler kullandığı saptanmıştır. Ek 1'de İmtihan Tutanağı, Ek 2'de ise 1907 tarihli Polis Nizamnamesi verilmiştir.
5. Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde, yeni kurulan devlet kendi iç güvenliğini çözmek için polis teşkilatına büyük önem vermiştir. Bu nedenle hızlı ve etkili çözümler üretmek, iç güvenliği sağlamak devletin otoritesini hissettirmek ve polis teşkilatının personel ihtiyacını karşılamak için kurslar açılmıştır. Ancak bu kurslar personel ihtiyacını karşılamakla birlikte nitelikli eleman yetiştirme yönünden başarısız olmuştur. Nitelikli personel ihtiyacı ve yönetim

kadrolarını oluşturmak maksadıyla Polis Kolejleri ve Polis Enstitüsü kurulmuştur. Bununla birlikte artan personel ihtiyacını karşılamak için de Polis Okulları açılmıştır.

6. Günümüzde ise, Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Akademisine dönüştürülerek bünyesinde yüksek lisans ve doktora yapılan Yüksek Öğrenim Kurumuna bağlı bir fakülteye dönüştürülerek başına da bir Rektör atanmıştır. Polis Okulları da Polis Meslek Yüksek Okullarına dönüştürülerek Polis Akademisine bağlanmış, eğitim ve öğretim süreleri 2 yıla çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Polis, Emniyet Teşkilatı, Polis Okulları, Polis Eğitimi ve Polis Akademisi,

SUMMARY

In this study, it was explored the physical structure, curriculum, teaching-learning process and selection candidate of Turkish Security Organization. From beginning to present in the other hand the period was started from first Turkish states in middle Asia such as Hun, Gokturk and Uygur to Seljuks, Ottomon and Turkish Republic. The results of the study are given below;

1. Middle Asia States composed a unit which provide security in time of peace and help army in time of war. So they provided internal and external security.
2. The Seljuks continued the same organization, but because of the expansion of the country, necessity of living together with different nations they composed a system called "Subaşı" and subunits which helped this system.
3. The Ottoman Empire continued and flourished the governmental and social formation of the Seljuks and it gave the unit of Subası to the kadı. This application continued until Tanzimat. After Tanzimat the service of security was separated from the military system and embodied its own independent organization; but the inheritance which history brought was preserved and continued in a hierarchical formation and rules are carried on in the Police Organization.
4. In the period of Republic the new formed State gave a great deal of importance to the police organization in order to provide internal security. For this reason to produce effective solutions, to provide internal security, to make felt the otority of the state and to provide a stuff to the police organizations courses are began. This courses provided stuff, but it failed from the point of enabling qualified stuff. In order to get qualified stuff and to compose administration class the police college and instutions are founded. To provide increasing stuff demand police schools opened.
5. Today the police academy was turned into security sciences academy in which master degree and philosophy degree can be get and a rector appointed there. Police schools turned into police vocational high school and connected to the police academy an education process raised to 2 years

Key Words: Security, Police, Security Organizations, Police School, Police Education and Police Academy

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VI
ÖNSÖZ.....	VII

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
PROBLEM DURUMU.....	2
PROBLEM CÜMLESİ.....	4
ALT PROBLEMLER.....	4
SINIRLILIKLAR.....	5
TANIMLAR.....	5

BÖLÜM II

YÖNTEM.....	6
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	6
EVREN VE ÖRNEKLEM.....	6
VERİLERİN TOPLANMASI.....	6
VERİLERİN ANALİZİ.....	7

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
--------------------------	---

BÖLÜM IV

BAŞLANGIÇTAN CUMHURİYETE.....	9
A. Başlangıçtan – 1299 Dönemi.....	9
B. 1299 – 1845 Dönemi.....	11
C. 1845 – 1918 Dönemi.....	17
Zaptiye Nezareti.....	20

1907 Tarihli Polis Nizamnamesi.....	25
Selanik Polis Okulu.....	29
1913 Tarihli Polis Nizamnamesi.....	35
İstanbul Polis Okulu.....	38
Beyrut Polis Okulu.....	45
Bağdat Polis Okulu.....	46
Erzurum Polis Okulu.....	48
Adana Polis Okulu.....	48
Trabzon Polis Okulu.....	49
D. 1918 – 1920 Dönemi.....	50

BÖLÜM V

CUMHURİYET DÖNEMİ.....	53
A. 1920 – 1937 Dönemi.....	53
B. 1937 – 2001 Dönemi.....	62
1. 1937 – 1962 Dönemi.....	62
Enstitü Orta Öğretim Kısmı Sivil Kursu.....	66
İl Polis Kursları.....	67
2. 1962 – 2001 Dönemi.....	70
Polis Enstitüsü.....	70
Polis Akademisi.....	71
C. 2001 Dönemi.....	74
Polis Meslek Yüksek Okulu.....	77

BÖLÜM VI

SONUÇ VE TARTIŞMA.....	83
KAYNAKLAR.....	87
EKLER.....	89
EK 1.....	90
EK 2.....	92
EK 3.....	101
EK 4.....	108
EK 5.....	111

TABLOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

TABLO 1	Katipler ve Görevlendirilecek Diğer Memur Adayları İçin Yüce Devletin Hal Tercümelerinin Araştırılmasına Ait Belge.....	28
TABLO 2	Selanik Polis Okulunun Kuruluş Kadrosu.....	30
TABLO 3	Selanik Polis Okulu 1328 Yılı Kadrosu.....	31
TABLO 4	Selanik Polis Okulunun Eğitim ve İdari Görevlilerini Gösteren Cetvel.....	32
TABLO 5	İstanbul Polis Okulunun 1909-1921 Tarihleri Arasındaki Kadrosu.....	39
TABLO 6	1913 Yılından 1920 Yılına Kadar Yani Cumhuriyet Hükümetine Kadar İstanbul Polis Okulu Müdürleri.....	42
TABLO 7	İstanbul Polis Okulunun 1912 Yılı Eğitim Ve İdari Personelini Gösterir Liste.....	43
TABLO 8	İstanbul Polis Okulunun Açıldığı 1909 Yılından İtibaren 19 Devrenin Başarı Durumları.....	44
TABLO 9	Beyrut Polis Okulunun 1914 Yılı Kadrosu.....	45
TABLO 10	Bağdat Polis Okulunun Açılışından Kapanışına Kadar ki Görevlileri.....	46
TABLO 11	Erzurum Polis Okulunun Açılış ve Kapanış Kadrosu.....	48
TABLO 12	Adana Polis Okulunun Kadrosu.....	49
TABLO 13	Trabzon Polis Okulunun Öğretim Görevlileri.....	49
TABLO 14	Türkiye’de 1918 Yılında ki Mevcut Polis Sayısı.....	51
ŞEKİL 1	1924 Yılı Teşkilat Şeması.....	54
TABLO 15	Emniyet Umumiye Merkez Teşkilatı.....	55
TABLO 16	Türkiye’de 1946 Yılında Mevcut Polis Kuvveti.....	63
TABLO 17	1996 yılında ki Polis Akademisinde Okutulan Dersler.....	73
TABLO 18	1996 Yılında Polis Koleji’nde Okutulan Dersler.....	74
TABLO 19	1996 Yılında Polis Okulları’nda Okutulan Dersler.....	75
TABLO 20	2001 Yılında Polis Akademisi’nde Okutulan Dersler.....	76
TABLO 21	2001 Yılı içinde Polis Koleji’nde Okutulan Dersler.....	77
TABLO 22	2001 Yılı Polis Meslek Yüksek Okulları’nda Okutulan Dersler.....	79

ÖNSÖZ

Bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları birlikteliğe toplum diyoruz. Toplumun bir arada huzurlu ve mutlu yaşaması güvenlik hizmetini yerine getiren polisin toplumun iç güvenliğini sağlamak için gerekli olan hizmetin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip olmasıyla doğru orantılıdır. Bu çalışmada Türk toplumunun tarihi süreçte güvenlik ihtiyacını nasıl giderdiği, teşkilatlanma, güvenlik görevlisi olacakların seçimi, eğitimi gibi konularda hangi uygulamaların yapıldığı incelenmiştir. Bu çalışmayla amaçlanan temel düşünce: Türk Polis Teşkilatının içinde bulunan kendini geleceğe adanmış olan insanlara yeni ufuklar göstermek, çağın gerektirdiği bilgi, beceri ve tekniklerle donanmış eğitim sistemi oluşturmak ve nitelikli polis yetiştirerek toplumun güvenlik ihtiyacını en üst verimlilikle karşılayabilmek düşüncesidir.

Bana bu konuda yardımlarını ve ilgisini esirgemeyen ve bilgisini benimle paylaşan Sayın danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN'a ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOÇ hocama, çalışmamda arşiv kaynaklarına ulaşmamda büyük yardımlarını gördüğüm Sayın Eyüp ŞAHİN'e, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşim Leylagül'e teşekkürü bir borç bilirim.

BÖLÜM I

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir.

GİRİŞ

İlk insandan başlayarak bugüne kadar güvenlik ihtiyacını sağlamak insanların en önemli sorunlarından biri olagelmıştır; gelecekte de olmaya devam edecek gibi gözükmektedir. İlk insanlar vahşi hayvanlardan korunmak amacıyla mağaralara ve ağaçlara sığınmışlardır. Zamanla oluşturdukları birlikteliğin ve dayanışmanın artmasıyla, kendi içlerinde de bir güvenlik mekanizması kurma ihtiyacı doğmuştur. Bunun için de topluluk içinde yaşayan ve kendi içlerinden seçtikleri fiziksel güç ve yeterliğe sahip bireyleri toplumun güvenlik ihtiyacını gidermek için yetki vererek kullanmışlardır. Bu bireyler topluluğu fiziki tehlike ve saldırılara karşı korumuştur. Gelişen teknoloji ve bilgi birikimi, barutun ve ateşli silahların icadı, elektriğin ve elektronik biliminin gelişimi ile güvenlik ihtiyacının da farklılaşması gündeme gelmiştir. Çünkü gelişen teknolojiyle birlikte yeni ve farklı suç türleri ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak güvenliği sağlayacak bireylerde artık fiziksel gücün tek başına yeterli olmaması; teknolojik yeterliğe sahip, sosyolojik ve psikolojik olarak toplumu ve bireyleri tanıyan bir güvenlik elemanı tipine ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Bu nitelikte güvenlik ihtiyacını sağlayacak bireylerin yetiştirilmesi için teşkilatlanma ve eğitim sistemine gereklilik doğmuştur. Bu doğrultuda teşkilatlanmasını bilen ve bireyleri eğitime yeterliliğine sahip olan toplumlar, güvenliklerini sağlama ve toplumun bir arada huzurlu bir şekilde yaşamasını temin etme yönünde başarılı olmuşlardır. Bu başarı diğer toplumsal kurumları da doğrudan etkileyerek, toplumsal sistemin tüm kurumlarının işlevselliğine ve üretkenliğine olumlu katkılar sağlamıştır.

PROBLEM DURUMU

Bio - sosyo kültürel bir varlık olarak insan, bir toplum içinde yaşamaktadır. İnsanın birincil gereksinimlerinden olan “güvenlik” ihtiyacı, insanların kendilerini gerçekleştirmeleri ve geliştirmeleri için gerekli en önemli bir unsurdur.¹ Güvenli bir biçimde hayatını sürdüremeyen insan kendisine ve topluma faydalı olamaz. Görüldüğü gibi güvenlik ihtiyacının iki önemli boyutu mevcuttur. Birincisi toplumu oluşturan bireyin kendisini güvenli bir ortamda hissetmesi ve bu güvenli ortamın sağlanması için kendine ait olan bazı hürriyetlerden vazgeçmesidir ki biz buna Psikolojik boyut diyoruz. İkincisi ise bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları toplumun, bir arada ve düzenli bir biçimde yaşamaları için gerekli ve en önemli unsurlardan biri olan güvenliğin, toplum için sağlanması da sosyal boyutudur. Eğer toplumda güvenlik yoksa o toplumda gelişme ve toplumsal düzenden bahsedemeyiz. Birey, eğer kendisini güvende hissedemiyorsa o zaman sağlıklı bir toplum hayatından söz edemeyiz. Güvenlik ihtiyacını sağlayabilmek için toplum kendi arasında bir örgütlenme ve teşkilatlanma yoluna gitmiştir. Güvenlik ihtiyacı için seçilen bireylere de toplum çeşitli ayrıcalıklar ve yetkiler vermiş ve toplumun güvenliğini ve huzurunu sağlamak için örgütlemiştir. Bu örgütlenme ve teşkilatlanma toplumlar arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar toplumların sahip oldukları farklı kültür ve sosyal çevreye göre değişmektedir. Örneğin İngiliz Polis teşkilatında polis, silah taşımamaktadır. İngiliz polisinin bir diğer dikkat çeken özelliği ise giydiği beyaz gömleğiyle temiz bir toplum, güvenli ve huzurlu bir ortamın sağlayıcısı görünümü vermesidir. Türk Polis Teşkilatında ise silah taşımak bir zorunluluktur. Ayrıca silah, Türk toplumunda namusla eş değer tutulmuştur.

Tarihi süreç açısından incelendiğinde, başlangıçtan beri Türk toplumunda güvenlik ihtiyacının karşılanması için örgütlerin yer aldığı görülür. Orta Asya’da göçebe bir hayat sürerken bile Türk toplumu kendi içinde güvenliği sağlamak için belli kural ve kaideler getirmiştir; bu kurallar daha sonra gelenek haline dönüşmüştür. Biz bunlara töre diyoruz. Töreler; toplum içinde insanların yapması ve yapmaması gereken işlerin belirtildiği yazılı olmayan ancak toplum tarafından

¹ SOLMUŞ Tarık, *Türk Psikoloji Bülteni*, Sayı:19 s: 65 Aralık 2000

benimsenip uygulanan kurallardır. Türk toplumunun merkezîyetçi bir yapıda olması, bir başka söylemle organize bir şekilde hareket edebilmesi, güvenlik ihtiyacının da devlet tarafından karşılanmasını gerektirmiştir. Bu nedenle Türk toplumlarında güvenlik amaçlı organizasyonların hep yer aldığı görülür.

Güvenliğin sağlanması tüm toplumlar için evrenseldir. Çünkü insanlar huzurlu ve güvenli bir ortamda mutlu bir şekilde yaşamak isterler. Dünyanın neresine giderseniz gidin hırsızlık her zaman suçtur. Bundan dolayıdır ki, dünya liderleri özellikle artan suç türleriyle mücadele edebilmek için global bir polis örgütü kurmuşlardır. Bu örgütün ismi ise “İTERPOL” dır. Açılımı ise “uluslar arası polis” demektir. Bu örgüt, anlaşmayı imzalayan tüm ülkelere İterpol aracılığıyla uluslar arası suç örgütleri ve suçlularla mücadele etme görevi ve yetkisi vermiştir.²

Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de güvenlik ihtiyacını etkili ve verimli bir şekilde sürdürebilmek için yetişmiş personele ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da eğitim ile sağlanır. Bu eğitim, çağın gereklerine uygun, toplumun ihtiyaç ve beklentilerinin bilincinde, devletin menfaatlerini üstün tutacak şekilde planlanmış bir eğitim programı uygulanmasıyla elde edilir. Bu eğitim yeterli şekilde verilmezse başlı başına bir güç olan polis, yetkilerini ve sorumluluklarını tam manasıyla uygulama bilincinden yoksun olarak güvenliği kendi kişisel, sosyal ve kültürel anlayışına göre tesis etmeye çalışır. Bu da toplumda güvenliği sağlamakla görevli birimlerin uygulamada farklılığa, yetersizliğe düşmesine neden olabilmektedir. Bunun örneklerini tarihimizde görmekteyiz. Örneğin: Yeniçerilerin kadın hamamlarını basmaları, halktan zorla para toplamaları gibi.

Güvenliğin bu kadar önemli olması sebebiyle, güvenlik ihtiyacını yerine getirecek personelin etkili ve kaliteli hizmet verebilmesi için eğitim ve teşkilatlanma gerekir. İnsanlık tarihinin başlangıcından beri toplumların güvenlik ihtiyacını karşılayan sosyal bir kurum olarak teşkilatlanmalar oluşturulmuştur. Günümüzde polis olarak adlandırılan bu kurumun, en temel işlevi ülke içerisinde güvenliği sağlamak, suç işlenmesini önlemek, sanıkları yakalayarak yargı organlarına teslim etmek ve böylelikle devletin ve toplumsal sistemin sağlıklı ve sorunsuz işlenmesini desteklemektir. Türkiye’de polisin görev ve yetkileri, 4 temmuz 1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet kanununda ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir. Bu kanuna göre polisin genel güvenlikle ilgili görevleri iki kısımdır:

² “İterpol” Büyük Larousse C:11 s:5723 İstanbul 1986

1. Yasa, tüzük, yönetmelik ve hükümet emirlerine aykırı hareket etme eğiliminde olanların, bu suçu işlemelerine mevcut kanunlar çerçevesinde engel olmak (Önleyici Polis Görevi),
2. İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmaktır (Adli Polis Görevi).

Bu çalışmada, Türklerin tarih sahnesinde görülmesinden bu yana geçen zaman sürecinde, “*Türk Emniyet Teşkilatı'nın günün şartlarına uygun olarak gelişimi, değişimi ve eğitimi nedir*” sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın, Türkiye’de ve Dünyada polisin toplumsal yaşamdaki rolü ve polisin eğitimi hususunda geçmişle bağlantılı olarak nasıl bir polis eğitim sistemi oluşturulabileceği noktasında günümüze ışık tutacağı düşünülmektedir.

PROBLEM CÜMLESİ

Türk Emniyet Teşkilatı'nın tarihsel süreçte doğuş ve gelişimi nasıl olmuştur ?

ALT PROBLEMLER

Türk Emniyet Teşkilatı'nın;

1. Fiziksel yapılanması nasıldır ?
2. Aday seçimi ve sınavları nasıldır ?
3. Eğitim programları nasıldır ?
4. Öğrenme ve öğretme süreçleri açısından nasıldır ?

SINIRLILIKLAR

Araştırma;

1. Başlangıçtan – 2000 yılına kadar ki zaman dilimi,
2. Emniyet Genel Müdürlüğü, Türk Silahlı Kuvvetleri arşivi, YÖK Dökümantasyon, Milli kütüphane ve ulaşılabilen kaynaklar, dokümanlar ve belgeler ile sınırlıdır.

TANIMLAR:

Polis: Yunanca Politeia; Latince Politia kelimelerinden gelmektedir. Bu kelimeler batı dillerinde Fransızcada Police, İngilizcede Police, Türkçe’de Polis şeklinde ifade edilirken, anlam olarak da şehirde kamu düzeni, huzur ve güveni sağlayan teşkilatı ifade etmek için kullanılmaktadır³

Güvenlik: Toplum yaşamında kanuni düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet⁴

Teşkilat: Belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için bir araya gelmiş kişilerin işbölümü anlayışı içerisinde organize edilmesiyle oluşturulan ve çevresiyle etkileşim içinde olan yapıya teşkilat denir.⁵

Polis Teşkilatı: Toplumun güvenlik ve huzurunu sağlamak için bir araya getirilmiş olan ve bu düzeni bozanları kısıtlama yetkisine sahip eğitilmiş ve yetki sahibi bireylerden oluşan yapıya Polis Teşkilatı denir. (Araştırmacı)

³ TUĞLACI, Pars, “polis” **Okyanus Ansiklopedik Sözlük**, C.7, s:2357,Cem Yayınevi, İstanbul,1980

⁴ Komisyon, “Güvenlik” **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu, İstanbul – 1992

⁵ TORTOP Nuri, İSBİR Günay Eyüp, “**Yönetim Bilimi**” Olgaç matbaası Ankara s:71

BÖLÜM II

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren-örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizi verilmiştir.

Yöntem

Yöntem:

Bu çalışma, tanımlayıcı tarihsel bir araştırmadır. Genellikle tarihi araştırmalar eğitimde niteliksel araştırma modellerinin bir parçası olarak kullanılır. Tarihi araştırma, sistematik bir yolla veri toplayıp incelenen problem durumunun nedenlerini, etkilerini yada değişimlerini objektif bir şekilde geçmişle ilişki kurarak değerlendirme sürecidir. Diğer araştırma yöntemlerinde olduğu gibi tarihi çalışmanın amacı yeni bilgi keşfetme, varolan bilgiyi doğrulama, sınıflama ya da çoğaltmadır.

Bu bağlamda çalışma Türk Emniyet Teşkilatı'yla ilgili ulaşılabilen literatür taraması temel alınarak düzenlenmiştir. Bu noktada tarihsel çalışmaların özelliği gereği literatür tarama ile araştırma yöntemi aynı sürecin parçalarıdır.⁶

Evren – Örneklem

Araştırmanın evrenini Türk Emniyet Teşkilatı'nın doğuşu ve gelişimi ile ilgili tüm literatür oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Tarihi bir çalışma olması nedeniyle verilere ulaşmada zorluklar yaşanmıştır. Bu konuda yeterli kaynak ve yayımlanmış eserlerin azlığı ise geniş kapsamlı bir literatür taramasına izin vermemiştir. Verilerin bir bölümü Emniyet Genel Müdürlüğü arşivi, TSK Arşivi ve kütüphanesi, YÖK – TÜBİTAK dokümantasyon merkezi, ilgili kitaplar, dergi ve dokümanlardan toplanmıştır. Ayrıca tespit edilen ve ulaşılan kaynak kişilerle yapılan görüşmeler sonucu elde edilecek veriler de tez içerisinde kullanılmıştır.

⁶ TUTKUN, Ö. Faruk "An Historical Investigation on Birth Turkish Higher Education (Türk Yüksek öğretim Sistemi Üzerine Tarihi Bir Araştırma). Yayınlanmamış Doktora tezi Pittsburg, ABD: Pittsburg Üniversitesi 1998

Verilerin Analizi

Tarihi araştırmalarda ölçme aracı yoktur. Tarihi araştırma ağırlıklı olarak ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin mantıksal analizine dayanır. Araştırmada incelenen olaylar, araştırmadan önce olup bittiği için tarihsel araştırmalarda yorumlamalar özel bir öneme sahiptir.

Bu nedenle veriler toplandıktan sonra organize edilerek, alt problemlere cevap aranmıştır. Verilerin analizi Türk Emniyet Teşkilatı'nın doğuşu, gelişimi ve değişimi üzerine yoğunlaşmıştır. Elde edilen sonuçlar kritik faktörler ve olaylar temel alınarak bir sıralama içerisinde sunulmuştur.

BÖLÜM III

Bu bölümde konu ile ilgili literatürde ulaşılan çalışmalar verilmiştir.

İlgili Araştırmalar

DÜNDAR 'ın (1993) "Osmanlı Yönetiminde 78. Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat... "Polis Teşkilatı" araştırmasına göre, Osmanlı Devletinde ilk polis amiri Alp Gündüz Bey'dir. Osman Gazi Karahisarı fethedince hükümet işlerini oğlu Orhan Bey'e, iç güvenlik hizmetini yerine getiren subaşılık görevini de kardeşi Alp Gündüz Bey'e vermiştir. Günümüz anlamıyla subaşılık zabıta, daha ziyade belediye memurlarının gördükleri işleri gören ve kaza tabir olunan kasabaların idaresi başında bulunan memurun unvanı olarak kullanılmıştır. Subaşılar barış zamanı buldukları bölgelerin güvenliğini sağlamak, savaş için asker eğitmek gibi görevleri olan askeri bir birimdi. Subaşılar ayrıca kadıların emrinde bölgelerinde olan adli olayların çözümünde bilirkişilik yaparak kadılarına yardımcı olurlardı.

BÖLÜM IV

Bu bölümde, başlangıçtan – 1299, 1299 – 1845, 1845 – 1918 ve 1918 – 1920 dönemleri incelenmiştir.

Başlangıçtan Cumhuriyete

A. Başlangıçtan – 1299 Dönemi

Güvenlik ihtiyacının toplumların vazgeçemedikleri bir unsur olduğu bilinen bir gerçektir. Türkler toplum olarak tarih boyunca güvenliğe ve toplum huzuruna önem vermişlerdir. Bu bağlamda Orta Asya Türk devletlerinden Osmanlı beyliğinin kuruluşuna kadar olan döneme baktığımızda; Orta Asya Türk devletlerinde kullanılan “Yarkan” teriminin polis karşılığı olarak kullanıldığı, 1913 yılında gün yüzüne çıkarılarak okunan “Suci” kitabesinde kullanılan “Daruğa” terimiyle örtüştüğü ve Moğollar tarafından cellat veya dedektif manalarında kullanıldığı gözümüze çarpmaktadır. Buradan hareketle geçmişteki Orta Asya Türk devletlerinde göçebe bir hayat süren Türk toplumunun güvenliğinden askeri yapı içerisinde seçilenlerin sorumlu olduğu söylenebilir. Ancak bu konuda yeterli bir kaynak bulunmamaktadır.⁷

Türklerde polis, askeri teşkilatlanma içerisinde yer alırdı. Barış zamanında iç güvenliği sağlar, savaş zamanında ise orduyla birlikte savaşırdı.

Orta Asya Türk devletlerinde emniyet ve asayiş askeri bir teşkilatlanma içerisinde subaşılar tarafından yürütülmüştür. Subaşı terimi orta çağ Türk devletlerinde kullanılan yaygın bir unvandı. Bölgelerinin güvenliğinden ve asayişinden de subaşılar sorumluydular. Anadolu, güvenlik ve asayiş bakımından en parlak dönemini Anadolu Selçukluları zamanında yaşamıştır. Subaşına yardımcı olması için de birimler oluşturulmuştur. Osmanlı devletinde subaşı gibi görev yapan

⁷ DÜNDAR, Nihat a.g.e s:213-214.

birimler vardır. Bunlara Şihne veya Şahne dendiğini biliyoruz.⁸ Subaşılar, kadılarla birlikte görev yapmışlardır.

Kadı, yasama, yürütme ve yargı yetkilerini kendisinde toplamıştı. Kadılar, Subaşıyla birlikte hareket ederlerdi. Subaşılar idari yapılanma içerisinde kadılardan sonra gelirlerdi. Subaşıların altında da Şahne ve Dizdarlar bulunmaktaydı.⁹ Sefer zamanı subaşılar, beylerbeyi emrine girerlerdi. Bu terimler aşağıda verildiği şekilde kullanılmaktaydı.

Subaşı: Şimdi zabıta daha ziyade belediye memurlarının gördükleri işleri gören ve kaza tabir olunan kasabaların idaresi başında bulunan memurun unvanı olarak kullanılmıştır. Bu tabir Selçuklular zamanında da kullanılmış ve subaşına yardımcı olması için de birimler oluşturulmuştur.

Selçuklularda subaşı; kumandan, serasker manasında, zabıta umurunda müstamel olarak (Polis yerine kullanılmakta) idi. Selçuklular, polislik görevini askeri yapı içerisinde kumandan olarak görev yapan subaşılar devretmişlerdir.

Şahne: Kamusa (sözlüğe) nazaran (göre) Şının (Arapça'da ki Şın harfinden bahsetmektedir) kesriyle (-İ haliyle) okunur. Kelime osmanlıca yazımı sırasında harflerin ve harflere değişik okunma şekli veren işaretlerin durumu nedeniyle şahne kelimesinin şihne şeklinde bilinmesine neden olmuştur. **Şihne:** Şehirlerde subaşı tabir olunan zabıte (Subaya) denir ki tarafı sultaniden (sultan tarafından) mansup(memuriyet verilmiş) ve şehrin zapt-u raptı(asayiş) hususuna(durumuna) kafil olur(sorumlu).¹⁰ Ayrıca Şahne, inzibat memuru, harmanlara nezaret eden kimse olarak da bilinmektedir.¹¹

Aşık Paşa Zadenin beyanına göre Subaşılık, Osmanlılarda ilk ihdas olunan (ortaya çıkarılan) memuriyetlerden biridir. Osman Gazi Kara Hisarı fethettiği zaman hükümet işlerini oğlu Orhan Bey'e, subaşılık rütbesini de kardeşi Alp Gündüz Bey'e vermiştir.¹²

⁸ DÜNDAR Nihat A. "Osmanlı Yönetiminde 78. Cumhuriyet Döneminde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat... 'Polis Teşkilatı'" **Türk İdare Dergisi**, Yıl:65, Aralık 1993, Sayı:401, s: 213 – 214

⁹ Halim ALYOT Türkiyede Zabıta S.:15

¹⁰ PAKALIN Mehmet Zeki "Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü" c:III s:305 İstanbul 1983

¹¹ DEVELLİOĞLU Ferit, "Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat" , s:1169 , Ankara 1970

¹² PAKALIN Mehmet Zeki a.g.e., c:III s:259

Orta Asya Türk devletlerinde ve daha sonra kurulan diğer Türk devletlerinde güvenlik ve asayiş için kurulan birimler askeri bir yapı içerisinde görevli olan savaş zamanı askerlik yapıp barış zamanı da bölgelerinin güvenliğinden sorumlu bir yapı halinde görülmektedir. Osmanlı devletinin kuruluşundan itibaren güvenlik hususu bazı değişim ve gelişmeler göstermiştir.

B. 1299 – 1845 Dönemi

Bu dönem imparatorluğun geniş bir alana yayılma ve bu alanı hakimiyet altında tutma dönemidir. Öyle ki hakimiyeti altındaki alan Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar uzanmaktadır. Bu kadar büyük bir coğrafi alan üzerindeki milletlerin sosyo – kültürel (Toplumsal) yapısının farklılığı ve bu toplumların güvenliğinin sağlanması Osmanlı Devleti'nin hakimiyeti altındaki devletleri ve milletleri bir arada güvenli ve uyumlu bir biçimde yönetebilmek için değişik teşkilatlanma ve güvenlik birimleri oluşturma çabasına yöneltmiştir. Bu bağlamda I. Murat zamanında Yeniçeri Ocağı isimli bir askeri teşkilat kurulmuştur. Yeniçeri kelime manası olarak yeni asker demektir. Selçuklulardaki memlûklüler'den oluşan askeri yapıdan esinlenerek bir teşkilatlanma kurulmuştur. Benzer özellikte olmakla birlikte yeniçeriler daha gelişmiş ve daha düzenli bir yapı içerisinde bulunmaktaydılar. Ocak, savaşta esir edilenlerden oluşmaktaydı. Yeniçeri ocağına kabul edilebilmek için; öncelikle Türkçe öğrenmeleri, Türk adetlerini benimsemeleri için anadoludaki çiftçilerin yanında bulunmaları gerekmektedir. Daha sonra günlüğü iki akçe olmak suretiyle yeniçeri ocağına yazılanlar ilk başta Acemi Ocağı olarak adlandırılan kışlalarda eğitilir ve yetenek ve ihtiyaca göre değişik birimlerde istihdam edilirdi.

Yeniçeri dönemindeki zabıta teşkilatlanması şu şekilde idi:

Başkarakollukçu: Çorbacıların ve zabıtların emir çavuşlarına, küçük çavuşlara denirdi¹³

Böcekçibaşı: Maiyetinde erkek ve kadınların çalıştığı, suçlunun yakalanması ve zamanın adli makamlarına teslim edilip cezalandırılmalarına yardımcı olan bir nevi gizli polislik yapan bir birimdir. ¹⁴

¹³ A.g.e., s:166 c:I

¹⁴ A.g.e., s:241 c:I

Çuhadar: Sarayın ve devlet büyüklerinin ayak hizmetlerini yerine getiren bir birimdir devlet büyükleriyle birlikte gezer ve bir yerden bir yere gönderilecek postaların götürülmesinde kullanılırdı. ¹⁵

Baştebdil Ağası: Gizli ve önemli görevler yapan tebdil erlerinin (Kılık değiştirerek çalışan polisler) başıdır. Görevleri gizli olarak halkın içinde dolaşmak bilgi ve durum incelemesi yapmaktır. Şu anki manada istihbarat işleri yapar.

Salma çavuşu: Gece veya gündüz kıyafet değiştirerek devriye gezen ve suçluları takip eden zabıta birimidir

Sekbanbaşı: Yeniçeri ocağı içerisinde yüksek rütbeli komutandır. Yeniçeri ağasından sonra gelir ve olmadığında yerine bakardı. Yeniçeri Ağasının başkanlığında toplanan meclisin tabii üyesi olup Yeniçeri ağasının sağında otururdu. ¹⁶

Cebecibaşı: İstanbul'un saray harici ile Ayasofya, Hocapaşa ve Ahır kapı taraflarının emniyetinden sorumlu idi. Ancak asıl görevi silah ve harp malzemesi yapmaktır.

Bostancıbaşı: Üsküdar, Eyüp, Kağıthane, boğaziçinin iki tarafı, adalar, Ayastafanos, Kadıköy ve Bostancı Köprüsüne kadar emniyet ve asayişini yürütmekle görevlidir.

Başhaseki: Padişahın yanında bulunur ve özellikle av sırasında birlikte dolaşarak korumalığını yapardı. Ayrıca gizli işlerle ve taşraya gizli bilgi götürmekle de görevlendirilmiştir.

Çavuşbaşı: Dışarıdan İstanbul'a gelen kişilerin belgelerini incelemek ve İstanbul'a giriş ve çıkışı düzenlemekle görevliydi. ¹⁷

İhtisap Ağası: Bir nevi belediye memurluğu yaparlardı. Ayrıca huzur ve güvenliği sağlamak için delil ve şahit olmaksızın örfi hukuka göre suçluları cezalandırma

¹⁵ A.g.e c:I s:384

¹⁶ A.g.e. c:III s:105,147,428

¹⁷ A.g.e. c:I s:7,164,240,263,338

yetkisine de sahipti. İhtisap Ağaları Osmanlılarda Kadı'nın icra organı gibi görev de yapardı.

Muhzırağa: Sadrazamın güvenliğinden sorumluydu. Vezir-i Azamla zaman zaman birlikte gece veya gündüz devriye gezerdi.¹⁸

Buradan da anlaşılacağı üzere eski Türklerde ve Osmanlılar'da polis, askeri yapılanma içerisinde görev yapmaktadır. Osmanlı'nın kuruluş dönemlerine baktığımızda Osmanlı'nın bir beylik ve devlet olarak yapılandığını ve bu yapının içerisinde yer alan küçük beylik ve toplulukların başına kadıların tayin edildiği görülmektedir.

Bu beyliklerde, kadılara yardımcı olarak da subaşılar görevlendirilmişlerdir. Zabıta hizmetlerinin, zamanla olan değişmeler karşısında devamlı olarak gelişmesi sonucu subaşılardan emirleri altında bulunan yasağcılarının yanında gece güvenliğini sağlamak üzere Asesler devreye sokulmuştur. Aseslerin başında ise Asesbaşı bulunmakta idi.¹⁹ Bu devirde zabıta hizmetlerinin etkili bir biçimde yürütülmesi için bugünkü manada karakollar kurulmuştur.

Karakullukçu: Osmanlı devletinde acemi ocağından yeniçeriliğe yazılan ve yeniçeri odalarında hizmetle görevli olan kimselere verilen ad.²⁰

Karakullukçular kendilerine ayrılan kulluklarda (karakul hanelerde) kalırlardı. Karakol sözü Osmanlı İmparatorluğunun yükseliş devirlerinden bahseden tarihlerimizde (Karagol) şeklinde gözetleyen ve bakan anlamına daha çok askeri gözetleme işleri için kullanılmıştır.²¹

Bununla birlikte Osmanlı imparatorluğunda emniyet ve asayişin sorumluluğunu üstlenen başka makamlar da vardı. Bunlar ;

1. Sadrazam: Devletin iç ve dış güvenliğinden sorumlu en üst derecedeki zabıta makamı

¹⁸ PAKALIN Zeki Mehmet, a.g.e., s: 49,572 c:I

¹⁹ Polis Dergisi "Emniyet Teşkilatı Tarihçesi" Yayın:111 s:4

²⁰ "Karakullukçu", Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul, 1986. C:XII, s.6388

²¹ Polis Dergisi a.g.e., Yayın:111 s:4

2. Yeniçeri Ağası: Asayiş ve güvenlikten sorumlu bir zabıta makamıdır. Kanuna aykırı davranışları yakalayıp gerekli adli ve cezai işlemleri yapmakla sorumludur.
3. Falakacı: Yeniçeri ağasının emrinde olup falaka taşırlardı ve yeniçeri ağasıyla birlikte kol gezer (devriye gezmek) yakalanan suçluların cezalandırılmasında kullanılırdı.²²

Sadrazamlar, kaptan paşalar ve yeniçeri ağaları gece devriye gezerlerdi. Tanzimatın ilanına kadar bu şekilde devam eden uygulama tanzimatın ilanı ile yerini polis ve jandarma teşkilatına bırakmıştır.

Polis teşkilatının kuruluşuna kadar güvenlik ve asayiş için devriye gezen şahısların özellikle fenersiz ve şüpheli kişilerin takibi, yakalanması bu birimin görevidir. Yakalanan şahıslar, sabaha kadar külhan denilen hamamlarda temizlik ve hamamların hazır hale getirilmesinde çalıştırılarak cezalandırılırdı. Böylelikle şahısların fenersiz ve gereksiz yere dışarıda dolaşmaları ve asayiş bozucu eylemlerini engellenirdi.

Osmanlı imparatorluğunda halk güvenliğini sağlayan unsurlara güvenlik hizmeti karşılığında aidat öderdi. Buna örnek olarak, İstanbul'un muhtelif yerlerinde bulunan kulluklar mıntıklarındaki emniyet ve inzibatını sağlayarak bu bölgelerin halkını korurlar; buna karşılık halk kendilerini muhafaza eden kullukçulara belirli aidat verirdi.²³

Osmanlı imparatorluğu zamanında suçluların tespiti ve suçun işlenmesine engel olma yönünde faaliyet gösteren iki birim vardır.

1. Salma tebdil askerleri
2. Böcekçiler

Salma Tebdil Askerleri: Bu birimde görevli kişiler bir nevi gizli polislik yaparak devamlı olarak kılık değiştirmek suretiyle, halkın yoğun bulunduğu yerlerde bulunarak yasadışı faaliyetlerin önlenmesi ile suçun işlenmesini engellemek ve suç işleyenlerin yakalamasıyla görevliydi. Şu anki manada istihbarat birimleriyle özdeşleştirilebilir.

²² Polis Dergisi "Emniyet Teşkilatı Tarihçesi" Yayın:111 s:4

²³ TONGUR Hikmet, "Türkiye'de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi" s:63 Ankara 1946

Böcekçiler: Sanıkları araştırıp bulmak için böcekçiler başı maiyetinde çalışan erkek veya bayan memurlardan oluşan özel ve ayrı bir kolluk teşkilatıdır.²⁴

Salma tebdilciler suçun işlenmesinden önce haber almak ve engellemek için böcekçiler ise suç işlendikten sonra suçluyu bulmak için kullanılmışlardır. Burada dikkat çeken unsur böcekçileri oluşturan şahısların daha önceden suç işlemiş fakat bir daha bu suçu işlemediği tespit edilen şahıslar arasından seçilmeleridir. Böylelikle suçlunun karşısında suçun ne şekilde ve nasıl işleneceğini iyi bilen polisler olmakta ve suçu işleyeni en kısa zamanda yakalayıp kadınlara teslim etmekteydiler.

Osmanlı döneminde emniyet ve asayişin sağlanması halkın yapısı ve şehirlerin özelliğine göre değişmekteydi Örneğin on altıncı asır sonlarında Yedi Yörük Beyi “miri yörük” yani Yörük subaşı vardı. Yörük subaşları kendi buyruklarında bulunan Yörüklerin askeri bakımdan komutanları oldukları gibi göçebelerin inzibat ve emniyetiyle de meşgul olurlardı.²⁵

Asesler: Osmanlı imparatorluğunda şehirlerin gece emniyet ve asayişini sağlamak üzere kurulan bir birimdir. Aseslerin başında asesbaşı bulunurdu. Asesbaşının görevleri arasında sadrazamın cuma günü geçeceği yol üzerinde güvenliği sağlamak ve herhangi bir suikast olmaması için gayret sarf etme görevi de bulunmaktadır. Babacafer zindanı da olarak bilinen, o zamanın hapisanesinden sorumlu olan birim de asesbaşısıdır.²⁶

Görüleceği üzere, emniyet ve asayiş işleri Yeniçeri Ocağı içinden seçilenler tarafından yürütülmekteydi. Ta ki emniyetten ve asayişten sorumlu olan yeniçerilerin uygunsuz, emniyeti bozucu davranışlar göstermesi ve kendilerinin suç işleyen konumuna düşmeleriyle bu sorumluluk ve yetkileri sona ermiştir.

18. Yüzyıl başlarında devletin gerilemeye ve yönetimin çözülmeye başlamasıyla birlikte, düzen ve güvenliği sağlamakla görevli yeniçeriler, meyhanelerde sarhoş olup halka saldırmaya, kadın hamamlarını ve hatta erkek hamamlarını basmaya başlamış, emniyet ve asayiş bozmuşlardır. İç güvenliğinin bozulmasında bu işlerle görevli memurlar büyük rol oynamışlardır.²⁷ Osmanlı imparatorluğu, güvenliğinin ve asayişin sağlanmasının artık Yeniçeri ocağıyla olamayacağını anlamıştır.

²⁴ TONGUR Hikmet, a.g.e s:65

²⁵ TONGUR Hikmet, a.g.e s:65

²⁶ Polis Dergisi a.g.e., Yayın no:111 s:6

²⁷ Eraslan Fetullah, Metin İsmail “Türk Polis Tarihi” C:1 s:134 Aslımlar basımevi Ankara 1984

Yönetimin yeniçeriler hakkındaki bu kanaatından sonra, yeniçeri ocağının tümüyle kaldırılması ya da iyileştirilmesi tartışmaları başladı. Sonuçta ocağın kaldırılması kararlaştırıldı ve II. Mahmut bir ferman yayınlayarak Yeniçeri Ocağının kaldırıldığını duyurdu. Yeniçeri Ocağı 18 Haziran 1826 tarihinde padişah II. Mahmut tarafından ortadan kaldırılmıştır. Bu olaya tarihte Vaka-i Hayriye (Hayırlı Olay) denmiştir.^{28, 29}

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra, İstanbul'da Asakir'i Muntazama-i Hassa (Asakir-i Mansure-i Muhammediye) isimli ve polisiye hizmetleri de yapmak üzere yeni bir askeri örgüt kurulmuştur. Serasker denilen bu örgütün komutanı, iç güvenliğin sağlanmasına ait Yeniçeri Ağası'nın yetkilerine sahip olmuştur.³⁰

Bu dönemde, gerek başkent İstanbul'da, gerekse taşrada polis hizmetleri birbirinden farklı örgütler tarafından yürütülmüştür.³¹ Bunun için de Üsküdar tarafında "Asakir-i Hassa'ların" Kasımpaşa ve Eyüpte "Asakir-i Muntazama-i Bahriye" nin , Galata ve Beyoğlu bölgesinde de bir önceki dönemde olduğu gibi (Vaka-i Hayriye'de yardımlarından dolayı) topçu ocakları görevlendirilmiştir. Şehrin asayiş ve inzibat işleri böylelikle değişik kurumlara bırakılmıştır.

Asakir-i Mansure-i Muhammediye: Düzenli askeri birlik manasına gelen, yeniçeri ocağının lağvedilmesinden sonra kurulan düzenli orduya verilen addır. Kelime olarak incelediğimizde ise Hz. Muhammed'in yardım ettiği askerler olarak da çevrilebilir.

Bu ordu 8 alaydan oluşturulmuştur. Bu alaylardan ikisi serasker emrine verilmiş, altısı da Davutpaşa ve Üsküdar tarafında yapılmaya başlanan baraka ve kışlalara yerleştirilmiştir. Bu teşkilatlanma İstanbulun asayiş işleriyle de meşgul olmuştur. Bu ordunun başındaki komutana serasker (başkomutan) denilirdi.³²

Ayrıca yeniçeri ocağının kaldırılmasından iki ay sonra, Ağustos 1826'da yayımlanan İhtisap Ağalığı Nizamnamesi ile İhtisap nezareti kurulmuştur.³³ İhtisap Nezareti'nin kurulmasıyla genel manada belediye işlerinin yerine getirilmesi

²⁸ YAŞAR Yılmaz, "Açıklamalı Polis Meslek Hukuku" s:6 Ankara 1998

²⁹"Vaka-i Hayriye" Ana Britannica, İstanbul 1994 c:31 s:98

³⁰ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e., C:1 s:134 – 135

³¹ YAŞAR Yılmaz, a.g.e., s:6

³² PAKALIN Zeki Mehmet, a.g.e., C:I s:92-93

³³ KUYAKSİL Ali, "155.Yılda Polis Teşkilatı'nın Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı" Polis Dergisi Yıl:6 Sayı:22 s:7, Ankara 2000

amaçlanmıştır. Ancak bu nezarete çalışanlar, kol gezmek ve güvenlik hizmetlerini yürütmekle de görevlendirilmiştir.³⁴

İhtisap Nezareti: Kısmen vali, emniyet müdürlüğü ve belediye zabıtasına ait işleri yapmakla birlikte özellikle esnafla ilgilenir ve onların problemlerini çözmeye çalışırdı. İhtisap Nezaretinin güvenliğe ilişkin görevleri şunlardır:³⁵

1. Üsküdar, İstanbul, Galata ve Boğaziçi iskelelerindeki hamalları kayıkçıları tellak ve çırakları gözetim altında bulundurmak,
2. Geçiş izni olan kimselerden başkasının Başkente girmesini önlemek: Geçiş izni olanlarda iş buluncaya kadar, yine İhtisap nezareti denetimi altında olup, belirli bazı hanlarda kalmak zorundaydılar. Bu şekilde uygunsuz hareketi görülen esnaf ve işçi başkentten çıkartılabiliyordu.
3. Esnafın denetimi,
4. Esir pazarlarının denetimi,
5. Bekar odaları, han ve odaların denetimi.

Bu nezaret polis örgütünün 1845 yılında kurulmasıyla önemini kaybetmiş ve 1855 yılında lağvedilmiştir.³⁶

Asakir-i Redife isimli bir teşkilat 1834 yılında Anadolu ve Rumeli'nin bazı eyaletlerinde kurulmuş ve güvenlik hizmetini de sağlamaya çalışmıştır. Bu teşkilatlanmanın başına seraker denilen bir komutan geçirilmiştir. Serasker kelime manası olarak baş asker demektir.³⁷ Ancak güvenlik hizmetinin tek bir el sorumluluğunda yapılmaması hizmetin verimli ve etkili bir şekilde yürütülmesine engel olmuştur. Bunda en büyük neden askeri yapının devam etmesi ve yapılan değişim hareketlerinin de bu askeri yapı içerisinde yapılmaya çalışılmasıdır.

C. 1845 – 1918 Dönemi

Emniyet hizmetlerinin farklı şekillerde ve birçok makam ve kişilere bağlı olarak yürütülmesi sonucu ortaya çıkan rahatsızlıklar nedeniyle, taze bir kan ve

³⁴ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e., C:1 s:135

³⁵ PAKALIN Zeki Mehmet, a.g.e., C:II s:43

³⁶ ALYOT Halim Türkiye'de Zabıta S.:71-72

³⁷ Asakir-i Redife: İkinci devre askerliğini yapan askerlerdir; DEVELLİOĞLU Ferit, "Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat" s:52 Ankara 1984

güvenlik ve asayişin düzenliliğini sağlamak için 10 Nisan 1845 tarihinde İstanbul'da halkın emniyetini sağlamak üzere "Polis" adıyla bir zabıta teşkilatı kurulmuş ve başına da Tophane Müşiri Mehmet Ali Paşa getirilmiştir. Başkentte polis hizmeti Yeniçeri ağası ve polis adını taşıyan bir teşkilat tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Taşrada Polis hizmeti ise, Sipahiler ve İstanbul'da olduğu gibi memleketin birçok illerinde kurulan Asakir-i Mansure alaylarına verilmiştir.³⁸ Yeni kurulan polis teşkilatının görevleri yine aynı tarihte yayınlanan Polis Nizamnamesi'nde belirtilmiş ve bu durum yabancı elçiliklere de Tezkereyi Umumiye (Genel Bildiri) adı altında bir yazıyla duyurulmuştur.

Bugüne değin hazırlanma sürecinin nasıl geliştiği tam olarak bilinmeyen 1845 tarihli Polis Nizamnamesinin kaynağını; 1 Temmuz 1800 tarihli "Paris Emniyet Müdürlüğünün Görevlerini Düzenleyen Kararname" adlı metnin teşkil ettiği tespit edilmiştir.³⁹ Yapılan birçok değişikliğe rağmen yetki karmaşası ve çok başlılık devam etmiştir.

1845 Tarihli Polis Nizamnamesinin bazı maddeleri şöyledir:

- a) Polis Nizamnamesinin 3. Maddesinde yabancıların evraklarının kontrol görevi polise verilmiştir.
- b) 5. Maddesinde avcılara ruhsat düzenleme yetkisi polise verilmiştir.
- c) Nizamnamenin 7. Maddesinde ise dilencilik yapılmasını engelleme görevi polise bırakılmıştır.
- d) 8. Madde de ise yoksulluğu nedeniyle memleketine dönemeyen veya hastasını gönderemeyenlere yardım etme hususunu polisin genel görevi olarak saymıştır.
- e) 10. Madde de işini bırakarak halkı ve çalışan işçilerin çalışmasını engellemek maksadıyla kurulan dernek ve toplulukların çalışmalarını engelleme ve bozma görevini
- f) 13. Madde de ise yurt dışından gelen kitapların incelenmesi, basımından veya satılmasından önce polis kontrolünden geçilmesiyle ilgili görev de polise verilmiştir.

³⁸ DÜNDAR Nihat A. a.g.e., Yıl:65, Aralık 1993, Sayı:401, s: 213 – 215

³⁹ YAŞAR Yılmaz, a.g.e., s:6

Ancak yapılan bu köklü değişikliklere rağmen problemler sona ermemiş ve 1846 yılında bir genelge ile, polis hizmetlerinin Serasker tarafından yönetilmesinin askerlerin asıl görevlerini aksattığı belirtilerek, yalnızca polis hizmetlerini yürütmek üzere ve Seraskerlikten bağımsız olarak; Zaptiyye Müdürlüğü, Zaptiyye Müdür Yardımcılığı ve polisle ilgili yasaları hazırlamak için Zaptiyye Meclisi kurulmuştur. Kısa bir süre sonra da bu Meclis kaldırılmış ve yerine Divan-ı Zaptiye (polis kurulu)ve Meclis-i Tahkik (araştırma meclisi) kurulmuştur.⁴⁰ Divan-ı Zaptiyye bugünkü manada sulh ceza mahkemesinin görevini üstlenmiş, Meclis-i Tahkik ise sorgu hakimliğine bakmıştır. Bu teşkilatın kurulmasıyla İstanbul ve taşrada ki zabıta kuruluşları yeniden yapılanmıştır. Taşra ve İstanbul'daki yapılanma genel olarak polisin yetki ve sorumluluklarının tespiti, personelin seçimi ve eğitimi, idari yapı içerisinde ki konumu yönlerinden değişime uğramıştır. Bu bağlamda oluşturulan yeni teşkilata personel temini için askerlerden yararlanılmıştır.⁴¹

Zaptiyye askerliğine istekli kişiler seçilirdi. Zaptiyye askerlerinin hizmet süreleri iki yıldır; bu süreyi tamamlamadan ayrılamazlar. Bilahare bu uygulamadan vazgeçilerek muvazzaf erlerden kura ile tespit edilenler Zaptiyye askerliği yapmışlardır.⁴² Bu da göstermektedir ki bu dönemde polislik mesleği için kaynak oluşturacak bir okul bulunmamakta ve polislik için seçilenler rastgele kura ile seçilmektedirler. 1869 yılından itibaren Zaptiyye teşkilatına, okuma yazma ve azınlık dillerini bilen kişiler Teftiş Memurları adıyla alınmaya başlamış. Ancak, 1880 yılında bu uygulamaya son verilerek polis memurları alınmaya başlanmıştır. Bu yılda, Zaptiyye Müşüriyeti kaldırılmış ve yerine görevi sadece polis işlerini içeren Zaptiyye Nezareti kurulmuş; Polis ve Jandarma bir daha birleşmemek üzere ayrılmışlardır.

Yukarıda belirtildiği gibi Osmanlı'nın kurulduğu ilk yıllardan itibaren güvenlik hizmeti askeri bir yapı içerisinde sürdürülmeye çalışılmıştır. Ancak askeri bir yapı içerisinde güvenlik hizmetinin sağlanmasının güçlüğü ortaya çıkmış ve güvenliğin farklı bir teşkilat tarafından yapılmasına ihtiyaç doğmuştur.

⁴⁰ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e., C:1 s:136

⁴¹ Polis Dergisi a.g.e., Yayın no:111 s:7

⁴² KUYAKSİL Ali a.g.e s:8

1876 yılında, Tanzimat ve Islahat Hareketleri çerçevesinde, Avrupa'daki örneklere göre bir polis teşkilatı kurulmasına, Birinci Meşrutiyetin ilanından sonra oluşan hükümet programında yer verilmiş ve 1879'da Zaptiye Nezareti kurulmuştur. Polisin görevleri önleyici, adli ve siyasi olmak üzere üçe ayrıldı. Polisler ise; beş sınıfa bölünerek sınıflandırılmışlardır. Bunlar: Serkomiser, İkinci komiser, üçüncü komiser, komiser yardımcısı ve polis memurudur.

1881 yılında İstanbul'un asayişinden sorumlu olan Zaptiye Nezareti teşkilatı 1885 yılından itibaren taşradaki yapılanmasını tamamlamıştır. 1845' te kurulan polis teşkilatı 1867 ve 1879 dan sonra da 1881,1886,1896,1898 ve 1907 yıllarında yapılan düzenlemelerle sürekli geliştirilmiş ve düzenlenmiştir.

Zaptiye Nezareti

Emniyet genel müdürlüğü yerine kullanılan bir teşkilattır. 1876 yılından 1909 yılına kadar güvenlik hizmetini yerine getirmiştir. Zaptiye nezaretinin

İdari yapısı:

- a) Nazır (bakan)
- b) Nazır muavini (bakan yardımcısı)
- c) Muhasebeci
- d) Nazır muavini sani (ikinci bakan yardımcısı)
- e) Mektupçu

Ayrıca Zaptiye Nezareti içerisinde oluşturulan heyet, komisyon ve müfettişlikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Bakanın başkanlığı altında 5 üyeden ve bir de başkatipten oluşan "heyet-i intihabiye" (seçim heyeti)
2. Bakan yardımcısının başkanlığı altında 6 üyeden, baş katip ve katibi sani (ikinci katip)'den oluşan idari komisyonu
3. Bir başkan 6 üye, bir başkatip, bir müstantik(sorgu hakimi), bir mütercim (çevirmen)'den oluşan heyet-i tahkikiye (araştırma heyeti)
4. 16 kişiden oluşan "Memur ve Zabitan-ı Aklam" (Memur ve Subaylar büroları)
5. Bir müdürle, bir üye ve bir katipten oluşan "Sicil-i Ahval Şubesi" (Sicil Şubesi)
6. Biri başkan olmak üzere 22 müfettişten oluşan "Polis Müfettişliği"

7. İki kişiden oluşan “Nezaret Müstantikleri”(Bakanlık Sorgu Hakimleri)
8. Biri sansör(sansür) komisyonu başkanı olmak üzere 4 müfettişten oluşan Tiyatro Müfettişliği
9. Üçü birinci, üçü de ikinci sınıf olmak üzere “Eczayi Nariye Müfettişleri” (Patlayıcı ve Yanıcı madde müfettişleri)
10. Bir sertabip (başhekim), 7 tabip (doktor) ve bir başkatipten mürekkep (oluşan) “memurini sıhhiye” (sağlık memurluğu) olduğu gibi ayrıca polis müdüriyeti, merkez polis komiserleri mevcuttu.

Günümüz teşkilatlanmasına baktığımızda, seçim heyetinin yerine yüksek emniyet şurasının kurulduğu ve rütbe terfilerinin bu komisyon tarafından onaylandığını görmekteyiz. Ayrıca emniyetin ileride meydana gelecek idari olaylara bakmak üzere baş müfettişlik kurmuştur. Kriminoloji (suç bilimi) alanında araştırma yapan kriminal polis laboratuvarları mevcuttur.

Yukarıda sayılan kurul ve meclisler günümüzdeki yapılanma içerisinde mevcut olup suç türlerinin ve teşkilatlanmanın genişlemesiyle birlikte değişime uğramakta ve gelişmektedir.

Beyoğlu ve Üsküdar mutasarrıfları (müdürlükleri) ve onlara bağlı polis teşekkülleri de zaptiye nezareti kadrosu içindedir. İstanbul ve taşradaki zabıta kuruluşlarının yeniden yapılandırılmasıyla birlikte mevcut yapıda da değişikliğe gidilmiş ve bu nedenle de bölük, tabur ve alay şeklinde sıralanan yapıların başına Bölük ağası, Tabur ağası ve Alay beyi unvanına sahip subaylar getirilmiştir. Görüldüğü gibi sistemin değiştirilmesi askeri yapıda meydana getirilen değişikliklerle sağlanmış fakat yapı askeri niteliğini korumuştur. Bu da teşkilatın halkın için de halk için çalışmasını engellemiştir. Bu durum Cumhuriyetin ilanından sonra teşkilatlanmanın askeri niteliklerinden kurtarılmasıyla sağlanmıştır.

Bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerini yürütmüş olan Zaptiye Nezareti 1909 yılında kaldırılmıştır.⁴³ Kaldırılan zaptiye teşkilatının yerine merkez ve taşra birimlerinden oluşan polis teşkilatı kurulmuştur. Merkez teşkilatında İstanbul, Üsküdar ve Beyoğlu polis müdürlükleri ve Beşiktaş polis memurluğu olarak 4 polis dairesi bulunmaktaydı. Her polis dairesi de merkezlere bölünmüştür.

Her polis dairesi, bir polis müdürü ile bir başkan ve iki üyeden oluşan bir polis meclisi ve her merkez bir serkomser tarafından idare edilmiştir. Taşrada ise yapı merkezde olduğu gibidir. Ancak 1886 yılında İstanbul polis müdüriyetinin

⁴³ DÜNDAR Nihat A. a.g.e. s:

dışındaki polis müdürlüklerine *Mutasarrıflık*, başındaki polis müdürüne de *Mutasarrıf* denilmiştir. Yine aynı tarihlerde zaptiye nezaretine bağlı bir baştabibin başkanlığında bir sağlık dairesi ile birlikte 1898 yılında İstanbul merkez örgütü içerisinde sivil görev yapan bir birim kurulmuştur.⁴⁴

Zamanla, polis meclislerinin üyesi ve her daireye bağlı serkomserliklerin (Başkomserliklerin) sayısı çoğaltılmıştır. Bölük düzeninde teşkilatlanan Polis teşkilatının Polis Müdürüne bağlı olarak dağılımı şöyledir:

	<u>Adet</u>
Serkomiser	1
İkinci komiser	2
Üçüncü komiser	3
Polis çavuşu	8
Polis neferi	40 (adet) bulunmaktaydı

Taşra teşkilatı, başlangıçta 15 ilde kurulmuş ve her il polis dairesinin başına bir serkomiser verilmiştir. Zaptiye Nezaretinin sonu olan 1909 yılına doğru illerin çoğunda polis teşkilatı kurulmuş, bazılarını polis müdürü, bazılarını da serkomiserler yönetmiştir.

16 maddeden oluşan 1896 tarihli bu talimata (Yönerge) göre polisin görev ve yetkileri şöyle belirlenmiştir:

1. Polis gece ve gündüz cadde ve sokaklarda mahalle aralarında sürekli devriye gezer.
2. Polis, mahalle ve evlere gelip giden kişilere dair mahalle bekçileri, muhtarları gibi kişilerden devamlı bilgi ister,
3. Polis, 1888 tarihli serseriler ve şüpheli kişiler hakkında nizamname (Tüzük) hükümlerine göre, bu gibi kişileri izler ve yakalar.
4. Polis, taharrisi gereken vatandaşın evini usulüne uygun olarak arayabilir.
5. Polis, han, ev ve dükkanları gizli ve açık bir şekilde gözetler,

⁴⁴ PAKALIN M. Zeki, a.g.e.,s:644-645 c:III

Yönergenin 8. ve 9.'ncü maddeleri, yabancı uyruklu olanların yakalanması ve oturdukları yerin aranmasına ilişkin hükümler getirmiştir,

1. Polis gerek deniz ve gerekse karayolu ile gelip gidenlerin mürur teskereleri (geçiş izni) ile pasaportlarını inceler.
2. Polis çarşı ve pazarlarda işsiz ve güçsüzlerin toplanmasına engel olur.
3. Polis kilise ve diğer ibadet yerleri ile Müslümanların namazda buldukları zamanda cami ve mescit kapılarını sürekli denetler.
4. Asayiş bozan herhangi bir olayın zuhurunda, halk iş ve gücüyle meşgul olacak ve polisin işine hiçbir suretle müdahale etmeyecektir. Aksine hareket edenler, polis tarafından yakalanır. Halktan silah teşhir veya kullanan olursa polis veya diğer zabıta memurları hemen silahla karşılık verirler,
5. Polisler, olayı kendi başlarına yatıştırılmaz veya suçluları yakalayamazlarsa, komiserleri vasıtasıyla Jandarmadan yardım isterler. Zamanın darlığı nedeniyle, polisler doğrudan jandarmadan yardım isteyebilirler. Jandarmalar geciktirilmeksizin polisin yardım isteğine cevap vermek zorundadır.
6. Gerek polis, gerekse jandarma asayiş sağlamaya güçleri yetmezse, en yakın Asakir-i Nizamiyenin yardımını isteyebilir. Asakir-i Nizamiye de böyle bir yardım isteği karşısında kalınca, derhal polisle jandarmanın yardımına koşmak zorundadır.
7. Gerek polis memurları, gerek Nizamiye ve Jandarma erleri, olay yerine geldikleri zaman, asayiş bozanların itaat etmelerini isterler. Bu emri dinlemeyip silahla karşı koyanlar bulunursa, hemen kendilerine aynı biçimde karşılık verilir.⁴⁵

5. madde'de belirtilen durum bugünkü mevcut sistem içerisinde de devam etmektedir. Polis kuvveti olarak yetersiz kaldığı alanlarda takviye olarak jandarmadan yardım istemektedir. Örneğin İstanbul'daki 1 Mayıs 2000 İşçi Bayramı olaylarında polis jandarmadan takviye istemek durumunda kalmıştır. 6. Maddede belirtilen husus o dönemin koşulları içerisinde yazılı olarak belirtmek suretiyle uygulamada karşılaşılan güçlükleri yenmek amaçlanmış olabilir. Günümüzde bu tür bir durum meydana geldiğinde polis ve jandarma işbirliği içerisinde olmaktan kaçınılmamaktadırlar.

⁴⁵ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e s:138 – 140

Meşrutiyet döneminin iz bırakan yöneticilerinden olan Manyas-i Zade Refik bey, Zaptiyye nezaretinin tahkik ve teftiş heyeti reisliği görevini yürüttüğü zaman içinde, polisleri kendi makamına getirterek, onlara hukuki ve mesleki bilgiler vermeye çalışmıştır. Burada güdülen amaç polislerin hukuki ve idari olarak bilgi ve tecrübelerini artırmak ve olaylara hukuki çözümler bulunmasında polis yardımcı olmaktır. Ancak, bu şahsın görevden alınmasıyla polislerin eğitimi de kesintiye uğramıştır.

Geçen zamanla oluşan ve giderilmeyen eksikliklerin ortadan kaldırılması amacıyla hukuki bilgiye sahip polislerin yetiştirilmesi için 1889 yılında İstanbul da bir dersane açıldı. Bu dersane okul niteliğinde olmayıp hizmet içi eğitim yapan bir kurs niteliğindedir. Açılan bu dershanedeki eğitime Babı Zaptiyye⁴⁶ emrinde görev yapan polislerle çavuş ve komiserler katıldılar. İlk açılan bu kursa katılan 40 personel eksiklik hissedilen konularda eğitildi. Haftada iki gün ve birer buçuk saat eğitime tabi tutulan personel; ceza yargılama usulü ve ceza kanunuyla ilk soruşturmanın nasıl yapılacağı hususunda eğitildikten sonra, yapılan sınav sonucunda başarılı olanların görevde yükselmeleri ve ödüllendirilmeleri sağlandı. Bu eğitim kurumundan yeterlilik belgesi almaya hak kazanan komiser sınıfı amirin çoğaltılması durumunda illerde bulunan polis komiserliklerinin bunlara verilmesini karara bağlandı. Aynı şekilde 1889 ve takip eden yıllardaki Osmanlı Devleti yıllıklarında bazı polislerin 'Polis Muallimi' olarak adlandırılmış olmasından da polis kursları için dersliklerin açıldığı sonucuna varılması mümkündür. Ancak, bu uygulamanın ne zamana kadar devam ettiği hususunda bilgiler mevcut değildir.⁴⁷

Bundan sonra, 19 Nisan 1907 tarihinde, ilk Polis Nizamnamesi yayınlanmıştır. Bu nizamnameyi diğer nizamnamelerden ayıran en belirgin özellik dış devletlerin etkileri altında kalınmadan kendi ülke gerçeklerimize göre hazırlanmasıdır. Söz konusu nizamnamenin içeriği; polisin idari, adli ve siyasi görevleri, Polis Teşkilatı; merkez ve taşra kuruluşları ve hiyerarşi, polisin Asakir-i Nizamiye ve Jandarma ile ilişkileri, polislerin görev başında sahip oldukları hak ve yetkileri, polis müfettişlerinin görevleri, sivil polisler, polis meclisinin görevleri, polisin seçim ve tayin usulü, polisin yargılanması ve cezalandırılması, polisin levazım ve ödenekleri konularından oluşmuştur.

⁴⁶ İstanbulun Emniyet işleriyle uğraşan dairenin ismidir

⁴⁷ ŞAHİN Eyüp, "Osmanlı Polisinin Eğitimi ve Bu Amaçla Açılan Polis Okulları" Polis Dergisi Yıl:6 Sayı:25, s:121 – 122 Ankara 2001

Bu nizamnamede geçen polisin yargılanması ve cezalandırılması polisin de suç işleyebileceği ve bunun sonucu olarak da cezalandırılabilceğini ifade ederek kanun ve yönetmeliklerle yazılı hale getirmiştir. Aynı nizamnameye göre polisler; serkomiser, ikinci komiser, üçüncü komiser, komiser muavini ve polis memuru olmak üzere beş sınıfa ayrılmışlardır.⁴⁸

Ayrıca 1907 yılında Selanik'te ilk Polis Okulu açılmıştır. Bu polis okulunun açılmasında en büyük etken azınlıkların Selanik ve çevresinde taşkınlık yapmaları ve emniyet hizmetlerinin etkili bir şekilde yürütülememesidir. Bu okul, Osmanlı devleti hükümetinin etkisini hissettirme, batılı devletlere karşı iyi gözükme çabaları neticesinde oluşturulan Avrupa'daki polis sistemi örnek alınarak meydana getirilen bir okuldur.

1907 Tarihli Polis Nizamnamesi

Aşağıdaki maddeler 1907 tarihli nizamnameye göre polis olmanın şartlarıyla ilgili bilgi vermektedir. Bu maddelere göre Polis olmak için:

1. Osmanlı devleti vatandaşı olmak,
2. 25 yaşını bitirmek ve 40 yaşını geçmemiş olmak,
3. Türkçe okuyup yazabilmek,
4. Hasta ve sakat olmadığı doktorlar tarafından muayene edilerek doğrulanmak,
5. Suç kabahat veya cinayetten dolayı mahkum olmayıp çevresi tarafından iyi ahlak ve davranış sahibi biri olarak tanınmak şartlarına bağlıdır.

Mevcut durum incelendiğinde Osmanlı devleti vatandaşı olmak genel bir kavramdır. Ancak şuan ki aranan şartlar içerisinde Türk olmak tabiri geçmektedir. Sağlık probleminin olmaması günümüzde de aranan şarttır. Herhangi bir suç işlememe zorunluluğu polis olmak için asli bir şarttır.

Ancak yukarıda belirtilen şartlara sahip olmakta yeterli olmamakta hatta farklı alanlarda yeteneği ve bilgisi olanlar özellikle de yabancı dil bilgisi tercih edilmelerinde en büyük sebep olmuştur. 1907 tarihli nizamname 23,24,25,26,28. Maddeleri polis olabilmek için aranan şartları içermektedir. Bu maddeleri incelediğimizde:

⁴⁸ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e s:141

23. Madde : İstanbul'da polis yazılıp kayıt olmak isteyenler her şeyden önce biyografisini de içine alacak şekilde iyi hal belgesi ile nüfus cüzdanı ve askerlik mesleğinden ayrılmış veya bitirmiş ise askerlik belgesi (terhis belgesi) birleştirilerek bir dilekçe oluşturulur ve Zaptiyye Nezaretine takdim edilerek bakanlığın incelemesi sonucu dilekçe veren kişinin nerede ikamet ettiği tespit edilip hangi daire içerisinde ise onun müdürlüğüne veya polis müdüriyetine ve mutasarrıflık ve müdüriyetten de bünyesindeki polis meclisine havale olunur ve polisin incelemesi sonucu dilekçe sahibinin bulunmuş olduğu beyanının doğruluğu incelenip bir önceki maddede sıralanan maddelere uygunluğuna bakılıp gerçekten iyi ahlak sahibi olup olmadığı hapisnede veya tutukevinde mahkumiyeti bulunmadığı ve polis doktorları tarafından muayene edilerek sakatlık ve hastalık bulunmadığı doğrulandıktan sonra durumu dilekçeye yazılıp iyi hal belgesi, nüfus cüzdanı ve askerlik cüzdanı ile doktor raporu ve aşı belgesi birleştirilerek müdürlüğe veya polis müdüriyetlerine verilir ve oralardan da evrakla birlikte Zaptiyye Nezaretine geri gönderilecektir.

24. madde : Bir önceki maddede istenen belge ve ekler bakanlık idare komisyonunca yapılan işlemlerde bir eksiklik olup olmadığı incelenir. Dilekçe sahibinin idare komisyonu huzurunda yapılan imtihanı başardığı takdirde imtihanın şartlarının mükemmelliği tasdik ve dilekçe sahiplerinden taşralı olanlar ve daha önce taşrada bulunanlar hakkında icap ederse buldukları yerlerden bilgi isteme durumu olduktan sonra bunların isimleri tarih sırasıyla bir deftere evraklarla birlikte bir üst heyete intikal ettirilir ve ondan sonra diğerleri sırasıyla açık bulunan polisliklere seçilip yemin ettirilerek tayinle göreve başlattırılır.

25. madde: İl merkezlerinin vali muavini veya mektupçunun başkanlığı altında üst derece mahkeme savcısı, jandarma komutanı, polis müdürü; kazada, büyük merkezlerin polis müdürleri başkanlığı altında savcı muavini, en büyük jandarma subayı ve polis komiserlerinden oluşan birer komisyon meydana getirilerek İstanbul'da polislerin imtihan ve tayini hakkında zaptiyye nezaretinin idare komisyonunda tayin olunan taşrada bu komisyonla İstanbul'da seçim heyetine bırakılan vazifeler dahi taşralarda il ve ile bağlı yetkili idare meclisleri tarafından yerine getirilecektir.

26.madde: Yazılacak polisler il merkezlerinde vilayet makamına eklerin haricinde veya diğer livaların (sancak)⁴⁹ müdürlüğüne bir dilekçe ve 23. madde de gösterilen şahadetname ve nüfus cüzdanı ve var ise terhis belgesi iliştilererek bir dilekçe yazılacak ve il veya taşra polis müdürlüğüne veya komiserliğine havale olunarak mahalli polis meclisine ve polis meclisi bulunmayan yerlerde polis komiserliğince sabıka maddesinde genişçe açıklandığı gibi lüzumlu tahkikat sonucunda dilekçe sahibinin şartların tamamına sahip olduğu ve belediye doktoruna muayene edilerek sakatlık ve hastalıktan yoksun olduğu belgelendikten ve komisyon huzurunda imtihanı başardığı tespit edildiği takdirde polis memuru olacakların illerde valiler ve illerden küçük olan yerlerde müdürler tarafından memuriyetleri yerine getirilip isimleri özel tutulacak deftere kayıt edilmek için zaptiye nezaretine bildirilecek ve polis komiseri ve memuru olacakların memuriyetlerinin başlaması il ve ilden küçük olan yerlerde idare meclisinden mazbatasız zaptiye nezaretine bildirilir ve dilekçe sahibi hakkında livaca ne işlem ve incelemesi icra olunmuş ise o liva idare meclisinden tutanak ile bağılı olduğu il ve il idare meclisinden de tutanak ile bakanlık kuruluna yazı ile beraber imtihan evrakından yalnız nüfus cüzdanı ve var ise teskere belgesi şahsa iade olunur. Bunların asıl kopyaları, imtihan belgesi, diploma, doktor raporu ve aşî belgesinin asılları tutanak ile birleştirilerek ulaştırılacaktır.

28. madde : Polis yazılmak istenenlerden askerlik mesleğini yerine getirirken başçavuşluk ve çavuşluk ve bölük emînliği olarak yapmış olanlar ile Türkçe'yi okuyup yazmaktan başka yabancı dil bilenler başka şartlar aranmaksızın diğerlerine tercih edilerek tayin edilirdilerdi. Bu dönemde yukarıda belirtilen şartlara sahip olanların kamu kesiminde çalışmak isteyenler, doldurmak zorunda oldukları bir belge vardı. Bu belgeyi eksiksiz olarak tamamlayıp, başvuru için istenilen şartlara sahip olanlar adaylık için müracaat edebilmekteydiler. Kamu sektöründe çalışmak isteyenlerin doldurmakla yükümlü oldukları belgeye ilişkin örnek Tablo 1'de verilmiştir.

⁴⁹ Liva: mutasarrıfın idaresinde bulunan ilden küçük, kaza'dan büyük memleket parçasıdır. Osmanlı Devletinde idari yapılanması şöyledir: nahiye, kaza, liva (sancak), vilayet , PAKALIN Mehmet Zeki, a.g.e.,c:II s:366

Tablo 1

Katıpler ve Görevlendirilecek Diğer Memur Adayları İçin Yüce Devletin Hal Tercümelerinin Araştırılmasına Ait Belge (Kamu Sektöründe Çalışmak İsteyenlerin Doldurmakla Yükümlü Olduğu Belge)⁵⁰

Değeri On Kuruştur

SORU	CEVAP
1-İsmi, lakabı ve şöhreti bilinen bir sülaleye dahil ise esas durumu, mesleği, şöhreti yabancı ise tabiiyeti babasının ismi şöhreti.	
2- Doğum yeri ve tarihi	
3-Osmanlı devleti vatandaşı, yabancı resmi ve özel hangi mezhep ve okullarında veya hangi alanda ilim, fen ve sanat ve dili ne dereceye kadar bildiği diploma, tasdikname ve okul belgesi olup olmadığı; almış ise tarihleri, hangi dilde yazıldığı veya konuşulduğu; basılmış ve yayımlanmış eser ve yayını var ise ne ile alakalı olduğu, ne zaman ve nerede basılıp yayınlandığı; fen veya özel bir duruma ait bir imtiyaz ve ruhsata sahip ise durumu, bir memuriyete seçilip seçilmediği veya yetkili olup olmadığı; seçilmiş ise memuriyetin kaçınıcı sınıfında hangi yerde ve tarihte görev aldığı.	
4- Önceden devlet hizmetine girmiş olup da henüz resmi biyografisi verilmemiş ve sırasıyla memuriyetlere hangi tarihlerde tayin olunup ve ne miktar maaş ve ücret aidat aldığı; her memuriyette ne kadar zaman görev yaptığı, memuriyeti bıraktığında ki maaşı, memuriyete başladığı maaşı ve ne kadar zaman aldığı; görevden çıkarma maaşı almış ise miktarı, memuriyetten çıkarma durumu geçici ise zamanı ve ceza alıp almadığı, hangi rütbe, nişan ve madalyaları var ise ne sebeple ne zaman verildiği, resmi olmayan bir hizmeti bulunmuş ise, özel memuriyet ile bir tarafa yollanmış ise künyesi.	
5- Bulunduğu memuriyetlerden ayrıldığı olmuş ise olayın sebebi ve daha sonra yeniden görevlendirilmesi kararı olup olmadığı; gerek bundan gerekse zabıta memuriyetine ilişkin olmayan olaydan dolayı mahkemeye çıkmış ise neticede ne hüküm verildiği ve ceza görüp görmediği.	

Tablo 1 incelendiğinde görülmektedir ki 3. madde de sayılan şartlardan biri de yayımlanmış veya basılmış eseri olup olmadığıdır. Bu nokta o günün şartlarında düşünüldüğünde kamu görevlisi olacak bir şahısta aranan şartların içerisinde böyle bir maddenin olması, polis seçiminin ne derece etkili yapıldığının ve seçim sürecinde adaylarda aranan vasıfların ne derece kaliteli olduğu gözümüze çarpmaktadır.

Belgelerindeki bilgilerin doğruluğu tespit edildikten sonra tahkikat sonrası tanzim edilen evrak Zaptiyye Nezaretine gönderilirdi. 24. Madde de ise tahkikat evraklarının doğruluğunun tespit edilmesinden sonra İmtihan Heyeti tarafından

⁵⁰ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:140

sınava tabi tutulandan başarılı olanlar özel bir deftere kayıt edilip ihtiyaca göre çağrılırlardı.

İmtihan Heyeti Şu kişilerden oluşurdu:

Nizamnamenin 20. Maddesine göre; İstanbul'da Polis, Komiser, Komiser Muavinlerinin ve Polis Memurlarının imtihanı Zaptiye Nazırının başkanlığında İstanbul İkinci Derece Mahkeme Savcısı, İç İşleri Bakanlığı yerine Danıştay'dan tayin olunacak bir memurdan, Zaptiye Nezareti Mektupçusundan ve polis meclisinden bir üyeden oluşurdu.

Zamanın şartlarında mevcut polis kuvvetlerinin yetersizliği ve artan baskılar neticesinde polis okulu kurulması gündeme gelmiştir. O zamanlar 'Vilayati Selase (üç il) ' olarak adlandırılan Makedonya bölgesindeki 'Selanik, Manastır ve Üsküp illerini içine alan 'Rumeli Vilayetleri Müfettişliği Umumiliği' kuruldu. Polislerin eğitim ve öğretimlerinin sağlanması amacıyla ikinci teşebbüs olarak polis okulu açılması gündeme getirildi. Burada açılan ilk polis okulu ' Vilayati Şahane Polis Mektebi' adıyla eğitim ve öğretime başladı. Bilahare adı 'Selanik Polis Mektebi' olarak değiştirildi.

Selanik Polis Okulu

Polisin modernize edilmesi amacıyla görevlendirilen yabancı zabıtlar arasında bulunan Leon Bonzo Selanik Polis Okulunun ilk müdürü olarak atanarak, 20 Kanunievvel(Aralık) 1323 (1907) tarihinde görevine başladı.⁵¹ Selanik Polis Okulu Kuruluş Kadrosu Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2
Selanik Polis Okulunun Kuruluş Kadrosu

Memuriyetin Adı	Adedi	Maaşı*
Müdür/Yüzbaşı	1	1400
Dahiliye Zabiti-Mülazımı Evvel (İçişleri subayı –Üsteğmen)	1	900
Dahiliye Zabiti-Mülazımı Sani (İçişleri subayı – Teğmen)	1	775
Tabip ve Hıfzıssıhha Muallimi (Doktor ve Sağlık Koruma Öğretmeni)	1	1200
Kavanin Muallimi (Kanunlar öğretmeni)	1	2000
Müzakereci (Danışman)	2	1000
Hesap Memuru (Muhasebeci)	1	600
Serhademe (Baş odacı)	1	300
Hademe (Odacı)	5	200
Aşçıbaşı	1	300
Aşçıbaşı (Seneliktir)	1	1200

* **Kuruş:** ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

⁵¹ ŞAHİN Eyüp, a.g.e., s:122

Bu okulda okutulan derslere baktığımızda :

1. Polis Nizamnamesi ve zabıta görevi
2. Ceza Kanunu
3. Ceza Yargılama Usulü
4. İdare Hukuku ve diğer kanunlar
5. Resmi Yazışma
6. Adli Yazışma
7. Hukuk İlminin Takdimi (Hukuk Başlangıcı)
8. Hıfzıssıhha ve İlk Yardım (Sağlığı Koruma)
9. Jimnastik ve Askeri Görevler⁵²

Bu okutulan dersler şu an ki polis okullarında eğitim gören öğrencilere verilen eğitimle örtüşmektedir. Ancak burada okutulan bazı derslerin olmadığı da gözümüze çarpmaktadır: İdare Hukuku ve Hukuk Başlangıcı gibi.

Burada gözümüze çarpan ilginç bir nokta ise bu okulda gösterilen derslerin zamanın en ileri suçlu tespit ve yakalama teknikleriyle alakalı derslerin gösterilmiş olması ve bu okulun idareci kadroları içerisinde Sınıf Zabiti unvanlı şahısların bulunması, günümüzün polis okullarında olan Sınıf Komiserleri ile benzerlik göstermektedir. Selanik Polis Okulu öğrencilerine ayrıca Hesap ve Muhasebe dersi gösterilmektedir.

Diğer bazı polis okullarında ise suçlunun eşkalini tespit edebilmek için konulmuş bir ders de vardır. Bu ders polisin görevini yaparken en çok kullandığı tekniklerden ve suçluya veya sanığa ulaşmakta başvurduğu yollardan biridir. Bu okulda okutulan dersler ve kadro Tablo 3'te verilmiştir.

⁵² ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:123

Tablo 3
Selanik Polis Okulu 1328 Yılı Kadrosu

Memuriyetin Adı	Adedi	Maaşı*
Müdür	1	2000
Kavanin Ve Polis Nizamnamesi Muallimi (Kanunlar Ve Polis Tüzüğü Öğretmeni)	1	2000
Dahiliye Müdürü Ve Terbiye-İ Meslekiye Ve Kitabet Muallimi (İç İşleri Ve Disiplin Hukuku Ve Resmi Yazı Öğretmeni)	1	1200
Sınıf Zabiti Ve Riyazeti Bedeniye Muallimi (Sınıf Komiseri Ve Beden Eğitimi Öğretmeni)	1	1000
Sınıf Zabiti Ve Fotokopi Ve Daktiloskopi Ve Telgraf Muallimi(Sınıf Komiseri Ve Fotoğraf, Daktilo Ve Telgraf Öğretmeni)	1	1000
Muhasebe Ve Tahrirat Katibi Ve Hesap Dersi Muallimi (Muhasebe Ve Resmi Yazı Memuru Ve Matematik Dersi Öğretmeni)	1	1150
Serhademe Ve Vekil Harcı (Baş Odacı Ve Masraf Görmekle Vazifeli Kimse)	1	300
Hademe (Odacı)	8	200
Aşçı	1	300
Aşçı Yamağı	1	100

* Kuruş: ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Selanik Polis Okulu için zamanın devlet Bütçesinden 188.133 lira ayrılmıştır. Selanik Polis okulu bir ilk olması bakımından öncüdür. Çünkü açılan bu, polis okulu daha sonraki yıllarda açılacak olan polis okulları için olumlu bir izlenim bırakmıştır.

Bu okuldan yetişen polis memurları ve amirleri insanımızın güvenliği ve toplumun asayışı için ellerinden geleni yapmışlar ve aldıkları modern eğitimin hakkını vermişlerdir.⁵³ Selanik Polis Okulu'nun faaliyeti 23 Temmuz 1908 yılında durdurulmuştur. Selanik Polis Okulunun eğitim ve idari görevlerini gösteren cetvel Tablo 4'te verilmiştir.

⁵³ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:123

Tablo 4
Selanik Polis Okulunun Eğitim ve İdari Görevlilerini Gösteren Cetvel⁵⁴

Memuriyetin Adı	Görevlinin Adı	Göreve Tarihi	Başlama Tarihi	Maaş*
Okul Müdürü	Leon Bonzo	20 Kanunievvel Aralık	1907 1323	1400
Okul Müdürü	Kemal Bey	21 Ağustos	1324 (1908)	1400
Okul Müdürü	Ahmet Necati Efendi	29 Kanunievvel Aralık	1324 1908	1400
Okul Müdürü	Zeynel Abidin Efendi	20 Temmuz (1911)	1327	1400
Okul Müdürü	Osman Zeki Bey	20 Ağustos	1328 (1912)	2000
Dahiliye Zabiti (İçişleri Subayı)	Zeynel Abidin Efendi	22 Ağustos	1325 (1909)	
Dahiliye Zabiti (İçişleri Subayı)	Mustafa Sadrettin Efendi	24 Şubat	1325 (1909)	
Dahiliye Zabiti (İçişleri Subayı)	Leon Efendi	1 Ağustos	1327 (1911)	
Dahiliye Zabiti (İçişleri Subayı)	Bahtiyar Efendi	21 Mart	1327 (1911)	
Dahiliye Zabiti (İçişleri Subayı)	Halil Efendi	29 Eylül	1328 (1912)	1200
Dahiliye Zabiti (İçişleri Subayı)	Mehmet Necati Bey	20 Kanunievvel Aralık	1323 1907	
Kavanin Muallimi (Kanunlar öğretmeni)	Mehmet Şefkati Bey	17 Kanunievvel Aralık	1325 1909	2000
Kavanin Muallimi (Kanunlar öğretmeni)	Asım Efendi	19 Eylül	1328 1912	2000
Dahiliye Müdürü (İçişleri Müdürü)	Mehmet Ragıp Efendi	20 Kanunievvel	1907	
Dahiliye Müdürü (İçişleri Müdürü)	Ali Fehmi Efendi	11 Teşrinievvel (Ekim)	1324 (1908)	

⁵⁴ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:124

Dahiliye Müdürü (İçişleri Müdürü)	Cemil Bey	19 Teşrinisani 1324 (Kasım) (1908)	
Dahiliye Müdürü (İçişleri Müdürü)	Mustafa Sadrettin Efe.	20 Temmuz 1328 (1912)	
Polis Nizamnamesi Muallimi (PolisTüzüğü öğret.)	Asım Efendi	20 Kânunuevvel 1323 Aralık 1907	2000
Ser müzakereci (Baş Danışman)	Mehmet Ragıp Efendi	20 Kanunievvel 1323 (Aralık) (1907)	
Müzakereci (Danışman)	Emin Zülfi Efendi	1 Ağustos 1327 (1911)	1000
Müzakereci (Danışman)	Hüseyin Hüsnü Efendi	22 Ağustos 1327 (1911)	1000
Muallim (Öğretmen)	Refik Bey	20 Kanunievvel 1323 Aralık 1907	
Muallim (Öğretmen)	Ali Kemal Bey	26 Kanunievvel 1323 (Aralık) (1907)	
Muallim (Öğretmen)	Mehmet Şakir Efendi	20 Kanunievvel 1323 (Aralık) (1907)	
Muallim (Öğretmen)	Mehmet Ali Bey	23 Eylül 1325 (1909)	
Muallim (Öğretmen)	Hüseyin Zülfü Bey	22 Ağustos 1325 (1909)	
Muallim (Öğretmen)	Nesim Rüso Efendi	20 Kanunievvel 1323 (Aralık) (1907)	
Muallim	İbrahim Efendi	2 Teşrinisani 1324 (Kasım) (1908)	
Muallim (Öğretmen)	Abdullah Efendi	12 Eylül 1325 (1909)	
Fransızca Muallimi (Fransızca Öğretmeni)	Mustafa Asım Efendi	15 Şubat 1325 (1909)	
Kroki Muallimi (Kroki öğretmeni)	Mustafa Asım Efendi	15 Şubat 1325 (1909)	
Jimn. Muallimi Jimnastik öğretmeni	Feridun Bey	20 Teşrinievvel 1323 (Ekim) (1907)	
Jimn. Muallimi (Jimnastik öğretmeni)	Bedri Bey	11 Teşrinievvel 1323 (Ekim) (1907)	

Jimn. Muallimi (Jimnastik öğretmeni)	Celal Bey	12 Şubat 1327 (1911)	
Jimn Muallimi. (Jimnastik öğretmeni)	Mehmet Adil Efendi	20 Kanunievvel 1324 (Aralık) (1908)	
Jimn. Muallimi (Jimnastik öğretmeni)	Hüsnü Naim Efendi	1 Ağustos 1324 (1908)	
Müd. İb. Muallimi	Halil Efendi	29 Eylül 1328 (1912)	1200

* **Kuruş:** ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Tablo 4'te görüldüğü gibi, okul eğitim programında yeterli ve çeşitli dersler yer almaktadır. Diğer dikkat çekici nokta azınlıklarında idari ve eğitim hizmetlerinde görev aldıkları görülmektedir. Bu demokratik ve çağdaş bir yaklaşımdır. Buradaki dikkat çekici noktalardan biride kroki dersinin olmasıdır. Müzakereci (danışman) ise öğrencilerin derslere hazırlanmasında yardımcı olan kişi demektir.⁵⁵ Danışman günümüz polis meslek yüksek okullarında da görev yapmakta ancak yukarıda belirtilen manadan çok, öğrencilerin bitirme seminerlerinde görev almaktadırlar. Danışman, pedagojik açıdan öğrencilerin ders haricinde dersle alakalı olarak gelişimlerini sağlaması bakımından önemlidir. Osmanlı devleti, polisinin en iyi şekilde eğitilmesi için danışmanlar görevlendirmiştir.

İkinci meşrutiyetin ilanından sonra Zaptiye Nezaretinin etkinliği sona ererek 1909 yılında tamamen kaldırılmıştır. Kaldırılan Zaptiye Nezaretinin yerine Dahiliye Nezaretine bağlı olarak Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti kurulmuştur.⁵⁶ Bu gelişme ve değişimler zamanın şartları içerisinde maksimum verim almak için yapılan değişimlerdir.

Selanik Polis Okulunun olumlu iz bırakması üzerine İstanbul'da da bir polis okulu açma fikri gelişmeye başlamıştır. Polis okulunun açılmasını planlayanlar, okulun açılıp eğitim ve öğretime başlamasına kadar geçecek zamanı değerlendirmek üzere İstanbul'da görev yapan komiser ve polislerin kısım kısım, zamanın eğlence merkezi olan Direklerarası mevkiinde bulunan Ferah tiyatrosunda eğitime tabi tutulmalarına karar verdi.⁵⁷

⁵⁵ DEVELLİOĞLU Ferit, a.g.e., s:946

⁵⁶ Polis Dergisi, a.g.e., Yayın no:111 s:8

⁵⁷ OKÇABOL, Derviş "Zabıta Tarihi", III. Kitap s:176 – 180 Ankara basım cilt evi

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, 1913 yılına kadar polis işlerini 1907'de çıkarılan polis nizamnamesi hükümlerine göre yürütmüş ve hükümleri İstanbul dahil tüm ülke sathında uygulanmıştır.⁵⁸ 9 Aralık 1913 tarihinde Dahiliye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi çıkartılmış ve bu nizamnamede Emniyeti Umumiye Müdürlüğünün görevi, memleketin emniyet ve asayişine karşı olan her türlü genel durumu takip ve bu konularda yapılması gerekli önlemleri almak, Polis Teşkilat ve Polis Mekteplerini idare etmek olarak belirlenmiştir. Görevleri bu nizamname ile belirlenen Emniyeti Umumiye Müdürlüğü Ankara da Milli Hükümet Emniyeti Umumiye'si kurulana kadara Dahiliye Nezaretine bağlı olarak hizmet görmüştür.⁵⁹ 1913 yılına gelindiğinde 1907 nizamnamesinin değiştirilmesi gerektiği anlaşılmış ve 12 Mayıs 1329 (1907) tarihinde Polis Nizamnamesi çıkarılmıştır.

21 Mayıs 1913 tarihli Polis Nizamnamesi, II. Meşrutiyet devrinin koşullarına ve zamanın ihtiyaçlarına göre hazırlanmış ve bu nizamname ile polisin örgütlenmesi, görev ve yetkileri, personelin dereceleri, sınıfları, mesleğe giriş, yükselme ve diğer tüm özlük işleri, soruşturma, yargılama, istifa, tayin, izin cezalandırma işleri, levazım işleri, polis karakolları ve görevleri, polisin kıyafeti ve davranış biçimleri yeniden düzenlenmiştir. Bu nizamnamede polis, piyade, süvari ve sivil olmak üzere üç sınıfa ayrılmış, meslek dereceleri sıralaması; Polis adaylığı, Polis Memurluğu, Komiser Muavinliği, Komiserlik, Merkez Memurluğu, Polis Müdürlüğü kısmı, adli ve idari riyaset ve müdüriyetleri emniyet müdürlüğü, Emniyet Umumiye Müdürlüğü, İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiye'si olarak düzenlenmiştir.⁶⁰

1913 Tarihli Polis Nizamnamesi:

Bu nizamnamenin polis adayı olabilmek için getirdiği şartlar aşağıda sıralanmıştır:

Madde:14 Polis adaylığına talip olan kimse:

1. 23 yaşından küçük ve 30 yaşından büyük olmamak.

⁵⁸ KUYAKSİL Ali, a.g.e. s:10

⁵⁹ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e s:141 – 142

⁶⁰ DÜNDAR Nihat A. a.g.e. s:26

2. Rahat okuyup yazabilmek yazısı okunaklı olmak, imlası doğru olmak
"Mana değişmeyecek derecede hatası kabuldür" ve oldukça süratle okuduğunu anlayacak ve tekrar edebilecek, polis okulunda okutulan dersleri anlayabilecek zeka seviyesinde olmak,
3. Boyu 1.64 m'den küçük olmamak,
4. Cinayet, ırza tecavüz ve sarkıntılık ile mahkum ve sarhoşluk ve kumarbazlık gibi kötü iş ve durumlarda olmamak.
5. Kötü işlerle uğraşan ve iş yapan kimselerle birlikte olmamak.
6. İyi ahlak sahibi biri olduğu polis dairesince tespit edilerek onaylanmak.
7. Sakatlık ve herhangi bir rahatsızlığı olmamak ve vücudunun polislik vazifesini yapmaya elverişli olduğu anlaşılması şarttır. Yukarıda sayılan şartlara sahip oldukları belirlenenler polis adayı olarak kaydedilirler.

Madde:15-Polis adayı polis okullarınca ilk açılacak döneme dahil olmak üzere kaydolunur ve polis okulundan mezuniyet belgesi alamayanlar kesinlikle polis olamazlar.

Madde:17-Polis adayı okulda geçirdiğı süre de dahil olmak üzere bir sene çalıştırılarak ahlak, vücut ve yeterlilik bakımından polisliğe elverişli olup olmadığı araştırılır yeterli görülenler asli polisliğe geçirilirler Aksi halde kaydı silinir ve bunların tekrar polisliğe müracaat etmelerine izin verilmez.

Madde:18-Yukarıda sayılan yeterliliklerin yanında, polis adayı için bir de not verilir bu notlar bağlı bulunduğu müdürlüğe gönderilerek gereken karar müdürlük tarafından verilir.

Madde:19- Polislik mesleğinde terfi etmek için öncelikle, bir rütbede en az iki sene hizmet etmek, ikinci olarak hizmet süresince ahlak ve meslekte yeterliliği bakımından terfiye layık olduğunu ispatlamak ve üçüncü olarak yalnız polis memurluğun'dan başkomiserliğe kadar geçerli olmak üzere yarışma şeklindeki sınava girerek liyakatını ispatlamakla geçerlidir. (polis memurluğundan komiser muavinliğine geçiş için aranan şartlardan olan iki sene görev yapma müddetine memurluğa adaylık süresi de dahil edilir.)

Madde:20- Terfi etmek için kanuni süreyi tamamlayan polis memurları, komiser yardımcıları ve ikinci komiserleri hakkında çalıştıkları birimlerce yapılan araştırmalar sonucu, terfiye layık olduğu anlaşılanların adları sınava çağrılmak üzere özel bir deftere kaydedilir.

Madde:21-Birinci sınıf polis müdürlüklerine, ikinci sınıf ve ikinciye, üçüncü sınıf müdürlerden ve üçüncü sınıf polis müdürlüğüne birinci sınıf merkez memurlarından ve birinci sınıf merkez memurluğuna ikinci sınıf merkez memurlarından ve ikinci sınıf merkez memurluğuna başkomiserlerden, kıdem ve ehliyetleri bakımından layık olanlar tayin edilir.⁶¹

Bu Nizamnamenin 1907 Tarihli Nizamnameye Göre Farkları Şöyledir:

Polisliğe müracaat yaşı 23 yaşından küçük 30 yaşından büyük olmama şartı getirilmiştir. Okuyup yazabilme şartı için ise şöyle bir cümle eklenmiştir. “Mana değişmeyecek derecede imla hatası kabuldür, süratle okuduğunda okuduğunu anlayabilecek bir zeka seviyesinde olacaktır, polis okulunda okutulan dersleri anlayabilecek zeka seviyesi araştırılacaktır;” Ayrıca, boyu 1.64 m’den küçük olmama, cinayetten, ahlaki suçlardan mahkumiyet almamak ve sarhoşluk, kumarbazlık gibi alışkanlıkları olmamak, vücutça polisliğe engel bir durumunun olmadığı tasdik olunmak suretiyle polis adayı seçilir. Günümüzde de yukarıda belirtilen şartlar aynen aranmakta ancak fiziksel ve öğrenim durumu bakımından farklılıklar getirilmiştir. Örneğin erkeklerde boy 1.67 m, bayanlarda da 1.64 m’den küçük olmama şartı getirilmiştir.

Polis adayları, polis okullarınca açılacak ilk eğitim devresine alınmak üzere kaydolunur ve ilk eğitim-öğretim dönemi sonucunda yapılan yazılı yarışma sonucunda başarılı olamayanlar kesinlikle polis mesleğine alınmazlardı. Çeşitli il kadrolarından; yapılan yazılı yarışmaları kazanarak amirlik sınıfı eğitimi için polis okullarına gönderilen memur ve amirlerden; öğrenilmesi gerekli derslerle ilgili olarak verilen eğitim sonunda ölçme-değerlendirme için yapılan sınav sonucu başarı kazanamayanlar, Polis Nizamnamesi’nin yetmiş altıncı maddesinde belirtildiği üzere: “Sınıfının görevlerini yerine yetirmeye gücü

⁶¹1913 tarih ve 176 sayılı “Polis Nizamnamesi”, *Takvim-i Vekayi*’ile neşir cilt:5, forma:25 12 Mayıs 1913

yeterli olmadığı resmen tespit edilen kişilerin sınıflarının indirilmesi” açıkça belirtildiğinden, bu durumda olan, komiser yardımcılığı ve komiserlik eğitimi alan kişilerin yetersizliklerinin görülmesi durumunda polis nizamnamesinin bu maddesi uyarınca sınıfları bir alta indirilir. Bu genel şartların yanında, İdadi mezunu olan ve askerliğini jandarma olarak yapanların tercih edilmesi de karara bağlandı ve uygulamalar da bu doğrultuda yapıldı. Günümüzde rütbe terfide sınav şartı vardır. Bir rütbeden bir üst rütbeye geçişte sınavı başaramayanlar buldukları rütbede bir sene daha çalışmaktadırlar. Ancak komiser yardımcılığından komiserlik rütbesine geçişte sadece olumlu sicil alma şartı getirilmiştir.

Öğrenilmesi gerekli bilgilerin öğretildiği bir kurum olma özelliğinden dolayı polis okullarında verilen eğitim sonucunda alınması gereken bilgiler konusunda yetersizlikleri kesin olarak ortaya çıkarılan amir sınıfından öğrencilerin okul müdürleri tarafından yapılacak yazılı müracaat üzerine, ‘Polis Divanları’nca bahse konu nizamnamenin yetmiş altıncı maddesi uyarınca herhangi bir nedenle geriye bırakılmadan memuriyet sınıflarının bir derece aşağıya indirilmesine karar verilir.

Polis okullarının bu modern yapılanmasından dolayı ülke gerçeklerine vakıf, insan ve vatan sever polisler yetiştirildi. Yetiştirilen bu evsiftaki polisler de vatanın ihtiyacının olduğu zamanlarda kendilerinden beklenen görevleri yerine getirmişlerdir.⁶²

1913 yılında hazırlanan Polis Nizamnamesiyle Selanik’te kapatılan polis okulu yerine İstanbul Polis Okulu açıldı.

İstanbul Polis Okulu

Yapılan araştırmalar sonucu polis okulu için en uygun yer olarak Yıldız Sarayının Şehzadegan dairesi uygun görüldü. Eğitime açılan İstanbul Polis Okulu geçen zamanla Anadolu’nun çeşitli il ve ilçeleriyle birlikte İran’dan gelen polislerin eğitilmesinde büyük faydalar sağladı.⁶³

Meşrutiyetle başlayan yenileşme hareketleri doğrultusunda Dahiliye Nazırı Talat Paşa tarafından Avrupa’ya heyetler gönderilmiş, oradaki

⁶² ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:141

⁶³ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:128

kuruluşların yapısı incelenip yeni hizmet biriminin organizasyonunda örnek alınmıştır.⁶⁴

Bu yapılan yenileşme çalışmaları İstanbul'da açılan polis okulu için de yapılmış ve bu amaçla Galip ve Ahmet Beyin de bulunduğu bir heyet İngiliz Polisinin yapılanması hakkında tetkikte bulunmuştur. İstanbul Polis Okulunun 1912 – 1921 tarihleri arasındaki kadrosu Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5
İstanbul Polis Okulunun 1909-1921 Tarihleri Arasındaki Kadrosu⁶⁵

Memuriyetin Adı	Görevlinin Adı	Göreve Başlama Tarihi	Maaşı*
Okul Müdürü	Yzb.Ahmet Bey	17 Mayıs 1325 (1909)	1650
Okul Müdürü	Yzb.Muhittin Efendi	12 Şubat 1326 (1910)	1650
Okul Müdürü	Agah Mazlum Bey	14 Ağustos 1328 (1912)	2250
Okul Müdürü	Ahmet Fahri Bey	6 Mart 1329 (1913)	2250
Okul Müdürü	Mehmet Celalettin Bey	4 Mayıs 1329 (1913)	2000
Okul Müdürü	Hasan Zeki Bey	8 Ağustos 1329 (1913)	2250
Okul Müdürü	Osman Zeki Bey	9 Kanunisanı (Ocak) 1329 (1913)	2250
Okul Müdürü	Galip Bey	1 Mart 1335 (1919)	3500
Okul Müdürü	Müceddin Bey	14 Mart 1335 (1919)	3500
Okul Müdürü	Abdülkerim Bey	2 Şubat 1339 (1923)	3000
Dahiliye Zabiti	Mustafa Efendi	1 Temmuz 1327 (1911)	
Dahiliye Zabiti	Necati Efendi	21 Kanunievvel (Aralık) 1327 (1911)	
Dahiliye Zabiti	Nuri Efendi		1200
Dahiliye Zabiti	Galip Bey	15 Mayıs 1327 (1911)	1200
Dahiliye Zabiti	Halil İbrahim Efendi	20 Kanunisanı (Ocak)	1200
Dahiliye Zabiti	Süleyman Galip Efendi	24 Mayıs 1330 (1914)	1000
Dahiliye Zabiti	Corci Efendi	27 Ağustos 1328 (1912)	1000
Dahiliye Zabiti	Corci Efendi	1 Temmuz 1333 (1917)	1200
Dahiliye Zabiti	Hüseyin Hüsnü Efendi	5 Temmuz 1333 (1917)	1250
Dahiliye Zabiti	Hamdi Efendi	17 Ağustos 1335 (1919)	1200
Dahiliye Zabiti	Hüseyin Hüsnü Efendi	29 Mayıs 1335 (1919)	1500
Dahiliye Zabiti	Rahmi Efendi	22 Mayıs 1336 (1920)	1500
Dahiliye Zabiti	Fevrettin Efendi	9 Teşrinisani (Kasım) 1329 1913	1500
Dahiliye Zabiti	Ahmet Fait Efendi	16 Teşrinievvel (Ekim) 1336 (1920)	1250
Dahiliye Zabiti	Hami Efendi	5 Temmuz 1335 (1919)	1200
Kavanin muallimi	Osman Zeki Bey	16 Kanunievvel (Aralık) 1326 1910	2000
Kavanin	Mazhar Bey		2000

⁶⁴ Polis Dergisi a.g.mk., Yayın no:111 s:9

⁶⁵ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:125

muallimi			
Kavanin muallimi	Hasan Zeki Bey	6 Mart 1329 (1913)	2000
Kavanin muallimi	Mahmut Celalettin Bey	3 Şubat 1329 (1913)	2000
Kavanin muallimi	Osman Zeki Bey	4 Mayıs 1329 (1913)	2000
Kavanin muallimi	Mustafa Zeki Bey	9 Kanunisani(Ocak)1329 (1913)	2000
Kavanin muallimi	Asım Bey	28 Şubat 1330 (1914)	2000
Kavanin muallimi	Mehmet İrfan Bey	17 Haziran 1334 (1918)	2000
Kavanin muallimi	İbrahim Halil Bey	8 Mayıs 1335 (1919)	2000
Kavanin muallimi	Osman Zeki Bey	9 Şubat 1339 (1923)	1500
Hıfzissıha muallimi	Hüseyin Nail Efendi	11 Mayıs 1325 (1909)	1450
Hıfzissıha muallimi	Niyazi Bey	19 Eylül 1330 (1914)	2750
Dahiliye Müdürü	Fazlı Bey	20 Ağustos 1328 (1912)	1500
Dahiliye Müdürü	İsmail Hakkı Efendi	27 Ağustos 1328 (1912)	1500
Dahiliye Müdürü	Galip Bey	24Kanunievvel(Aralık)1329 (1913)	1500
Dahiliye Müdürü	Mehmet İsmet Bey	29 Nisan 1329 (1913)	1750
Dahiliye Müdürü	Seyfullah Bey	21 Şubat 1326 (1910)	2000
Pol.Niz. Muallimi	Fazıl Bey	20 Ağustos 1328 (1912)	1500
Pol.Niz. Muallimi	İsmail Hakkı Bey	27 Ağustos 1329 (1913)	1500
Pol.Niz. Muallimi	Galip Bey	24Kanunievvel(Aralık)1329 (1913)	1500
Pol.Niz. Muallimi	Mehmet İsmet Bey	29 Nisan 1329 (1913)	1750
Pol.Niz. Muallimi	Seyfullah Bey	21 Şubat 1326 (1910)	2000
Terbiyei Muallimi	Mes.Nuri Efendi		1200
Terbiyei Muallimi	Mes.Galip Bey	15 Mayıs 1329 (1913)	1200
Terbiyei Muallimi	Mes.Halil İbrahim Efendi	20 Kanunisani(Ocak) 1329 (1913)	1200
Terbiyei Muallimi	Mes.Süleyman Galip Efendi	24 Mayıs 1330 (1914)	1000
Terbiyei Muallimi	Mes.Corci Efendi	1 Temmuz 1333 (1917)	1200
Terbiyei Muallimi	Mes.Hüseyin Hüsni Efendi	29 Mayıs 1336 (1920)	1500
Terbiyei Muallimi	Mes.Rahmi Efendi	22 Mayıs 1336 (1920)	1500

Muallimi			
Terbiyei Mes. Muallimi	Fevrettin Efendi	9 Teşrinisani(Kasım) 1329 (1913)	1500
Kitabet Muallimi	Nuri Efendi		1200
Kitabet Muallimi	Galip Bey	15 Mayıs 1329 (1913)	1200
Kitabet Muallimi	Halil İbrahim Efendi	20 Kanunisani(Ocak) 1329 (1913)	1200
Kitabet Muallimi	Süleyman Galip Efendi	24 Mayıs 1330 (1914)	1000
Kitabet Muallimi	Corci Efendi	1 Temmuz 1333 (1917)	1200
Kitabet Muallimi	Hüseyin Hüsni Efendi	29 Mayıs 1335 (1919)	1500
Kitabet Muallimi	Rahmi Efendi	22 Mayıs 1336 (1920)	1500
Kitabet Muallimi	Fevrettin Efendi	9 Teşrinisani (Kasım) 1329 (1913)	1500
Riyaseti Bedeniye Mua.	Corci Efendi	27 Ağustos 1328 (1912)	1000
Riyaseti Bedeniye Mua.	Hüseyin Hüsni Efendi	5 Temmuz 1333 (1917)	1250
Riyaseti Bedeniye Mua.	Hami Efendi	13 Ağustos 1335 (1919)	1200
Riyaseti Bedeniye Mua.	Ahmet Faik Efendi	16 Temmuz 1336 (1920)	1250
Hesap Dersi Muallimi	Sadık Efendi	24 Mayıs 1328 (1912)	1000
Hesap Dersi Muallimi	Halit Efendi	15 Mayıs 1330 (1914)	1500
Hesap Dersi Muallimi	İbrahim Efendi	1 Eylül 1335 (1919)	1250
Tatbikatı Cezaiye Mua.	Ali Murteza Efendi	20 Haziran 1338 (1922)	1000
Tatbikatı Muallimi	Mithat Efendi	1 Mayıs 1329 (1913)	1200
Tatbikatı Muallimi	Selahattin Efendi	20 Haziran 1337 (1921)	1200

* **Kuruş:** ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

İstanbul Polis Okulunun eğitim kadrolarına ve okulda okutulan derslere bakıldığında eğitim durumu anlaşılmaktadır. Polis memuru olarak bu okuldan mezun olan kişilere polislik mesleğinin gerektirdiği davranış değişikliklerini sağlayacak derslerin yanında zihinsel faaliyetlerini de artıracak dersler de mevcuttur. Örneğin hesap dersi gibi.

Emniyeti Umumiye Müdüriyeti İstanbul Polis Mektebinin 20 Ağustos 1910 Yılı Diplomasına Göre Okutulan Dersler ⁶⁶ aşağıda verilmiştir:

1. Ceza Kanunu
2. Ceza Yargılama Usulü
3. İdare ve Devletler Hukuku
4. Hukuk İlmine Giriş
5. Ceza Uygulaması ve Yazışma
6. Polis Nizamnamesi (Polis tüzüğü)
7. Hıfzissiha ve İlk Yardım (Sağlığı koruma ve ilk yardım)
8. Meslek ve Beden Eğitimi
9. Fransızca Belge Okuma ve Kroki

Yukarıda görüldüğü gibi ilk yardım dersi 1910 yılında polis okullarında ders olarak okutulmaktaydı. Polisin kullandığı ve uyguladığı derslerden biri olan İlk yardım, günümüzde polis meslek yüksek okullarında ders olarak okutulmamakta ancak kurs şeklinde öğrenciler bilgilendirilmektedir. Ancak, günümüzde artan terör ve trafik kazalarında olaya ilk müdahale eden polisin, ilk yardım gibi hayati önem arz eden bir konuda sadece kurs şeklinde bilgilendirilmesi yeterli gelmemektedir. Tablo 6'da 1913 – 1920 tarihlerinde İstanbul Polis Okulu müdürleri verilmiştir.

Tablo 6
1913 Yılından 1920 Yılına Kadar Yani Cumhuriyet Hükümetine Kadar
İstanbul Polis Okulu Müdürleri:

Adı	Göreve Başlama Tarihi	Görevden Ayrılma Tarihi
Yüzbaşı Ahmet Bey	17 Mayıs 1325	12 Şubat 1326 (1910)
Yüzbaşı Muhittin Efendi	12 Şubat 1326	23 Temmuz 1328 (1912)
Agah Mazlum Bey	14 Ağustos 1328	1 Mart 1329 (1913)
Ahmet Fahri Bey	6 Mart 1329	3 Mayıs 1329 (1913)
Mehmet Celalettin Bey	4 Mayıs 1329	1 Ağustos 1329 (1913)
Hasan Zeki Bey	7 Ağustos 1329	9 Ocak 1329 (1913)
Osman Zeki Bey	9 Ocak 1329	1 Mart 1335 (1919)
Galip Bey	1 Mart 1335	14 Mart 1335 (1919)
Müceddin Bey	14 Mart 1335	2 Şubat 1339 (1923)
Abdulkerim Bey	2 Şubat 1339	

Tablo 6 incelendiğinde Polis okulu müdürlerinin asker kökenli olduğu görülmektedir. Polisin askeri yapı içerisinde bir birim olarak görev yaptığının delili olarak da gösterilebilir. İstanbul polis Okulundaki eğitim ve idari personeli Tablo 7'de verilmiştir.

⁶⁶ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:128

Tablo 7
İstanbul Polis Okulunun 1912 Yılı Eğitim Ve İdari Personelini Gösterir
Liste:⁶⁷

Memuriyetin Adı	Adedi	Maası*
Mektep Müdürü (Okul Müdürü)	1	2250
Dahiliye Müdürü ve Polis Nizamnamesi Müdürü (İç işleri ,ve Polis tüzüğü Müdürü)	1	1500
Dahiliye Zabiti, Terbiyeyi Meslekiye, Kitabet Muallimi (İç işleri subayı, disiplin hukuku ve resmi yazı öğretmeni)	1	1200
Dahiliye Zabiti ve Riyazeti Bedeniye Muallimi (İçişleri subayı ve beden eğitimi öğretmeni)	1	1000
Hesap Memuru, Tahrirat Katibi ve Hesap Dersi Muallimi (Muhasebe, resmi yazı memuru ve matematik öğretmeni)	1	1000
Hesap Memuru (muhasebe memuru)	1	600
Kavanin Muallimi	1	2000
Tabip ve Hıfzıssiha Muallimi (Doktor ve sağlık koruma öğretmeni)	1	1200
Eczacı	1	700
Ambar Memuru ve Demirbaş Eşya Memuru	1	500
Serhademe (Başodacı)	1	300
Hademe Onbaşısı (odacı onbaşısı)	2	200
Hademe (Odacı)	29	150
Aşçıbaşı	1	300
Aşçı Kalfası	2	150

* Kuruş: ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Tablo 7'ye göre, günümüzden farklı olarak eczacı da polis okulunun personeli olarak görev yapmaktadır. İstanbul Polis Okulunun 19. Devre öğrencilerinin başarı durumları Tablo 8'de gösterilmiştir.

⁶⁷ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:127 – 128

Tablo 8
İstanbul Polis Okulunun Açıldığı 1909 Yılından İtibaren 19 Devrenin Başarı
Durumları ⁶⁸

Kaydolan	Alelala Pekiyi	Ala İyi	Vasat Orta	Yekün Toplam	Şahadetname Alamayan ve Kaydı Silinen	Devre
365	56	95	146	297	68	1. Devre
183	39	60	62	161	22	2. Devre
217	26	62	92	180	37	3. Devre
256	16	74	117	207	51	4. Devre
250	13	79	136	228	22	5. Devre
225	6	63	139	208	17	6. Devre
207		13	142	155	52	7 Devre
229		33	166	199	30	8. Devre
256		21	155	176	80	9. Devre
183		23	136	162	21	10.Devre
152	11	56	75	142	10	11.Devre
207	8	117	69	194	13	12.Devre
111	6	62	43	111		13.Devre
133	7	42	74	123	10	14.Devre
49	3	18	15	36	13	15.Devre
39	4	16	14	34	5	16.Devre
						17.Devre
75	10	45	7	62	13	18.Devre
84	12	49	17	78	6	19.Devre
3321	217	928	1605	2753	470	Yekün Toplam

Tablo 8 incelendiğinde en başarılı dönem 13. Dönemdir. Ayrıca 17. Dönemin tamamı kurtuluş savaşına katılmak üzere ayrılmıştır. Vatanın kurtulması için eğitimlerini bırakıp yurt savunması için ellerinden geleni en iyisini yapmışlardır.

İstanbul Polis Okulunun başarılı çalışmaları sonucu mezun olan Polis Memurları yurdun değişik yerlerinde vatan hizmeti için çalışmışlardır. Ancak Osmanlı Devleti gibi büyük bir toprak parçası üzerinde hakimiyet kuran bir devletin güvenliğinin sadece İstanbul Polis Okulundan Yetişen Polisler tarafından yürütülmesinin zorluğu fark edilmiş ve değişik yerlerde de Polis Okulları açılmıştır. 1912 yılında Beyrut, 1911 yılında Bağdat, 1911 yılında Erzurum, 1911 yılında Adana, 1918 yılında Trabzon polis Okulları açılmıştır. Bu

okulların tamamı I. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla personel ve Maddi imkansızlıklardan dolayı 1918 yılında kapatılmıştır. Ancak İstanbul Polis okulu eğitim ve öğretimine devam etmiştir.

Beyrut Polis Okulu:

Beyrut Polis okulunun durumuna bakarsak. 1911 yılı Meşrutiyet Hükümetinin polis okullarının gelişmesine büyük önem verdiği anlaşılır. Osmanlı İmparatorluğu bütçesinden Emniyet Genel Müdürlüğüne ayrılan 48.351.170 liranın 1.036.032 lirasını polis okulları için ayırmıştır.

Ayrılan bu miktarın 182.633 lirası da Beyrut Polis Okuluna tahsis edildi. Aynı şekilde 1912 yılı bütçesiyle Emniyet Genel Müdürlüğüne ayrılan 46.600.000 liranın 1.036.032 lirası yine polis okullarının giderleri için ayrıldı. Ayrılan miktarın yine 183.633 lirası Beyrut polis okulunun giderleri için tahsis edildi.⁶⁹ Beyrut Polis Okulunun 1914 yılı kadrosu Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9
Beyrut Polis Okulunun 1914 Yılı Kadrosu⁷⁰

Memuriyetin Adı	Adedi	Maaşı *
Müdür	1	2000
Kavanin ve Polis Nizamnamesi Muallimi (Kanunlar ve polis tüzüğü öğretmeni)	1	2000
Dahiliye Müdürü ve Terbiye-i Meslekiye ve Kitabe Muallimi (İçişleri müdürü ve meslek disiplini ve resmi yazı öğretmeni)	1	1200
Sınıf Zabiti ve Riyaziyeti Bedeniyye Muallimi (Sınıf komiseri ve beden eğitimi öğretmeni)	1	750
Sınıf Zabiti ve Fotoğraf ve Daktiloskopi ve Telefon Muallimi (Sınıf komiseri ve fotoğraf,daktilo ve telefon öğretmeni)	1	750
Muhasebe ve Tahrirat Katibi ve Hesap Dersi Muallimi (Muhasebe, resmi yazı memuru ve matematik öğretmeni)	1	750
Ser hademe (Baş odacı)	1	300
Aşçıbaşı	1	220
Hademe (odacı)	1	200
Aşçı Kalfası	1	150
İlmi Eşkâl Muallimi (Şekil ve Yüz Bilimi öğretmeni)	1	1000

* Kuruş: ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

⁶⁸ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:129

⁶⁹ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:133

⁷⁰ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:134

Tablo 9’da dikkati çeken önemli derslerden biri de ilm-i eşkal dersidir. Bu ders şu an ki polis okullarında başlı başına okutulmamaktadır. Bu dersin içeriği günümüz polis meslek yüksek okullarında bazı derslerin içerisinde eğitimci lüzum görürse bahsedilmektedir. Eşkal dersi, polisin aktif olarak kullandığı suçlunun veya kayıp bir şahsın bulunmasında önem arz eden hususlardandır. Çünkü polis, bulmak istediği şahsın neye benzediğini, ne giydiğini şahitlerden ayrıntılı bir şekilde tespit etmeli ve bu topladığı veriler ışığında da şahsı bulmalıdır.

Ancak tarihin hasta adam olarak nitelendirdiği o günlerde bile, Osmanlı Devleti polisine en iyi eğitimi vermekten çekinmemiştir. Bu ders bizce polisin öğrenmesi gereken derslerden biridir. Bağdat Polis okulunun açılışından kapanışına kadar ki personeli Tablo 10’da verilmiştir.

Bağdat Polis Okulu:

Tablo 10

Bağdat Polis Okulunun Açılışından Kapanışına Kadar ki Görevlileri:

Memuriyetin Adı	Görevlinin Adı	Göreve Başlama Tarihi	Maaşı*
Müdür	Hüsnü Bey	17 Kanunisani (Ocak) 1326 (1910)	2500
Müdür	Halil İbrahim Bey	16 Ağustos 1327 (1910)	1400
Müdür	Osman Bey	4 Teşrinisani (Kasım) 1328 (1912)	2500
Müdür	Mustafa Asım Efendi	5 Kanunievvel (Aralık) 1328 (1912)	2500
Müdür	İbrahim Halil Bey	5 Şubat 1328 (1912)	1400
Müdür	Sadık Mazhar Efendi	8 Ağustos 1329 (1913)	200
Dahiliye Zabiti	İsmail Hakkı Efendi	26 Ağustos 1327 (1911)	900
Dahiliye Zabiti	Şerafettin Efendi	8 Şubat 1328 (1912)	
Dahiliye Zabiti	Rakım Efendi	27 Teşrinievvel (Ekim) 1327 (1911)	
Hıfzıssihha Muallimi	Mustafa Bey	1 Teşrinievvel (Ekim) 1327 (1911)	1200
Kavanin Muallimi	Mustafa Zeki Efendi	17 Ağustos 1327 (1911)	2000
Kavanin Muallimi	Osman Vefik Bey	17 Temmuz 1329 (1913)	2000
Kavanin Muallimi	Sadık Mazhar Efendi	8 Ağustos 1329 (1913)	2000
Terbiyei Mes.Muallimi	Adil Efendi	22 Teşrinievvel (Ekim) 1328 (1912)	1200
Terbiyei Mes.Muallimi	Ali Servet Efendi		1200
Terbiyei Mes.Muallimi	Esat Numan Efendi	4 Kanunievvel (Aralık) 1329 (1913)	1200

Terbiyei Mes.Muallimi	Ali Servet Efendi	1 Mayıs 1330 (1914)	750
Terbiyei Mes.Muallimi	Ali Galip Efendi	5 Temmuz 1330 (1914)	750
Terbiyei Mes.Muallimi	Mahmut Nedim Efendi	12 Teşrinisani (Kasım) 1330 (1914)	750
Kitabet Muallimi	Adil Efendi	22 Temmuz 1328 (1912)	1200
Kitabet Muallimi	Ali Servet Efendi		1200
Kitabet Muallimi	Esat Numan Efendi	1 Mayıs 1330 (1914)	1200
Kitabet Muallimi	Ali Servet Efendi	1 Mayıs 1330 (1914)	750
Kitabet Muallimi	Ali Galip Efendi	5 Temmuz 1330 (1914)	750
Kitabet Muallimi	Mahmut Nedim Efendi		750
Dahiliye Müdürü	Adil Efendi	22 Teşrinisani (Kasım) 1328 (1912)	1200
Dahiliye Müdürü	Ali Servet Efendi		1200
Dahiliye Müdürü	Esat Numan Efendi	4 Kanunievvel (Aralık) 1329 (1913)	1200
Sınıf Zabiti	Hüseyin Hüsnü Efendi	10 Şubat 1328 (1912)	750
Sınıf Zabiti	Kamil Efendi	19 Şubat 1328 (1912)	750
Sınıf Zabiti	Ali Servet Efendi	1 Mayıs 1330 (1914)	750
Sınıf Zabiti	Ali Galip Efendi	5 Temmuz 1330 (1914)	750
Sınıf Zabiti	Mahmut Nedim Efendi		750
Riyazeti Bedeniyye Mua.	Hüseyin Hüsnü Efendi	10 Şubat 1328 (1912)	750
Riyazeti Bedeniyye Mua.	Kamil Efendi	19 Şubat 1330 (1914)	750
Hesap Muallimi	Salih Zeki Efendi	12 Teşrinisani (Kasım) 1330 (1914)	
Müzakereci	Ali Servet Efendi	12 Kanunisani (Ocak) 1327 (1911)	750
Müzakereci	Mehmet Muhlis Efendi	12 Kanunisani (Ocak)1911	750

* Kuruş: ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Tablo 10 incelendiğinde günümüz polis meslek yüksek okullarında görev yapan sınıf komiserlerinin görevleri ile Bağdat Polis Okulunda sınıf zabiti olarak görev yapanların görevlerinin birbiriyle örtüşmesi, dikkate değer bir husustur. Çünkü sınıf zabitleri, öğrencilerin idare ile arasındaki köprüyü, sorunlarını anlattıkları bir nevi danışmanlık görevini de sağlamaktaydılar.

Polisin eğitiminde önemli başarılar elde eden Bağdat Polis Okulu zamanın eğitim ve öğretim tekniklerini de kullanarak polisin teknik yönden eğitilmesinde büyük başarılar sağladı. Bu amaçla, diğer okullar gibi "Parmak İzi" eğitiminde de aşamalar kaydetmiştir.⁷¹

⁷¹ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:134 - 135

Erzurum Polis Okulu:

Erzurum Polis Okulu da zamanının en iyi polis okulları olma yolunda aşama kaydetmiş ancak, I. Dünya savaşının çıkmasıyla İstanbul Polis Okulu hariç diğer polis okulları gibi kapatılmıştır. Erzurum Polis Okulunun açılış ve kapanış kadrosu Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11
Erzurum Polis Okulunun Açılış ve Kapanış Kadrosu

Memuriyetin Adı	Adedi	Maası*
Müdür - Yüzbaşı	1	1400
Dahiliye Zabiti-Mülazimi Evvel (İçişleri Subayı - Üsteğmen)	1	900
Dahiliye Zabiti-Mülazimi Sani (İçişleri Subayı – Teğmen)	1	775
Tabip Ve Hıfzıssihha Muallimi (Doktor Ve (Sağlık Koruma Öğretmeni)	1	1200
Kavanin Muallimi (Kanunlar Öğretmeni)	1	2000
Müzakereci (Danışman)	2	750
Hesap Memuru (Muhasebe Memuru)	1	600
Serhademe (Baş odacı)	1	300
Hademe (Odacı)	5	200
Aşçıbaşı	1	300
Aşçı Kalfası	2	150

* Kuruş: ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Erzurum Polis Okulu, bünyesinde barındırdığı bilgili ve becerikli öğretim elemanları ile kendilerini öğrencilerin başarılarına adanmış yöneticiler sayesinde açık kaldığı yedi yıllık bir zaman diliminde Türk Polis Teşkilatına sayısız hizmetlerde bulundu. Okulda yetişen ve zamanın siyasi ve ekonomik yapısıyla millet hakkında bilgi sahibi olan vatansever polisler, okulun açılış gayesine uygun yapıda yetiştiler.

Bu okul, kısa bir zaman sonra başlayan I. dünya savaşı nedeniyle ekonomik olarak güçsüzleşen, yedi cephede savaşmak zorunda kalan ve ülke insanının savaşa elverişli olanlarının cepheye gitmesi nedeniyle ihtiyacı olan insan kaynağından yoksun kaldı ve 1 Nisan 1333 (1917) tarihinde kapatıldı.⁷²

Adana Polis Okulu:

Adana Polis Okulu da kendi bünyesinde yetiştirdiği personelle en üst düzeyde hizmet vermiştir. Adana Polis Okulu, açık kaldığı beş yıllık gibi kısa bir zaman içerisinde diğer polis okullarında tecrübe kazanan eğitim ve öğretim

⁷² ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:137

görevlileri ile tecrübeli yöneticilerin idaresinde büyük başarılar elde etmiştir. Adana Polis Okulu kadrosu Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12
Adana Polis Okulunun Kadrosu⁷³

Memuriyetin Adı	Adedi	Maaşı*
Müdür ve Kavanin Muallimi (Kanunlar Öğretmeni)	1	2000
Dahiliye Müdürü, Terbiyeyi Meslekiye ve Kitabet Muallimi (İçişleri Müdürü, Disiplin ve Resmi Yazı Öğretmeni)	1	1200
Sınıf Zabiti ve Riyaziyeti Bedeniyye Muallimi (Sınıf Komiseri ve Beden Eğitimi Öğretmeni)	1	750
Hesap Memuru ve Muallimi ve Tahrirat Katibi (Muhasebe ve Resmi Yazı Memuru ve Matematik Öğretmeni)	1	600
Hademe (Odacı)	4	150
Aşçı	1	300
Aşçı Yamağı	1	100
Tabip ve Hıfzıssihha Muallimi (Doktor ve Sağlık Koruma Öğretmeni)	1	1200

A. **Kuruş:** ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Tüm Polis okulları için devlet, bütçeden önemli miktarlar ayırmıştır. Çünkü devletin bekası ve mutluluğu toplumun huzur ve mutluluk içinde yaşamasıyla doğru orantılıdır. Osmanlı Devleti de bunu sağlamak için elinden geleni yapmış bütün imkanlarını seferber etmiştir. Trabzon Polis Okulunun öğretim görevlileri tablo 13’de gösterilmiştir.

Trabzon polis Okulu

Tablo 13
Trabzon Polis Okulunun Öğretim Görevlileri⁷⁴

Memuriyetin Adı	Memurun Adı	Göreve Başlama Tarihi	Maaşı*
Okul Müdürü	Asım Bey	29 Şubat 1334	3000
Dahiliye Müdürü	Mehmet Faik Bey	4 Mayıs 1334	1200
Sınıf Zabiti	Salih Sami Efendi	4 Mayıs 1334	750
Sınıf Zabiti	Nazım Efendi	10 Teşrinisani 1334 (Kasım)	750
Terbiyeyi Mes.Muallimi	Mehmet Faik Bey	4 Mayıs 1334	1200
Riyaziyeti Bedeniyye Mua.	Salih Sami Efendi	4 Mayıs 1334	750
Fotoğraf Muallimi	Nazım Efendi	10 Kasım 1334	750
Daktiloskopi Muallimi	Nazım Efendi	10 Kasım 1334	750
Telefon Muallimi	Nazım Efendi	10 Teşrinisani 1334 (Kasım)	750

* **Kuruş:** ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

⁷³ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:138

⁷⁴ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:138

Bütün polis okullarında yetişen Polis Memurları devleti ve milleti için çalışmış, Kurtuluş Savaşı ve Milli Mücadele dönemlerinde halkımızın yanında birlikte savaşmışlardır. Onlar üzerlerine düşen görevi de layıkıyla yerine getirmişlerdir. İlk olarak kurulan Selanik Polis Okulunun başarılı çalışmalarından sonra açılan ve ülkemizin belli başlı yerlerinde kurulan diğer polis okulları zamanlarının en modern imkanlarından yararlanmış ve ülkemizin güvenliği adına başarılı çalışmalar yapmıştır.

B. 1918 – 1920 Dönemi

Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu zor şartlara rağmen polis okulları başarılı çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Osmanlı polis okullarında okutulan derslerin bir kısmı, yeni yeni günümüz polis okullarının müfredat programlarında yer almaktadır. Bu bağlamda onlar kendi şartları içinde başarıyı yakalamışlardır. Bizler de geçmişte verilen eğitimin daha iyisini vermekle mükellefiz.

1918 yılındaki mevcut polis durumu tüm ülkede 6868 personel ile ülkenin asayişini sağlamakla görevlendirilmiştir. Tüm ülke içindeki mevcut illere göre polis sayısı Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14

Türkiye'de 1918 Yılında ki Mevcut Polis Sayısına Baktığımızda: ⁷⁵

Vilayetler ve müstakil Livalar	Merkez Memuru	Serkomiser	İkinci Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru
İstanbul	29	42	46	192	2524
Adana	1	2	6	17	113
Aydın	2	4	7	50	474
Ankara	0	1	5	18	67
Edirne	0	1	6	45	208
Erzurum	0	1	5	19	124
Bitlis	0	1	5	17	100
Bursa	1	1	5	10	56
Bağdat	1	1	5	13	130
Beyrut	2	1	10	29	45
Halep	1	1	5	18	100
Hicaz	0	1	1	3	16
Hüdavendigâr	1	1	2	17	111
Diyarbakır	0	1	4	15	79
Suriye	1	1	6	24	177
Sivas	0	1	6	30	132
Trabzon	1	1	5	17	114
Kastamonu	0	1	4	17	89
Konya	1	1	3	19	85
Mamuretülaziz	0	1	4	18	84
Musul	0	1	4	14	67
Van	0	1	3	17	120
Yemen	0	1	1	3	12
Urfa	1	0	2	5	20
Eskişehir	1	0	1	2	24
İzmit	1	0	2	6	40
Bolu	1	0	2	10	22
Kalaisultaniye	1	0	2	7	37
Canik	1	1	1	8	51
Çatalca	0	0	1	4	13
Zor	0	1	2	6	30
Kudüs	0	2	3	12	131
Karesi	1	1	2	9	47
Medine	0	1	2	4	20
Menteşe	1	0	3	4	20
Teke	0	1	4	4	33
Kayseri	1	1	1	4	36
Karahisar	0	0	1	3	16
İçel	0	1	0	3	8
Kütahya	0	0	1	3	17
Maraş	0	0	1	1	13
Niğde	0	0	1	3	13
TOPLAM	51	78	169	717	5853

GENEL TOPLAM: 6868⁷⁵ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e s:146 – 147

Tablo 14 incelendiğinde görülecektir ki, 1918 yılına geldiğimizde Türkiye’de ki mevcut polis miktarının durumu gerçekten vahimdir. 42 tane il ve ilçede yaklaşık olarak 5853 tane polis görev yapmaktaydı. Görev yapan polis memur ve amirlerinin maaş durumu incelendiğinde görülecektir ki; Eski 1329 (1913) Polis nizamnamesine göre meydana gelen gelişme neticesinde Polis mensupları 1919 yılında çıkan maaşları ile ilgili kanunda aylıkları 30 liradan başlayarak 80 lirada son bulan 26 polis müdürü, 37 merkez memuru, 107 serkomiser (başkomiser), 150 ikinci komiser, 499 üçüncü komiser, 4210 polis memuru, 8 taharri baş memuru (sivil polis), 22 birinci sınıf memur, 45 ikinci sınıf memur, 209 üçüncü sınıf memur olarak gösterilmiştir.⁷⁶

⁷⁶ TONGUR Hikmet, a.g.e s:312

BÖLÜM V

Bu bölümde araştırmanın 1920 – 1937, 1937 – 2001 ve 2001 dönemleri incelenmiştir.

CUMHURİYET DÖNEMİ

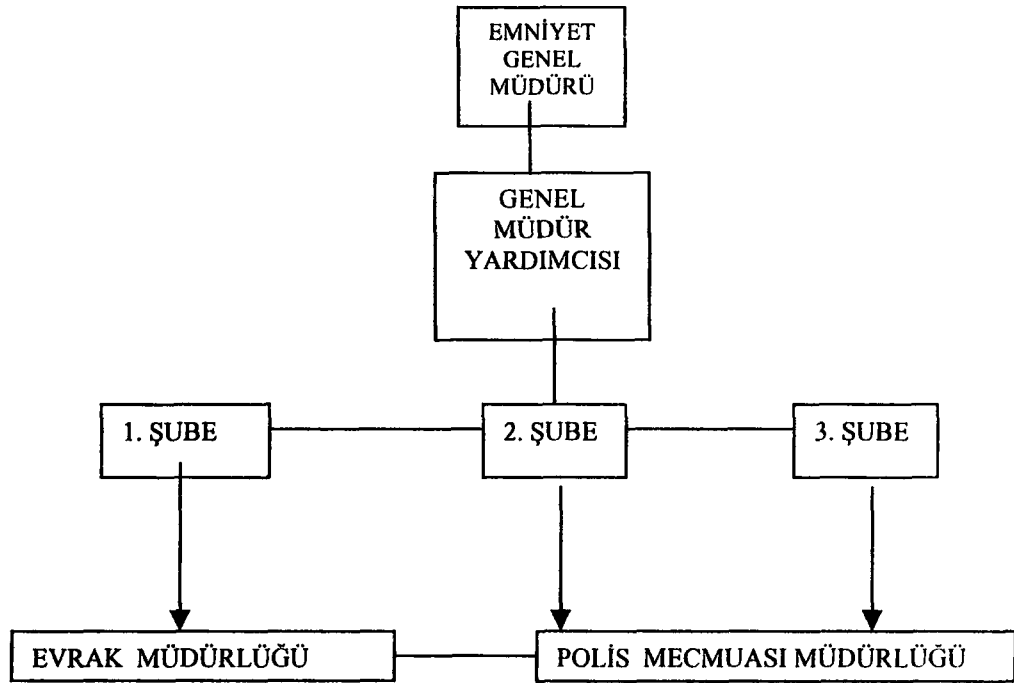
Cumhuriyet Dönemi, Türk Polis Teşkilatı'nın gelişimi, yurt çapında emniyeti ve devlet otoritesini sağlaması bakımından önemli bir dönem olduğu için ayrı bir dönem olarak ele alınmıştır. Bu dönem üç ana bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlere ayrılmasının en büyük nedeni cumhuriyetin kurulması, gelişmesi ve olgunlaşması süreçleri içerisinde polis teşkilatının da değişimi ve gelişimi süreçlerinin birlikte oluşmasından kaynaklanmaktadır.

A. 1920 – 1937 Dönemi:

Bu dönem genel olarak Osmanlı devletinden ayrı olarak T.B.M.M. hükümetinin kendi başına ülkenin geleceğinde söz sahibi olma ve emniyetini sağlama görevlerini de üstlenmesi bakımından önemli bir dönemdir. Bu dönemde polis teşkilatı yeni kurulan düzenin koruyuculuğunu üstlenmiştir.

T.B.M.M'nin kuruluşundan iki ay sonra 24 Haziran 1920'de mevcut teşkilatımız olan Emniyet Genel Müdürlüğü'nün temelleri atılmıştır. 24 Haziran 1920 tarihinde Ankara'daki Milli Hükümete bağlı Emniyeti Umumiye Müdürlüğü faaliyetini sürdürürken, aynı yıllarda İstanbul hükümetine yani padişaha bağlı İstanbul'daki Emniyeti Umumiye Müdürlüğü adı altında iki kuruluş faaliyette bulunmuştur. Görev alanı esasen sınırlı olan İstanbul'daki Emniyeti Umumiye Müdürlüğü 1922 yılında kaldırılmıştır.⁷⁷ Milli Hükümetin kurduğu yeni Emniyeti Umumiye Müdürlüğü; Bir genel Müdür, Bir genel müdür yardımcısı ile Emniyet, Seyri sefer, Memurin Şubelerinden ve altı kişilik teftiş kurulundan oluşan küçük bir kadro ile çalışmaya başlamıştır.⁷⁸ 1924 yılı teşkilat şeması Şekil 1'de verilmiştir.

⁷⁷ KUYAKSİL Ali a.g.e s:10

Şekil 1 Emniyet Genel Müdürlüğü 1924 yılı teşkilatlanması

1924 Yılı için söylenebilecek ve dikkat çeken en önemli nokta " Polis Mecmuası Müdürlüğü" adıyla bir birimin mevcut olmasıdır. Bu birime bakarak halkla ilişkilere 1924 koşullarında ne denli önem verildiğini söyleyebiliriz. Bu noktadan hareketle polis yaptığı iş ve eylemlerin geçerliliğini halka anlatmak için bir yayın organı olarak polis dergisini kullanmıştır. Bu dergi halen yayın hayatına devam etmektedir. Bugün Polis Dergisi olarak yayın hayatına devam eden dergi, teşkilatımız içindeki önemli olayları ve bilimsel makaleleri yayımlayarak ücretsiz olarak tüm teşkilata yollanmaktadır. Ayrıca teşkilat içindeki sanatsal yeteneklere de yer verilmektedir. Örneğin; şairlerin şiirlerine, roman ve hikaye yazarlarının yazılarına yer vererek aslında polisin dışardan görülen sert yapısının altındaki o güzelliği göstermesi bakımından da önemli bir köprü vazifesi görmektedir.

⁷⁸ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e. s:159

Bu dönemde görüldüğü gibi polis dolgun maaş alan devlet memurları arasındaydı. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi ülke sınırları içinde cumhuriyetin kollanması ve gözetlenmesi görevini orduyla birlikte üstlenmiş olmasıdır.

Yeni kurulan Cumhuriyetin emniyet hizmetlerini yerine getirecek personelin tespiti ve hizmetin sürekliliğinin sağlanması için çalışmalar başlamıştır. Bu bağlamda devlet memuriyetine ilk defa girmek isteyenlerin on dördüncü ve bunlardan yüksek okul bitirmiş olanların on birinci dereceye; batı dillerinden birisini bildiği imtihanla belli olanların ise bir derece yüksek memuriyete alınmalarına karar verilmiştir.⁷⁹

Cumhuriyetin ilk yıllarında, yeni kurulan emniyet teşkilatı yapılanmasını ve işleyişini tamamlaması için maddi ihtiyaçlarının karşılanması gerekiyordu. Bu da milli hükümet zamanında gerekli imkanlarla sağlanmıştır. Yeni kurulan milli hükümet altı aylık geçici bütçelerle mevcut durumu iyileştirmeye çalışmıştır. Bu hazırlanan bütçe Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16
Emniyet Umumiye Merkez Teşkilatı:⁸⁰

Memurun Sınıfı	Sayısı	Maaşı*
Müdürü Umumi	1	6000
Başkatip (1. Sınıf Mümeyyiz derecesinde)	1	2000
Katip	2	1200
1. Sınıf Emniyet Müfettişi	4	2500
2. Sınıf Emniyet Müfettişi	4	2000
Emniyet Müfettişleri Polisleri	26	1000
Komiser Muavini	2	1250
Müdüriyete Merbut Polis Efradı	2	1000
Sicil Mümeyyizi	1	1500
Evrak Memuru	1	1200
Sicil Katibi	1	1000
Levazım Memuru ve Mutemet	1	1500
Muhasebe Katibi	1	1000
Emniyet ve Asayiş Kısım Müdürü	1	3000
Katip	1	1000
Hademe	1	300

* Kuruş: ÖZDEMİR Hüseyin, Osmanlı Devletinde Bürokrasi s:263 İstanbul 2001

Cumhuriyet sonrasında Emniyet Teşkilatının kuruluşunu düzenleyen hükümlere 19 Mayıs 1930 tarihli ve 1624 sayılı “Dahiliye Vekaleti merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanun”da rastlamaktayız. Daha sonra kuruluşu ait

⁷⁹ TONGUR Hikmet, a.g.e s:312

mevzuatın tüm olarak yenilenmesi yönünde ilk adım 30 Haziran 1923 tarihli ve 2049 sayılı "Polis Teşkilat Kanunu" nun çıkarılması olmuştur. Bu kanunla Polis teşkilatının yapılanması, atama, terfiler ve cezalar hususu daha önceki, 2 Mayıs 1329 tarihli, polis nizamnamesinin aykırı hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır .

1932 yılına gelindiğinde yapının eskiden kalan izlerinin silinmesiyle ve günün şartlarına uygun olarak yeniden yapılandırılması durumu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle geçmişte hazırlanan nizamnamelerin günün şartlarına cevap veremediği tespit edildiğinden 30.06.1932 tarihinde Polis teşkilatının kadro ve derecelerini, atama, yükselme, mesleğe girme ve cezalandırma gibi hususları içeren 46 maddelik 2049 sayılı Polis Teşkilat Kanunu çıkarılmıştır.⁸¹

Bu kanuna göre polis; üniformalı ve sivil olmak üzere iki kısımdır. Üniformalı polis de atlı ve piyade olmak üzere ikiye ayrılır. İhtiyaç olduğunda Atlı polis oluşturulur ve bunların kuruluş ve görevlendirilmeleri yönetmelik ile tespit olunur. İllerde polis amiri Emniyet Müdürü veya Emniyet Memuru'dur.⁸²

Bu kanun incelendiğinde geçmişe göre bazı önemli değişimler göze çarpmaktadır. Bunlar, polislik mesleğinin yapısı ve güvenlik hizmetinin sürdürülmesi açısından önemli bir yere sahip olduğu ve bu nedenle polislik eğitiminin okullarda verilmesi gerektiğinin ileri sürülmesidir.

Bir başka yenilik, bu kanunla kadınların da polis hizmetlerine katılabileceği belirtilmiştir. Cumhuriyet döneminde polisin eğitimi hususu incelendiğinde, cumhuriyetin diğer kurumlarında olduğu gibi emniyet teşkilatı da çağdaş bir anlayışı yakalamış ve uygulamıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, İstanbul Polis Okulu muhafaza ve ıslah edilmekle beraber Konya ve Sivas Polis Okulları da açılarak eğitim ve öğretime önem verilmek istenmiştir. Sivas Polis Mektebi adı 1926 yılında yayınlanan 291 Nolu kanunla Trabzon Polis Mektebi'ne çevrilmiştir.

Adı geçen okullarda, öğretim altı aylık kurslar halinde devam etmekte iken öğretimin ayrı ayrı illerde takibinde ve öğretmenlerin tedarikinde görülen problemler nedeniyle Konya ve Trabzon Polis okulları 1931 yılında kapatılmış; polis meslek eğitim – öğretimi bir müddet için yalnız İstanbul polis okulunda sürdürülmeye çalışılmıştır.

⁸⁰ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e. s:162

⁸¹ KUYAKSİL Ali a.g.e s:11 – 12

⁸² TONGUR Hikmet, a.g.e s:313

25 Mayıs 1933 tarihinde yayınlanan, Ankara'da yapılacak polis mektebi hakkında ki kanunla, İçişleri Bakanlığı, yeniden yapılacak okulun inşaat, tesisat vs. masrafları için 1933, 1934 ve 1935 yılları bütçelerine konulacak ödeneklerden verilme şartıyla, sözü edilen yıllarda geçerli olmak üzere, "200.000" Liraya kadar harcama yapmasına izin verilmiştir.

Ankara'da 15 Temmuz 1933 de inşasına başlanarak jandarma ve polis in ödenekleriyle müştereken meydana getirilen Polis Enstitüsü binası, 1937 Haziranında teslim alınıp 6 Kasım 1937 tarihinde eğitim ve öğretime açılmıştır.

Bu dönemde, Ankara Polis Enstitüsü ile polis okulları İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlıdır. Bu kurumlar idare, talim, terbiye ve diğer işlerde Emniyet Genel Müdürlüğü ile haberleşir ve ondan direktif alırlar. Ankara Polis Enstitüsü, polis mesleğine girenlere meslek bilgileri vermek ve üst sınıf amir yetiştirmek üzere açılmış bir meslek okulu olup mesleki ilk, orta ve yüksek öğretim kısımlarıyla uzmanlık kurslarından oluşmaktadır.⁸³

Ancak zamanın şartlarına da bu yeni kanun uyum gösteremeyince 4 haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı "Emniyet Teşkilat Kanunu" yürürlüğe konmuştu.⁸⁴ Bu kanun poliste çeşitli yenilikler sağlamıştır. Bu kanunun 93'ncü maddesine dayanılarak düzenlenen muhtelif tüzüklerle diğer bir takım mevzuat polis teşkilatını oldukça olgun bir duruma getirmiştir. Emniyet teşkilatına personel yetiştirecek okullara alınacak kişilerde aranacak şartlar ise 3201 sayılı emniyet teşkilatı kanununda belirtilmiştir:

Polis mesleğine giriş ve poliste terfi esasları, emniyet teşkilat kanununun 23-29 uncu ve 55 inci maddelerinde ve bu husustaki, Bakanlar kurulunun 9 Kasım 1937 günlü 2 / 7620 sayılı kararıyla kabul olunan, nizamnamede gösterilmiştir.

Bu yönetmeliğe göre, Polis Mesleğine Girebilmek İçin;

1. Türk olmak,
2. Fiili askerlik hizmetini yapmış olmak,
3. Otuz yaşından yukarı olmamak,
4. 1,64 m'den kısa boylu olmamak,
5. Gedikli erbaş ve diğer askeri okullara girecek öğrencilerin bedeni kabiliyetleri hakkındaki hükümlere uygun derecede sağlam olmak,

⁸³ TONGUR Hikmet, a.g.e s:345 – 346

⁸⁴ DÜNDAR, Nihat: a.g.e. s:35

6. Sarhoşluk ve kumarbazlık gibi fena hallerle tanınmış olmamak, Süfli (kötü) işleri meslek edinmiş olmamak,
7. Ağır hapis veya altı aydan fazla ceza ve namus ve haysiyeti muhil bir suçla mahkum olmuş bulunmamak,
8. Ecnebi kız ve kadınla evli olmamak veya yaşar bulunmamak şarttır. Yalnız yüksekokul mezunu olup ta polisliğe girmek isteyenlerden bu gibi şart aranmaz.

Polis mesleğine girmek isteyenlerin ne suretle ve hangi makamlara baş vuracakları ve bunlar hakkında yapılacak işlemler özel hükümlerle belirlenmiş olup bunlar mesleğe aşağıda yazılı suretiyle tercihen alınır:

1. Lise veya muadili (dengi) bir okulu bitirmiş olanlar,
2. Orta okul veya muadili (dengi) bir okulu bitirmiş olanlar,
3. Ordu ve jandarma erbaşlığında ayrılmış olanlar,
4. Orta öğretimi bitirmemiş olduğu halde, yabancı dil bilen ilkokul mezunları.

Bunların dışında kalan istekliler, genel müdürlükçe gönderilecek olan sorulardan, İl Polis İmtihan Heyetleri tarafından; Okuma yazma, Hesap, Yurt Bilgisi derslerinden, sınav özel şartlarına göre imtihan edilir ve yine kanunda gösterilen bir sıraya göre tercih edilerek kabul olunur.⁸⁵

Bu kabul edilme işleminin neye göre ve nasıl yapılacağı ve istenen şartlar şöyle sıralanmıştır:⁸⁶

- Mesleğe girmek isteyenlerin stajyerliğe kabullerini müteakip parmak izleri alınacağı gibi bunlar bütün servetlerini ve yaşayış tarzlarını gösterir bir beyanname vermeye mecburdurlar.
- Polisliğe alınmış olanlar kanunun sonradan değişen 25. maddesi nedeniyle, Polis Enstitüsü ilk öğretim kısmını veya polis okulu öğrenimini bitirinceye kadar stajyer olarak görev yaparlar. Bunlardan bir

⁸⁵ Polis Nizamnamesi madde:24

⁸⁶ a.g.e. madde: 18 – 27

yıl içinde enstitü ve okula sevk edilmeyenler hakkında iyi sicil almış olanlar polis memurluğuna tayin edilebilirler.

- Lise mezunu olan istekliler doğrudan doğruya polis okullarına sevk edilir veya sırası geldiği zaman sevk edilmek üzere Emniyet Genel Müdürlüğüne tensip olunacak kadroda polis olarak çalıştırılır.
- Okul ve Enstitüde geçecek zaman stajyerlik süresinden sayılır. 6. ve daha yukarı meslek derecelerindeki memurların hukuk ve siyasal bilgiler okulu mezunu olmaları şarttır. Ancak ihtisaslarından istifade edileceği bakanlıkça takdir edilen diğer yüksek okul mezunları ve Emniyet Teşkilat Kanunu'na göre meslek içinde yüksek öğretim gördükleri kabul edilenler de bu şekilde tayin olunabilirler.
- Liseden veya 7 yıllık idadi ve bunlara muadil okullardan mezun emniyet amirlerinden, terfi için iyi sicil almak şartıyla, Polis Enstitüsü'nün yüksek öğretim kısmını ve ihtisas kursunu başarı ile bitirenler Emniyet Teşkilatı kadroları içinde yüksek tahsil görmüş sayılırlar. Bunlar da 6. meslek derecesi ile daha yukarı derecedeki memurluklara tayin olunabilirler.
- Yüksek tahsil görmüş veya yabancı memleketlerdeki yüksek polis ihtisas tahsilini veya kurslarını başarıyla bitirmiş olanlardan devlet memurluğuna ilk defa girecekler doğrudan doğruya komiser muavinliğine stajyer olarak tayin ve polis okulu ihtisas kursuna sevk ve kursu bitirir bitirmez komiserliğe tayin edilirler. Bu şekilde mesleğe girenlerden 2,5 yıl olan staj süresini muhtelif komiserlik derecelerinde veya Emniyet Genel Müdürlüğü'nce tayin edilecek görevlerde bitirenler, uygun sicil aldıkları takdirde, doğrudan doğruya 8. meslek derecesindeki görevlere tayin olunabilirler.
- Uygun sicil alamayanların staj süresi bir yıl uzatılır ve yine uygun bir sicil notu alamazlarsa terfileri iyi sicil alınca kadar geciktirilir.
- Poliste terfide esas, sırasıyla liyakat ve kıdemdir. Terfi için bir derecede en az 3 yıl hizmet etmek şarttır
- Terfinin şekli ve icra şartı yukarıda adı geçen nizamname ile tespit olunmuştur. Münhal bulunduğu zaman liyakate ve ehliyete sahip olup, iyi sicil almış olanlar her yıl haziranda tertip ve kadrolara tevzi edilen kıdem tablolarındaki sıraya göre terfi ederler.

- Lise mezunu olmayan polislerin komiser muavinliğine, komiserlik ve başkomiserliğe kadar olan derecelere terfi edebilmeleri için, önce polis okulu veya enstitüsü ilk kısmını bitirdikten sonra, yine enstitünün orta kısmından da mezun olmaları şarttır.
- İmtiharlarda başarı gösteremeyenler terfi hakkını kaybederek, buldukları rütbe derecesinde görev yaparlar. Başkomiserlikten emniyet amirliğine çıkabilmek için enstitünün yüksek kısmına devam etmiş ve orayı başarı ile bitirmiş ve iyi sicil almış olmak lazımdır.
- Bir terfi devresinde iyi sicil almayan memur, kadronun müsaadesi nispetinde diğer bir amirin maiyetine veya başka bir il emniyet kadrosuna verilir. Bu durumda polis memurlarının alacağı son siciller terfiye esaslıdır .
- Polis memuru ve Komiserleri aynı derecede bulunan muamelat memurluklarına maaşı ile veya terfi ile tayin olunabilirler. Emniyet kadrolarına sivil olarak ayrılanlardan bu görevde muvaffak olamayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğünün muvafakatiyle üniformalı sınıfa iade olunurlar.

4 Haziran 1937 günlü 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu polisin değişik alanlarda gelişmesine imkan sağlayacak yenilik ve gelişmeler sağlamıştır. Bu değişiklikler şöyle sıralanabilir:

Emniyet Teşkilatı, Adli, İdari ve Siyasi olmak üzere üç bölümde incelenebilir. Bu ayrımları incelediğimizde;

1. Adli Polis: Karakollarda adli olaylarla ilgilenmek üzere oluşturulan birimlerdir. Adli polis kolluk görevinin ifası yanında üstlerinin emirlerine de uymakla yükümlüdür.
2. İdari Polis: Genel ve toplumsal düzeni sağlamakla görevli bir birimdir. İdari polis herhangi bir adli olayla karşılaştığında adli polis gelinceye kadar adli polislik yapar ve gerekli tedbirleri alır. Adli polis geldiğinde olayı ona teslim etmekle de yükümlüdür.
3. Siyasi Polis: Devletin genel emniyetinin ve ona karşı işlenebilecek herhangi bir olayın tespiti ve önlenmesiyle görevli birimdir. Polis Enstitüsü'nün ilk

kısmını veya polis okulunu başarı ile bitirmiş olan polislerden başarılı olanlar Sivil Polis olarak kullanılır.⁸⁷

Yönetmelikte polis okullarına öğrenci alımı ile ilgili uygulama şöyle belirtilmiştir: İçişleri Bakanlığı'nca lüzum görülen illerde polis okulları açılır. Bu okullar enstitünün ilk öğretim derecesindedir. Mesleki ilk tahsil kurumları polis memuru yetiştirir. Bu itibarla Ankara Polis Enstitüsü ilk öğretim kısmı ile polis okullarına meslek öğretimi görmemiş polis memurları ve polis stajyerleri alınır. Bunlardan yaşları 37'yi geçmeyenlerin ve sağlık durumları enstitü orta öğretim kısmını takibe elverişli olanların en kıdemlileri ve kıdemde birlik halinde en yaşlıları üstün tutulmak suretiyle ve sıra ile okula kabul edilirler.

Polis Enstitüsünün ilk kısmına ve polis okullarına girecek olanların, işlemleri seçim kurulları tarafından tamamlandıktan sonra, dosyaları Emniyet Genel Müdürlüğü'ne gönderilir.

Seçim kurulları: İstanbul'da polis müdürü başkanlığında müdür yardımcılardan, diğer illerde ise il emniyet müdürünün başkanlığında adli ve idari kısım başkanlarından oluşan bir komisyon kurulur.⁸⁸ Enstitünün mesleki orta tahsil kısmı polis komiserlerini yetiştirmeye mahsustur. (L) (K) ve (S) şubelerine ayrılmıştır.

(L) Şubesine polis kolejini bitirmiş olanlarla, kadro elverdiği takdirde, liseyi bitirmiş bulunan polisler arasından sicili uygun olanlar kıdem sırasıyla; (K) Şubesine, 38 yaşını geçmemiş, iyi sicil almış, polis mesleğinde beş yıl eylemli hizmet etmiş ve enstitü ilk öğretim kısmını veya polis okullarından birisini bitirmiş bulunan ve sağlık durumu öğretimi takibe elverişli olan polis memurları arasından yapılacak seçme sınavında başarısı görülenler derece sırasıyla; (S) Şubesine, sivil staj süresi içinde yararlık ve başarı göstererek asli sivil sınıfına geçirilen polis memurları ile orta öğretim kısmı (L) Şubesine ayrılan memurlar arasında geçmişteki öğretim ve görev durumları da göz önünde tutularak yapılacak özel bir sınav sonunda bu sahada istidatları belirtilecek olanlar alınır.

Mevcut gelişmelerin ışığında Emniyet teşkilatının ihtiyacı olan amir sınıfı personeli yetiştirmek için bir eğitim birimi kurulması düşünülmüştür. Bu amaç doğrultusunda Ankara Polis Enstitüsü Yüksek Öğretim Kısmı kurulmuştur.

⁸⁷ TONGUR Hikmet, a.g.e., s:321 Ankara 1946

⁸⁸ ŞAHİN Eyüp, a.g.e. s:105

Ankara Polis Enstitüsü Yüksek Öğretim Kısmı:

Enstitünün mesleki yüksek tahsil kısmı emniyet amirlerini yetiştirmeğe mahsustur. Bu kısımda orta kısım gibi (L), (K) ve (S) şubelerine bölünmüştür.(L) şubesine, orta öğretim kısmı (L) şubesini bitirenlerle lise veya yedi senelik idadi, yahut dengi okulları bitirmiş olup yükselme için uygun sicil alan emniyet amirleri;

(K) şubesine, bulunduğu sınıfta iki yıl hizmet eden meslek öğretimi görmüş, iyi sicil almış, 47 yaşını doldurmamış, sağlık durumları öğretimi takibe elverişli bulunan Başkomiserler ; (S) şubesine, orta öğretim kısmı (K) şubesini bitiren kolej ve lise mezunu polis memurları alınır.⁸⁹

Bu uygulama genel olarak ülkenin mevcut ihtiyaçları çerçevesinde en kısa sürede en iyi verimi alabilmek için oluşturulmuştur. Ancak daha sonra sistemin yeterince verimli işleyememesi nedeniyle bu uygulamaya son verilmiştir. Günümüzde polis amiri yetiştirmek için kurulan Ankara Polis Akademisi branşlara ayrılmadan eğitim ve öğretim vermektedir. Ancak mezun olanlar atandıkları birimlerde il emniyet müdürünün görevlendirdiği alanlarda uzmanlaşmaktadırlar.

B. 1937 – 2001 Dönemi

Bu dönem, genel olarak ülkenin inkılapları hayat geçirdiği ve genç Türkiye'nin kurtuluş savaşından kalan yaralarını sarma ve gelişme dönemi olarak da adlandırılabilir. Bu dönemde Türkiye cumhuriyetine karşı iç ayaklanmalar gözümüze çarpmaktadır. İç güvenliği sağlamada polis üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmiş ancak geniş çaplı olaylarda ordunun yardımını istenmiştir.

1. 1937 – 1962 Dönemi

Bu dönem, inkılapların tamamlandığı Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet olarak sisteminin oturduğu, ancak devletin sistemine karşı iç ayaklanmalar ve kargaşalar sonucu ordunun müdahalesi nedeniyle iki defa anayasası değişen ve iç güvenlik açısından devletin tüm kurumlarında olduğu gibi polis teşkilatı'nın da idari yapılanmasında ordu mensuplarının görev aldıkları dönemler de olmuştur. Nüfus

1937 yılından önceki dönemlere göre büyük artış göstermiş bunun neticesinde suç oranlarında da artış gözlenmiştir.

Tablo 17

TÜRKİYE'DE 1946 YILINDA MEVCUT POLİS KUVVETİ ⁹⁰

İller	Emniyet Amiri	Başkomiser	Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru	İl merkezinden Başka Polis Bulunan İlçelerin Adları
Afyon	--	3	2	4	47	Bolvadin-Dinar
Ağrı	1	1	2	3	25	D.Beyazıt
Amasya	2	-	1	3	19	Merzifon
Ankara	14	17	23	77	887	Kırıkkale-Polatlı
Antalya	-	1	4	10	54	Kas-Alanya
Aydın	1	4	2	5	35	Söke-Nazilli
Balıkesir	4	1	7	9	73	Edremit-Ayvalık-Bandırma-Gönen-Dursunbey-Burhaniye
Bilecik	1	1	1	3	16	Bozüyük
Bingöl	1	-	2	5	24	Kiğı-Karlıova-Genç-Sulhan
Bitlis	1	1	1	5	26	Tatvan
Bolu	1	1	3	7	35	Düzce-Gerede
Burdur	-	1	1	2	15	
Bursa	1	3	5	14	112	Mudanya-Gemlik-İnegöl-M.K.Paşa-Yenişehir
Çanakkale	2	2	4	8	70	Gelibolu-Bozcaada-İmroz-Biga-Ezine-Bayramiç
Çankırı	-	1	1	4	18	Çerkeş
Çoruh	-	1	2	8	29	Hopa-Şafşat-Borçka
Çorum	1	1	2	3	16	İskilip
Denizli	-	1	1	2	15	
Diyarbakır	-	2	5	6	60	Silvan-Lica
Edirne	-	4	8	13	97	Uzunköprü-Meriç-Keşan-Lalaşapa

⁸⁹ TONGUR Hikmet, "Türkiye'de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi" s:347 – 348 Ankara 1946

⁹⁰ Eraslan Fetullah, Metin İsmail a.g.e., s:180

Elazığ	-	1	3	6	59	Palu-Maden
Erzincan	-	1	3	3	30	Tercan
Erzurum	2	2	3	8	55	Hınıs-Pasinler
Eskişehir	1	3	4	7	55	-
Gaziantep	3	2	6	9	80	Kilis-Nisip-İslahiye
Giresun	-	1	3	4	24	Şebinkarahisar-Tirebolu
Gümüşhane	1	-	1	3	17	Beyburt
Hakkari	-	-	4	4	26	Yüksekova-Şemdinli-Beytüşşebap
Hatay	4	3	9	14	113	İskenderun-Altınözü-Reyhanlı-Kırıkhan-Yayladağ-Dört Yol-Hassa
İçel	2	2	3	8	69	Tarsus-Silifke
Isparta	1	1	1	2	19	-
İstanbul	29	67	89	373	2330	Bütün İlçeler
İzmir	7	13	23	48	391	Ödemiş-Menemen-Bergama-Tire-Dikini-Çeşme-Kuşadası-Bayındır-Foça
Kars	2	2	3	12	73	Sarıkamuş-Pasof-Iğdır-Çıldır-Ardahan-Arpaçay-Kağızman-Göle
Kastamonu	3	1	3	7	46	Taşköprü-İnebolu-Tosya-Cide
Kayseri	-	1	2	8	54	Develi
Kırklareli	-	1	2	9	46	Babaeski-Lüleburgaz-Demirköy
Kırşehir	-	1	1	3	18	-
Kocaeli	2	1	6	9	79	Adapazarı-Gebze-Gölcük-Karamürsel
Konya	2	2	2	9	56	Ereğli-Akşehir-Karaman
Kütahya	1	1	4	6	37	Uşak-Tavşanlı
Malatya	1	1	-	8	39	Arapkir-Adıyaman
Manisa	2	1	4	9	61	Salihli-Alaşehir-Akhisar-Turgutlu
K. maraş	1	1	2	7	31	Elbistan
Mardin	1	2	3	9	51	Nusaybin-Midyat-Savur-Cizre

Muğla	-	2	6	4	50	Fethiye-Marmaris-Milas-Bodrum
Muş	1	1	1	3	14	Varto
Niğde	-	1	1	8	39	Aksaray-Ulukışla-Bor-Nevşehir
Ordu	2	1	2	2	23	Fatsa-Ünye
Rize	-	1	2	3	22	Pazar
Samsun	1	2	6	6	67	Bafra-Çarşamba-Havza
Seyhan	3	2	7	14	117	Osmaniye-Ceyhan
Siirt	-	1	1	5	25	Kurtalan-Beşiri-Şırnak
Sinop	1	1	2	3	17	Ayancık-Gerze
Sivas	-	1	2	7	45	Zara-Divriği
Tekirdağ	-	1	1	5	29	Çorlu
Tokat	1	-	1	5	25	Zile-Turhal
Trabzon	1	3	4	10	77	Sürmene-Of-Akçabat-Vakfikebir
Tunceli	-	1	2	9	32	Hozat-Ovacık-Çemişgezek-Mazgirt-Nazimiye-Pertek-Pülümür
Ş.Urfa	2	-	3	11	64	Siverek-Birecik-Viranşehir-Akçakale-Suruç
Van	1	1	3	8	46	Başkale-Muradiye-Özalp-Erciş
Yozgat	1	-	3	2	14	
Zonguldak	2	2	5	8	86	Ereğli-Safranbolu-Bartın

Yukarıdaki çizelgede polis mensuplarından fiilen kolluk hizmetlerinde çalışan emniyet amiri, başkomiser ve komiserlerle, komiser muavinleri ve polis memurlarının illere bölünüşü gösterilmiş olup emniyet teşkilatı şu şekilde yapılandırılmıştır;

1 Genel Müdür, 2 Genel Müdür muavini, 4 Daire Başkanı, 12 Genel Emniyet şube müdürü, basın ve yayın tetkik mütehassısı, Mütehassıs muavini, Ankara ve İstanbul emniyet müdürleri, 8 birinci sınıf emniyet müdürü, 18 İkinci sınıf emniyet müdürü, 32 üçüncü sınıf emniyet müdürü, 25 dördüncü sınıf emniyet müdürü, 1 emniyet polis Teftiş kurulu Başkanı, 1 emniyet polis baş müfettişi, 3 birinci sınıf

emniyet polis müfettişi, 4 ikinci sınıf emniyet polis müfettişi, 4 üçüncü sınıf emniyet polis müfettişi, 48 birinci sınıf emniyet amirleri ve emniyet şube müdür muavinleri, 74 ikinci sınıf emniyet amirleri ve emniyet müdürlükleri muavinleri ile emniyet müdürlükleri şube müdürleri ve muavinleri, 182 başkomiser, 329 komiser, 921 komiser muavini, 6179 polis memuru, 31 birinci sınıf muamelat memuru, 56 ikinci sınıf muamelat memuru, 101 üçüncü sınıf muamelat memuru, 245 dördüncü sınıf muamelat memuru, 241 beşinci sınıf muamelat memuru, 1 baş tercüman, 5 tercüman, 6 başhekim, 8 hekim, 3 diş hekimi, 2 sağlık memuru, 3 ebe, birer laboratuvar memuru, eczacı, müracaat memuru, tımarcı, enstitü mütehassıs mütercimi ve muavini laboratuvar şefi, kimyager, polis enstitüsü müdürü, müdür muavini, İstanbul Polis Okulu Müdürü, laboratuvar şefi, şef muavini, atölye şefi, çinkoğraf ve kaptan ile 4 laboratuvar memuru, 2 tetkik memuru, 2 nezarethane memuru, 5 mali polis mütehassısı ve eksper, 2 okullar dahiliye müdürü, 75 öğretmen, 3 emniyet grup şefi, 11 emniyet başmüfettişi, 30 emniyet müfettişi, 20 emniyet müfettiş muavini, 4 fotoğrafçı, 14 tetkik baş memuru, 10 fen memuru, 21 tetkik memuru, muhtelif işlerde çalışan 322 ücretliden ibarettir.⁹¹

1946 yılı şartları düşünüldüğünde ve nüfusla oranlandığında görülecektir ki güvenlik hizmeti yeterli sayıda personelle sağlanamamaktadır. Gelişen teknolojik gelişmeye paralel olarak ülkemizin imkanlarının artması sonucunda mevcut açık kısmen kapatılmaya çalışılmıştır, ancak yeterince başarılamadığı görülmektedir. Bunda en büyük sebep II. Dünya savaşının çıkması sonucu oluşan buhran ortamının ülkeyi olumsuz etkilemesi gösterilebilir. Ülkemiz bu savaşa girmemişti ancak, çevresindeki devletlerin savaşa girmesi ve ülkemizin içinde bulunduğu jeopolitik konum ülkemizi zayıflatmıştı. Bu nedenle oluşan güvenlik problemini aşmak ve olası bir savaşa hazırlanmak ülkemizi yıpratmıştır, iç güvenliğin sağlanması için hedeflenen amaçlara ulaşılması da güçleşmiştir.

Enstitü Orta Öğretim Kısmı Sivil Kursu

- Enstitünün orta öğretim kısmının sivil şubesini başarı ile bitiren polis memurları,

⁹¹ TONGUR Hikmet, "Türkiye'de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi s:340 – 346 Ankara 1946

- Emniyet teşkilat kanununun yürürlükte bulunduğu sırada sivil sınıfta bulunan polis memurları ile komiserler.

Enstitü Yüksek Uzmanlık Kursu :

- Lise veya yedi senelik idadi veya bunlara denk okulları bitirmiş olup enstitü yüksek öğretim kısmını da bitirmiş bulunan emniyet amirleri;
- Polis kolejini veya liseyi bitiren, enstitü orta ve yüksek öğretim kısımlarını başarı ile ikmal etmiş ve birinci sınıf emniyet amirliğine yükselmiş olan meslek mensupları;
- Yüksek öğretim görmüş veya yabancı memleketlerdeki yüksek polis uzmanlık öğretimini veya kurslarını başarı ile bitirmiş olanlardan ilk defa olarak devlet memurluğu ile mesleğe girmiş bulunanlar.

İl Polis Kursları

Teşkilatın hızla gelişen suçlara karşı önlem alabilmesi yeterli sayıda eğitilmiş polis ile sağlanabilir. Ancak bu sayı sağlanamadığı durumlarda polis kursları düzenlenmiş ve eksik olan kadrolar tamamlanmaya çalışılmıştır. Ancak kanaatimizce bu kurslar yeterli personeli sağlamış fakat eğitim yönünden eksik kalmıştır.

Hepsi kırk altı maddeden ibaret ve 28 Ağustos 1939 tarihli “İl Polis Kursları Talimatının” birinci maddesinde belirtildiği üzere, polis enstitüsü ilk kısmının ve polis okulunun yetişemediği polis tahsil boşluklarını en kısa bir zamanda doldurmak ve polis okulu derecesinde tahsil göstermek maksadı ile ilk defa olarak; Ankara, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, (Tunceli dahil) Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Seyhan, Trabzon ve Zonguldak’ta polis kursları ve 23 Eylül 1943 tarihli İstanbul ve 1 Kasım 1943 Ankara belediye kursları talimatlarına göre de İstanbul’da ve Ankara’da birer belediye kolluğu kursu açılmıştır.

Emniyet Teşkilat Kanunu hükümlerinde polis kurslarından bahsedilmemekle beraber, gerçek ihtiyaçlar dolayısıyla 1943 yılına kadar yürürlükte kalan “Polis Kursları Talimatı” kursların açılması ve nerelerde öğretim yapılacağı, memurların devamı, idare işleri, dersler, öğretmenler ve görevleri, öğretmenler kurulu, sınavlar ve inzibati işlemlere dair etraflı hükümleri ihtiva ediyordu. Yukarıda isimlerini

saydığımız illerde açılan kursların programları altı aylık bir öğretim devresinde polis okulu bilgileri vermeyi hedef tutan bir şekilde tanzim olunmuştu.

19 Ekim 1943 tarihli “Ankara Polis Enstitüsü ile Polis Mektep ve Kursları” talimatnamesinin üçüncü maddesinde “ *Dahiliye vekaletince lüzum görülen vilayetlerde açılacak polis mektepleri ile kurslarının tahsil derecelerinin enstitünün ilk tahsil kısmı derecesinde*” olduğu belirtilmiş ve bu talimatı müteakip 1944 yılında Ankara, İzmir, Bursa,Edirne, İstanbul, Seyhan, Balıkesir illerinde; 1945 de Ankara, İstanbul ve İzmir de ve nihayet 1946 yılında yalnız Ankara ve İstanbul’da da polis kursları ve bunlardan başka polis mensupları için illerde geçici yetiştirme kursları açılmıştır. Şunu da ilave edelim ki 1945 ve 1946 yılında açılan polis kursları öğretim devresi bir yıl olup programları tamamı ile polis okulları programlarına uygundur. Bu itibarla kurs mezunları polis okulunu bitirmiş sayılırlar.

Yüksek Okullara Gönderilen Öğrenciler :

Emniyet genel müdürlüğü, yurt içindeki yüksek öğretim okullarına her yıl ve ihtiyaç nispetinde öğrenci gönderebilir. Bunun için;

- Emniyet teşkilat kanununda polis olabilmek için belirli şartlara sahip olmak (boy ve yaş haddi istisnadır),
- Lise mezunu olmak,
- Yapılacak müsabaka sınavını kazanmış olmak,
- Genel müdürlüğün göstereceği yer ve görevlerde sekiz yıl süre ile hizmet göreceğine ve tahsili terk ettikleri veya sekiz yıldan önce emniyet teşkilatı hizmetinden ayrıldıkları veya ayrılmalarını icap ettirecek harekette buldukları takdirde tahsil için kendilerine yapılan masrafları ödeyeceklerine dair noterlikçe tasdikli kefalet senedi vermek şarttır.

Bu şartları haiz olanlar arasında:

- 1) Meslek içinde bulunanlar,
- 2) Poliste şehit olanların çocukları,
- 3) Poliste malul olanların çocukları,
- 4) Emniyet genel müdürlüğü teşkilatında müstahdem bulunanların ve emekli olanların çocukları sırasıyla tercih olunur.

Yüksek okullara gönderilmiş olan öğrenciler okulun tatil zamanlarında Emniyet genel müdürlüğünce teklif ve bakanlıkça tasvip olunacak yerlerde polis memurluğu ve komiser muavinliği hizmetlerinde staj görürler. Meslekten yüksek tahsile gönderilenler tahsillerini bitirdikten sonra Emniyet Genel Müdürlüğünün göndereceği görevlerde bir yıl daha staja tabi tutulurlar. Bu uygulama günümüzde de devam etmektedir. Günümüzde özellikle teşkilatın ihtiyaç duyduğu alanlarda örneğin; Tıp, Hukuk ve Arkeoloji gibi alanlarda eğitim görmek üzere başvuran ve sınavları kazanan Polis koleji mezunları bu alanlarda istihdam edilmek üzere tüm ihtiyaçları Emniyet Teşkilatı tarafından karşılanmak üzere okutulur.

Yabancı Memleketlerde Staj :

Yüksek okullardan veya Polis enstitüsünün yüksek tahsil ihtisas kursundan mezun olup da, meslekte fiilen çalışanlar arasında açılacak müsabaka imtihanında muvaffak olanlardan, her yıl ihtiyaç nispetinde Avrupa'ya staj için memur ve bundan başka, polis köpek ve kuşları gibi hayvanların yetiştirme tarzlarını ve motorlu vasıtaları kullanma usullerini tatbiki bir şekilde öğrenmek için polis ve komiserlerden yabancı memleketlere stajyer gönderilebilir.

Polis Kurumlarını İlgilendiren Müşterek Hükümler :

Enstitü öğretim kısımları ile polis okullarında öğretim süresi birer yıldır. Bu süre öğretmenler meclisinin düşüncesi öğrenilerek Genel müdürlüğün tasvibi ile uzatılabilir. Kısımlara bağlı uzmanlık kurslarının öğretim süresi de aynı esaslar dahilinde belirtilir.

Enstitü orta ve yüksek öğretim kısımları şubelerinde ve uzmanlık kurslarında öğretim ayrı ayrı yapılır. Ancak konunun mahiyetine göre birlikte eğitimi mahzurlu görülmeyen dersler birlikte takip olunabilir. Enstitünün bütün öğretim kısımlarıyla polis okullarında okutulacak dersler, kültürlü meslek memurları yetiştirmeyi sağlayacak surette Emniyet genel müdürlüğünce öğretmenler meclisinin düşüncesi öğrenildikten sonra, belirtilir ve İçişleri bakanlığının onamasıyla uygulanır. Haftalık ders saatleri müfredat programları ve bu programlarda yapılması gereken değişiklikler, mecburi ve serbest kurslar ve mesleki konferanslar da aynı şekilde

tespit olunur. Sınavlar kayıt ve kabul, sınıf geçme ve mezunluk, bütünleme ve engel sınavları olmak üzere üç çeşit olup bunlar enstitü tüzüğü'nün 6'ncı maddesinde teferruatıyla gösterilmiştir.

Enstitü ve polis okulu öğretim organları, öğretmenlerle, uzmanlar, uzman muavini ve mütercimlerden ibarettir. Adı geçen kurumlarda uzman ve öğretmenlerden kurulmak üzere (Öğretmenler meclisi) ile bu meclis tarafından her ders yılı başında yapılan toplantı gizli oy ile seçilen beş öğretmenden müteşekkil bir (Öğretmen komisyonu) vardır. Meclise kurum müdürü başkanlık eder. Komisyon ise, üyeleri arasından birisini başkanlığa seçer, öğretmenler meclisi ile komisyonun, idare uzuvlarının ve kurum başkanlarının görevleri ve diğer çeşitli işler ve hususlar tüzüğü'nün muhtelif maddelerinde açıklanmış ve tespit olunmuştur.

Görülüyor ki 3201 sayılı Emniyet teşkilat kanunu, polis meslek öğretim ve eğitiminde memlekete, iyi ve bilgili polis yetiştirilmesini gaye edinmiş öğretim kurumlarını getirmiş bulunan bir kanundur. Emniyet teşkilat kanununun bu bakımdan haiz olduğu ehemmiyet, polis kadrolarını zamanın araç ve gereçlerine göre yenileme imkanlarını sağlamış bulunmasından daha önemsiz değildir.⁹²

2. 1962 – 2001 Dönemi

Polis Enstitüsü

Polis Enstitüsü iç güvenliği sağlayan Türk Emniyet Teşkilatı'nın amir ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş bir eğitim birimidir. İlk olarak kurs şeklinde oluşturulan birim daha sonra 3 yıllık bir eğitim kurumuna dönüştürülmüştür. ancak bu yapı da gelişen teşkilatın ihtiyaçlarına cevap veremediği için 4 yıllık fakülte seviyesine çıkarılarak alanlarında bilgili ve eğitilmiş polis amirleri yetiştirmeye devam etmektedir.

Toplumun gelişen ve değişen ortamı içinde Polis Enstitüsünde 3201 sayılı kanunla belirtilen nitelik ve statüsünde ayrı bir gelişme gösterdi. Polis okulları bünyesinden tamamen ayrılarak doğrudan yüksek bir öğretim kurumu haline getirildi. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 58. Maddesi; 5. Fıkrası uyarınca onaylanan Ankara Polis Enstitüsü, Polis Koleji ve lise mezunlarına yönelik olan iki senelik meslek içi yüksek okul sayılmakta iken, M.E.B. ile yapılan

⁹² TONGUR Hikmet, "Türkiye'de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi s:348 – 352 Ankara 1946

çalışmalar olumlu olarak sonuçlanmış ve 1961-62 ders yılından itibaren öğretim seviyesi Yüksekokul haline getirilmişti. Lisans ders saatlerinin artırılması suretiyle eğitim süresinin 2 yıldan 3 yıla çıkarılması kararlaştırıldı. Bu konuda Öğretmenler Kurulunca alınan kararlar M.E.B. ile Bakanlığımız tarafından incendi. Polis Enstitüsünün 3 yıllık yüksek dereceli bir okul haline getirilmesi de yine M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesi 25.06.1962 gün ve 175 sayılı kararlar ile tasdik olundu. Emniyet Teşkilatına amir yetiştirmek üzere kurulmuş olan Polis Enstitüsünün üç yıllık eğitim süresi, istenilen seviyede amir yetiştirilmesine yeterli olmadığından, müfredatının geliştirilerek eğitim süresinin dört yıla çıkarılması düşünüldü. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı koordinasyonu ile bir danışma kurulu oluşturuldu.

İleride, teşkilatın yönetici kadrosunu oluşturacak öğrenciler için günün değişen koşullarına uygun olarak ve daha ziyade uygulamaya yönelik başka derslerin müfredata alınmasını ve bu arada dengi okullar arasında akademik yerini alabilmesi için Enstitünün dört yıla çıkarılmasına, 10.10.1980 tarih ve 139 sayılı M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı kararıyla verildi.

POLİS AKADEMİSİ

Polis Enstitüsünün varlığından henüz otuz yıl geçmeden bu kurumun daha da yükseltilmesi, yenilenmesi düşüncesi tüm teşkilat birimlerinde ele alınmaya başlanmıştır. Bu konuda ilk teklifi getiren Polis Enstitüsü ve Koleji Müdürü Ahmet Rıfat KEMERDERE olmuştur. Hazırlanan raporlarda kurulması düşünülen Polis Akademisi'nin modeli üzerinde araştırma yapılırken gerçekçi bir görüşle konunun problemlerini belirlemek, personelin sınıflandırılması, fonksiyonel olarak rütbe esasının getirilmesi, terfilerin ıslahı ve teşkilat hizmet birimlerinin yeniden organize edilmesi gibi konular ve Emniyet Teşkilatı'nın diğer problemleri üzerinde çözümler getirilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda, 6 Aralık 1984'te Polis Akademisi faaliyete geçirilmiştir. Bizzat Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifleriyle polis amirlerini yetiştirmek amacıyla 1937 yılında Polis Enstitüsü kurulmuştur. Polisin eğitimi Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar askeri teşkilatlanma içinde ve eğitimine fazla önem verilmeden yürütülmüş olmasına rağmen, Cumhuriyetin ilanıyla polis eğitim

kurumlarının kurulmasıyla birlikte polisin kalitesi ve eğitimi yükselmiştir. Bu amaçla kurulan Polis Enstitüsünün devamı şeklinde kurulan Polis Akademisi Bilgi Çağının dinamik ve eğitilmiş polislerini yetiştirmek üzere 6 Aralık 1984 yılında faaliyete geçirilmiştir.

Şu an gelinen duruma bakılırsa teşkilat kendini yenilemekte ve çağın gereklerine uygun olarak yapısal ve işlevsel gelişmesini sürdürmektedir. Bunun en güzel örneği Polis Okullarının eğitim ve öğrenim süresinin 2 yıla çıkarılması ve buna uygun müfredat programının hazırlanması yönündeki çalışmalar gösterilebilir. 1996 yılında polis akademisinde okutulan dersler Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18
1996 yılında ki Polis Akademisi’nde aşağıdaki dersler okutulmaktaydı⁹³

DERSLERİN ADI	SINIFLAR			
	1	2	3	4
ANAYASA HUKUKU	2			
HUKUK BAŞLANGICI	2			
MEDENİ HUKUK	2			
İKTİSAT	2			
TÜRK SİYASİ TARİHİ	2			
DİSİPLİN HUKUKU	2			
SİLAH BİLGİSİ	2	2	2	2
YABANCI DİL	4	4	4	4
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	1	1	1	1
TÜRK DİLİ	1	1	1	1
BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
YAKIN SAVUNMA	2	2	2	2
İNSAN HAKLARI VE HÜRRİYETLERİ			2	
GENEL SOSYOLOJİ	2			
İDARE HUKUKU		2		
CEZA HUKUKU (GENEL HÜKÜMLER)		2		
BORÇLAR HUKUKU		2		
TOPLUM PSİKOLOJİSİ		2		
KAMU YÖNETİMİ		2		
ADLİ TIP		2		
DEVLETLER UMUMİ HUKUKU		2		
POLİS MESLEK HUKUKU	2	2		
DEVLETLER HUSUSİ HUKUKU			2	
CEZA MUHAHEMELERİ USUL HUKUKU			2	
KRİMİNOLOJİ			2	
PERSONEL YÖNETİMİ			2	
TRAFİK HUKUKU			2	
İSTATİSTİK VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ			2	
CEZA HUKUKU (ÖZEL HÜKÜMLER)			2	
ADALET PSİKOLOJİSİ				2

⁹³ Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları “Polis 1996” s:35 APK Dairesi Başkanlığı yayın no:112

POLİS TAKTİKLERİ				2
DEVLET GÜVENLİĞİ VE HABERALMA				2
SORUŞTURMA VE YAZIŞMA TEKNİKLERİ				2
KRİMİNALİSTİK				2
POLİS - HALK İLİŞKİLERİ				2
TRAFİK YÖNETİMİ				2
BİLGİSAYAR				2
SEMİNER				2
TOPLAM	28	28	28	30

Yukarıdaki dersler incelendiğinde görülecektir ki bazı dersler gereksiz yere müfredat içinde bulundurulmuştur. Örneğin: İktisat gibi ancak bunun yanında gerçekten polisin uygulamada kullanacağı derslerde çoğunluktadır. Örneğin: Adalet psikolojisi gibi. 1996 yılında polis kolejinde okutulan dersler Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19
1996 Yılında Polis Koleji'nde okutulan dersler aşağıya çıkarılmıştır.⁹⁴

DERSLERİN ADI	HAZIRLIK	SINIFLAR		
		1	2	3
TÜRKÇE	4			
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI		5	3	3
PSİKOLOJİ			2	
SOSYOLOJİ				
FELSEFE				2
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ		1	1	1
TARİH		3	2	
T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK				2
COĞRAFYA		2		
MATEMATİK		4	4	3
BİYOLOJİ VE SAĞLIK BİLGİSİ		2	2	2
FİZİK		3	4	4
KİMYA		2	3	3
YABANCI DİL	24	8	8	8
BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ			1	
SEÇMELİ DERSLER	4	2	2	4
ALMANCA		.	.	.
FRANSIZCA		.	.	.
İNGİLİZCE				
BİLGİSAYAR			.	.
TURİZM		.		
RESİM		.	.	.
MÜZİK		.	.	.
HAFTALIK TOPLAM SAAT	34	34	34	34

⁹⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları "Polis 1996" s:40 APK Dairesi Başkanlığı yayın no:112

1996 yılında polis okullarında okutulan dersler Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

1996 Yılında Polis Okulları’nda okutulan dersler aşağıya çıkarılmıştır.⁹⁵

DERSLERİN ADI	1.DÖNEM HAFTALIK DERS SAATİ	2. DÖNEM HAFTALIK DERS SAATİ	TOPLAM
POLİS MESLEK MEVZUATI	1	1	30
DEVLET GÜVENLİĞİ VE İSTİHBARAT	1	1	30
ÖNLEYİCİ HİZMETLER	1	1	30
TOPLUMSAL OLAYLARA MÜDAHALE ESASLARI	2	2	60
MESLEKİ YAZIŞMA TEKNİKLERİ	2	2	60
OLAY YERİ İNCELEMESİ	2	2	60
CEZA MUHAHEMELERİ USUL HUKUKU	2	2	60
SİLAH BİLGİSİ VE ATIŞ	3	3	90
BEDEN EĞİTİMİ VE YAKIN SAVUNMA	3	3	90
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	1	1	30
İNSAN HAKLARI	1	1	30
ANAYASA	1	1	30
CEZA HUKUKU	1	1	30
HALKLA İLİŞKİLER	1	1	30
TEMEL TRAFİK BİLGİSİ	1	1	30
DAKTİLO - BİLGİSAYAR (SEÇMELİ)	2	2	60
DİSİPLİN MEVZUATI	1	1	30
YANAŞIK DÜZEN	1		15
SAĞLIK BİLGİSİ VE İLK YARDIM	1		15
POLİSTE HABERLEŞME (MUHABERE)		1	15
KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE		1	15
TOPLAM	28	28	840

Yukarıda ki çizelgeler incelendiğinde görüldüğü üzere 1996 yılında Polis Akademisinde, Polis Kolejinde ve Polis Okulunda okutulan dersler ve saatleri karşılaştırıldığında Polis Koleji haricinde diğer okullarda hukuk dersleri ağırlıklı olarak gösterilmektedir.

C. 2001 Dönemi

Bu dönem bilgi çağının gerekleriyle donanmış, Avrupa birliğine üye bir devlet olma yolunda ilerleyen, genç nüfusu ile diğer Avrupa devletlerini kışkırtan, toplumun ihtiyaç ve beklentilerinin farklılaştığı, demokrasi ve insan haklarının öne çıktığı ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak farklı suç türleriyle mücadele edebilecek bir yapıda polis yetiştirecek kurumların oluşması dönemi olarak

⁹⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları “Polis 1996” s:43 APK Dairesi Başkanlığı yayın no:112

da nitelendirilebilir. 2001 yılında polis akademisinde okutulan dersler Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21
2001 Yılında Polis Akademisi’nde okutulan dersler aşağıda gösterilmektedir.⁹⁶

DERSİN ADI	SINIFLAR			
	1	2	3	4
ANAYASA HUKUKU	2			
HUKUK BAŞLANGICI	2			
MEDENİ HUKUK	2			
İKTİSAT	2			
TÜRK SİYASİ TARİHİ	2			
DİSİPLİN HUKUKU	2			
SİLAH BİLGİSİ	2	2	2	2
YABANCI DİL	4	4	4	4
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	1	1	1	1
TÜRK DİLİ	1	1	1	1
BEDEN EĞİTİMİ	2	2		2
YAKIN SAVUNMA	2	2		2
BEDEN EĞİTİMİ - YAKIN SAVUNMA			2	
İNSAN HAKLARI VE HÜRRİYETLERİ			2	
GENEL SOSYOLOJİ	2			
İDARE HUKUKU		2		
CEZA HUKUKU (GENEL HÜKÜMLER)		2		
BORÇLAR HUKUKU		2		
TOPLUM PSİKOLOJİSİ		2		
KAMU YÖNETİMİ		2		
ADLİ TIP		2		
DEVLETLER UMUMİ HUKUKU		2		
POLİS MESLEK HUKUKU	2	2		
DEVLETLER HUSUSİ HUKUKU			2	
CEZA MUHAHEMELERİ USUL HUKUKU			2	
KRİMİNOLOJİ			2	
PERSONEL YÖNETİMİ			2	
TRAFİK HUKUKU			2	
İSTATİSTİK VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ			2	
CEZA HUKUKU (ÖZEL HÜKÜMLER)			2	
ADALET PSİKOLOJİSİ				2
POLİS TAKTİKLERİ				2
DEVLET GÜVENLİĞİ VE HABERALMA				2
SORUŞTURMA VE YAZIŞMA TEKNİKLERİ				2
KRİMİNALİSTİK				2
POLİS - HALK İLİŞKİLERİ				2
TRAFİK YÖNETİMİ				2
BİLGİSAYAR				2
SEMİNER				2
UYGULAMALI DAVRANIŞ BİLİMLERİ(DRAMA)			2	
TOPLAM	28	28	28	30

2001 yılında polis kolejinde okutulan dersler Tablo 22’de verilmiştir.

⁹⁶ Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları “Polis

Tablo 22
2001 Yılı içinde Polis Koleji'nde okutulan dersler aşağıya çıkarılmıştır.⁹⁷

DERSLERİN ADI	SINIFLAR			
	HAZIRLIK	1	2	3
TÜRKÇE	4			
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI		4	4	4
FELSEFE				2
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ		1	1	1
TARİH		2	2	
T.C. İNKILAP TARİHİ				2
COĞRAFYA		2		
MATEMATİK		5	5	5
BİYOLOJİ		2	2	2
FİZİK		2	4	4
KİMYA		2	3	3
YABANCI DİL	26	8	4	4
SAĞLIK BİLGİSİ		2		
RESİM	2			
MÜZİK	2			
BİLGİSAYAR			2	2
GEOMETRİ			2	
SEÇMELİ YABANCI DİL		2	2	2
BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ			1	
İNSAN İLİŞKİLERİ, YARATICI DRAMA VE RESİM, MÜZİK SEÇMELİ		2		
TRAFİK BİLGİSİ, MÜZİK SEÇMELİ			2	
DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI				1
HALKLA İLİŞKİLER VE GÜZEL KONUŞMA VE YAZMA, YAKIN SAVUNMA (SEÇMELİ)				2
REHBERLİK	1	1	1	1
HAFTALIK TOPLAM SAAT	37	37	37	37

1996 Yılı İle 2001 Yılı Eğitim Kurumları Arasındaki Farklar:

- Polis Akademisinde, Drama ve Polis Taktikleri isimi yeni dersler eklenmiş ve geçme notu 50'den 60'a çıkarılmıştır.

⁹⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları "Polis 1996" s:38 APK Dairesi Başkanlığı yayın no:150

- Polis Kolejinde, insan ilişkileri, yaratıcı drama, trafik gibi dersler konmuş. Fiziksel olarak Yüzme Havuzu ve Tenis Kortu faaliyete geçirilmiştir.
- Polis Okulları 2 yıllık Polis Meslek Yüksek okuluna dönüştürülmüştür. Bunun sonucu olarak: İngilizce, Gelişim Psikolojisi, Medeni Hukuk ve Davranış Bilimleri isimli dersler konulmuştur. Ancak Bilgisayar ve İlk Yardım gibi dersler kaldırılmıştır. Bunun büyük bir eksiklik olduğunu düşünmekteyiz.

Polis Meslek Yüksek Okulu

Polis meslek yüksek okulu kanununa göre⁹⁸; adayların seçimi şu şart ve duruma göre yapılmaktadır:

Türk Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak için maliye bakanlığının uygun görüşü alınarak 20 tane polis meslek yüksek okulu Türkiye çapında buldukları ilin sosyal ve kültürel durumları göz önüne alınarak belirlenmiştir. Polis meslek yüksek okullarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan Öğrenci Seçme Sınavını kazanan ve Bakanlıkça ihtiyaç duyulduğu kadar genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından yapılacak özel yetenek sınavında başarılı olanlar alınır. Polis meslek yüksek okullarında eğitim-öğretim süresi iki yıldır. Polis meslek yüksek okulu öğrencileri parasız yatılı ve resmi üniformalıdır. Öğrencilerin iaae, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları devletçe karşılanır.⁹⁹ 2001 yılı polis meslek yüksek okulunda okutulan dersler Tablo 23'te verilmiştir.

⁹⁸ www.polakd.edu.tr/kanunlar/

⁹⁹ Polis Yüksek Öğretim Kanunu Kanun No. 4652 madde 10 Kabul Tarihi : 25.4.2001

Tablo 23
2001 Yılı Polis Meslek Yüksek Okulları'nda Okutulan Dersler:

DERSLER	1. SINIF	2. SINIF
Hukuk Başlangıcı	2	
Önleyici Polis Hizmetleri		2
Toplum Psikolojisi		2
Gelişim Psikolojisi	2	
Davranış Bilimleri		1
Devlet Yapısı ve Nitelikleri	2	
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	2
Yabancı Dil	2	
Ceza Hukuku (Genel)		2
Ceza Hukuku (Özel)	2	
Temel Trafik Bilgileri	2	
İnsan Hakları Kamu Hürriyetleri	1	1
Beden Eğitimi	2	2
Yakın Savunma	2	2
Silah Bilgisi ve Atış	2	2
Emniyet Teşkilatı (Polis Meslek Hukuku)	2	
Polisin Görev ve Yetkileri		2
Mesleki teknik Yazışma		2
Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku		2
Polis Taktikleri		2
Disiplin Hukuku	2	
Devlet Güvenliği ve Haber Alma	2	
Suç Organizasyonu ve Kovuşturma Usulü		2
Medeni Hukuk (Kişi Hukuku)		2
Halkla İlişkiler	1	
TOPLAM	28	28

Polis Meslek Yüksek Okullarına Giriş Şartları:

Polis Meslek Yüksek Okulu kanununa göre aday seçimlerinde göz önünde tutulan kriterler üç ana başlık altında toplanabilir:

- 1) Sağlık yönünden
- 2) Eğitim yönünden
- 3) Sosyal durum ve statü yönünden

Araştırılıp uygun görülenler ayrıca bir yetenek sınavına tabi tutulmakta ve başarılı olanlar puan sıralamasına göre tercih ettikleri polis meslek yüksek okullarına gönderilmektedirler. Buna göre:

- a. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

- b. Genel lise, Erkek teknik öğretim, Kız teknik öğretim, Ticaret ve Turizm öğretimine bağlı okul mezunu olmak,
- c. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından o yıl içinde yapılan üniversiteye giriş sınavlarında puan türlerinin en az birinden üniversitelerin yüksek okullarına girmek için yeterli asgari taban puanı almış olmak,
- d. 18 yaşını tamamladıktan sonra yapılan yaş düzeltmelerinde, düzeltmeden önceki yaş geçerli olmak kaydıyla, müracaat tarihi itibarıyla 18 yaşını tamamlamış, bayan ve askerlik yapmayan erkek adaylar için 23 yaşından, askerlik hizmetini yapmış erkek adaylar için 25 yaşından gün almamış olmak
- e. Bayanlar için 1.65 cm, erkekler için 1.67 cm 'den kısa boylu olmamak ve boy ölçüsünün santimetre olarak son iki rakamı ile kilosu arasında 15 kilogramdan eksik veya fazla olmamak,
- f. Sağlık yönünden sağlık yönetmeliğinin 6. maddesinde aranılan sağlık şartlarına uygun olmak.

Bu yönetmeliğe göre, Polis meslek Yüksek Okuluna başvuracak adayların şu şartlara sahip olmaları gerekmektedir:

- a. 04 Temmuz 1998 Tarih ve 23392 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sağlık Yönetmeliği'ne göre, Polis Okulları öğrenci adaylarının bütün sistem muayeneleri normal olmalı, kronik ilerleyici ya da ilerleme ve nöks ihtimali olan bir hastalığı bulunmamalıdır,
- b. Adaylarda aranılacak genel sağlık şartları uzmanlık dallarına göre şöyledir;

Genel Dahiliye, Kardiyoloji, Enfeksiyon Hastalıkları, Solunum Sistemi, Nöroloji, Ruh Sağlığı, Kulak-Burun-Boğaz, Diş ve Ağız Yapısı, Cilt, Göz (Görmeler tam ve sağlam olmalı) diskromotopsi (renk körlüğü) olmamalıdır, Genel Cerrahi (Fıtığı tespit edilerek ameliyat olanlarda 6 ay sonra nöks görülmeyenler ile Sezaryen operasyonu geçirenler adaylığa kabul edilmektedir). Boy ve Kilo (Boy ve kilo oranları; Boy ölçüsünün santimetre olarak son iki rakamı ele alınarak, kilosu en fazla 20 eksik veya 20 fazla olanlar kabul edilir.)

- c. Turistik işletme belgesi olan yerler hariç olmak üzere, daha çok suçluların barındığı veya suç işlemeye müsait yerlerde çalışmamak, genelev, birleşme yeri, randevu evi, tek başına fuhuş yapılan mesken ve bu gibi yerlerde

aracılık, bekleyicilik ve benzeri bir işigali bulunmamak; genel ahlaka aykırı, temsil, film, video, bant, teyp kasete, şarkı sözü ve teknolojinin gelişimi ile ortaya çıkan benzeri muzır neşriyat ve benzeri işler üzerinde çalışmaktan haklarında herhangi bir adli veya idari takibat ediyor olmamak veya hüküm giymiş olmamak,

- d. Taksirli suçlar hariç olmak üzere, ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile, devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç; kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devletin sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak veya bu suçlardan dolayı haklarında devam etmekte olan bir adli kavuşturmaya tabi olmamak,
- e. Müracaat tarihinde herhangi bir siyasi partiye veya parti kollarına üye bulunmamak, daha önceden üyeliği varsa ayrıldığını belgelemek,
- f. Alkol, uyuşturucu ve psikotrop maddeler ile kumar alışkanlığı bulunmamak,
- g. Eşi hakkında; affa uğramış olsa bile, devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ve 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç; kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devletin sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak veya bu suçlardan dolayı haklarında devam etmekte olan bir adli kavuşturmaya tabi olmamak,
- h. Kamu haklarından mahrum bulunmamak şartları aranır.

Yeni oluşturulan bu kurumların öğretim süreçlerine bakıldığında:

Öğretim Elemanları: Akademi, fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında görevli öğretim üye ve yardımcıları ile öğretim görevlileri ve okutmanları,

Öğretim Üyeleri: Akademi, fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında devamlı veya geçici olarak görevlendirilen Türk ya da yabancı uyruklu veya emniyet hizmetleri sınıfından profesör, doçent ve yardımcı doçentleri ifade etmektedir.

Yüksel Okul Müdürü: Polis Akademisine bağlı ön lisans düzeyinde eğitim-öğretim yapan polis meslek yüksek okulu müdürüdür.

Dekan: Akademideki lisans düzeyinde eğitim-öğretim yapan fakültelerin faaliyetlerinin yönetim, gözetim ve denetiminden akademi Başkanına karşı sorumlu olan profesördür.

Akademi Başkanı: Polis Akademisi'nin eğitim, öğretim ve idari yönlerinden sorumlu I. Sınıf Emniyet müdürüdür.

Öğretim elemanı yetiştirme, lisans üstü eğitim-öğretim ve enstitüler:

- Bu amaçla Akademi bünyesinde, Başkanın Bilimsel Denetleme Kurulunun da görüşünü alarak akademinin ihtiyaç ve gereklerine uygun olarak lisans üstü eğitim-öğretim yapacak enstitüler kurulur.
- Enstitünün organları; enstitü müdürü, enstitü kurulu ve enstitü yönetim kuruludur.
- Enstitü müdürü, enstitüdeki bütün idari ve bilimsel eğitim faaliyetlerinin yönetim, gözetim ve denetiminden Başkana karşı sorumlu kişidir.
- Bu enstitülerin adları, bölümleri, öğrenci seçimi ile enstitülerde yapılacak lisans üstü eğitim-öğretimin şekli, süresi, programları, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun yüksek öğretim kurumları ile ilgili hükümlerine ve buna dayalı olarak verilen diplomalar, çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Geçmişte polis alımlarında kullanılan ölçütlere bakıldığında günümüzde aranan şartların benzeştiği fakat kaliteli polis yetiştirme çabalarının bence en önemli noktalarından biri olan Öğrenci Seçme Sınavı şartının polisin kalitesini artırma ve polis okullarında kendisine verilmek istenen bilgi ve becerilerin daha iyi anlaşılması için de yararlı olduğunu görülmektedir. Yükseköğretim kanununun benimsenip uygulanması Polis Akademisi için en iyi değişimlerden bir tanesidir. Bu değişimle birlikte Akademinin eğitim yapısı bilimsel bir özerkliğe kavuşmuştur.

3000'li yıllar için nasıl bir polis? sorusuna cevap niteliğinde olan Polis okullarının 2 yıllık meslek yüksek okuluna çevrilmesi ve bu bağlamda yapılan köklü değişikliklerdir. Bu değişiklikler, bilgi çağının polislerini yetiştirmek için çaba sarf

eden insanlar için gerçekten uzun ve meşakkatli bir çalışma sonucunda oluşturulmuştur. Bundan sonrası daha iyiyi ve daha güzeli yakalama çabası olacaktır. Polis Meslek Yüksek okullarında okutulan derslere ve müfredatlarına bakıldığında, geçmişte hazırlanan müfredat programlarından daha bilimsel ve eğitim süreçleri göz önüne alınarak hazırlanmış oldukları gözümüze çarpmaktadır.

BÖLÜM VI

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına ve tartışmaya yer verilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Polis toplumun güvenliği ve huzuru için görev yapan sosyal bir birimdir. İnsanların varolmasından itibaren suç oluşmuştur. Suç işlenmeyen bir toplum düşünülemez. İnsanların suç işlemesi doğal bir olaydır. İşte bu ortamda toplumun huzur ve güvenliğini ve bireylerin kurallara uymasını sağlama görevi toplum içinden seçilen ve insanların özel haklarını kısıtlama yetkisi olan Polis karşımıza çıkmaktadır. Polis toplum içinde suç işleyenleri yakalayan, suç işlenmesini önleyen ve yakaladığı suçluları yargı organlarına teslim eden bir birimdir.

Bu çalışmada Türk Polisi'nin tarihsel gelişimi ve güvenlik anlayışı hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgi, gelişim ve değişim dönemleri temel alınarak sıralanmıştır. Araştırma bulgularına göre;

1. Türkler Orta Asya'dan itibaren güvenliklerini sağlamak için kendi içlerinde görevlendirdikleri askeri teşkilatlanma içindeki görevlileri barış zamanında iç güvenliği savaş zamanı da dış güvenliği sağlamak üzere orduya dahil olarak sürdürmüşlerdir.
2. Selçuklular da bu askeri yapılanmayı sürdürerek iç güvenliğini sağlamaya çalışmıştır.
3. Osmanlı devleti kuruluşundan itibaren Selçuklu devletinden aldığı devlet kültürünü devam ettirmiştir. 1845 yılına geldiğimizde iç güvenliğin askeri yapı içerisinde sürdürülmesinin zorluğu anlaşılacak Polis isimli bir örgüt kurulmuş ve iç güvenlik daha sistemli bir hale getirilmiştir.
4. Ek 1'de verilen İmtihan Tutanağı incelendiğinde görülmektedir ki; sınava giren adayların notları verilirken kusurlu bir biçimde verilmesi, sınav komisyonunun değerlendirmedeki hassasiyetini göstermesi bakımından ilginçtir. Ayrıca bu rütbe terfi sınavı, yarışma şeklinde olup yalnız en yüksek notu alan aday başarılı olmaktadır. Bu da seçilen adayın kalitesini artırma yönünde teşvik edici bir unsur olarak gözümüze çarpmaktadır.

5. Ek 2’de verilen 1907 tarihli nizamnameye göre polisin seçiminde dikkat edilecek noktalar ile başvurma şartları detaylı bir biçimde verilmiştir. Ayrıca bu nizamnameye göre rütbe terfide sınav şartı ile bir rütbede başarılı olamayanların bir alt rütbeye indirilmesi hususunda bilgiler de mevcuttur.
6. Cumhuriyetin ilanı ve Türk Emniyet Teşkilatının idari yapılanmasının tamamlanması neticesinde hizmetin daha kaliteli yürütülmesi amacıyla farklı uygulama ve eğitim çalışmaları yürütülmüştür. Yukarıda belirttiğim özet bilgi ışığında şuan ki sistem ve gelecek adına neler yapılıyor veya yapılamalı sorusuna cevap aranacaktır.

Ancak bu yapısal gelişmeler polisin zaafalarını ve eksik yönlerini kapatmakta yetersiz kalmaktadır .Bunun içinde polisin çalışma şartları ve mali durumunun yeniden düzenlenip gerekli iyileştirmenin yapılması gereği polisin eğitimi kadar önemlidir .Bunun yanında polisin, psikolojik ve bedensel sağlığına da gerekli önem verilmeli bu konudaki çalışmalar hızlandırılmalıdır. Çünkü polis toplumun dışladığı ve toplum kurallarına aykırı hareket eden insanlarla uğraşmakta ve ruhi yapısı zedelenmektedir .Bunun içinde poliste intihar vakaları sıkça karşımıza çıkmaktadır

Bu bağlamda bazı saptamalar yapmak gerekirse:

1. Osmanlı Devleti güvenlik hizmetini yerine getiren birimlerinde kadınları da kullanmıştır. Örneğin Böcekçilerde olduğu gibi. Böylelikle suç işleyen bayanların daha hızlı ve daha kolay bir biçimde yakalanması amaçlanmıştır. Osmanlı Devletinin şartları düşünüldüğünde bir bayana bir erkeğin müdahale etmesi ne derecede izin verilirdi. Dini ve ahlaki durum göz önüne alındığında Osmanlı Devleti yöneticilerinin olaylara bağınaz bir şekilde değil tam tersine gerçekçi çözümler üretmişlerdir.
2. Osmanlı Devleti zamanında kurulan polis okullarında, okul müdürleri genel olarak Disiplin ve Polis Meslek Hukuku derslerine girmişlerdir. Bu derslerin aynısı şu anki Polis Meslek Yüksek Okullarının müfredatlarında mevcut olup okul müdürleri bu derslere girmektedirler.
3. Osmanlı devri polis okullarında gözümüze çarpan bir nokta da bu polis okullarında Sınıf Zabiti rütbeli şahısların görev yapmasıdır. Bu kişiler şuan ki okullarda görev yapan Sınıf Komiserleri ile aynı işi yapmaktadırlar. Bu

durum göstermektedir ki sistemleşmiş bazı geleneklerimizden vazgeçememekteyiz.

4. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte polis de değişime uğramış ancak sistem değişmemiş askeri bir yapı katı ve halktan kopuk bir şekilde görevini sürdürmüştür. Polis olarak seçilen insanların kendi menfaatleri doğrultusunda baskı yapması ve eğitim seviyelerinin düşük olması nedeniyle toplum tarafından soğuk görülen ve istenmeyen bir yapıya bürünmüştür.
5. Bu olumsuz durumun farkına varan yöneticiler polisin kalitesini artırmak amacıyla eğitim kurumları kurmuşlar ve yönetici kadrolarını yetiştirmek amacıyla Polis Enstitüsü ve Polis Koleji kurulmuştur. Polis kolejinden ve enstitüden yetişen insanların farkları hemen halk tarafından fark edilmiştir. Hatta bu genç polisler için çizmeli tabir ettikleri polislerden ayrı bir şekilde davranmışlardır.
6. Eğitim kalitesinin artması sonucunda eğitilmiş ve bilinçli insanların yönetim kadrolarında yer almasıyla birlikte, eğitim ve öğretimin geliştirilmesi için çaba sarf etmişlerdir. Bu çabaların sonunda Enstitü, Polis Akademisine dönüştürülerek 4 yıllık bir fakülteye dönüştürülmüştür.
7. Polis Okulları da bu gelişim dalgasından etkilenmiş kaliteli ve eğitilmiş polis memurları görevlerini yerine getirmişlerdir.
8. Polis okullarının 2 yıllık Polis Meslek Yüksek Okullarına dönüştürülmesi eğitim hizmetlerine büyük bir mesafe kazandırmıştır. Ancak bazı hususların değinilmesinde yarar görülmektedir; ders müfredatları incelendiğinde 1. ve 2. sınıflarda konulan derslerin uyumluluğunun olmaması, bilgisayar ve ilk yardım gibi polis için elzem derslerin ders müfredatına konmaması bu okulların başarısına gölge düşürmektedir.
9. Osmanlı devleti zamanında ki polis okullarında okutulan kroki çizme, eşkal tespiti, yabancı dil gibi dersler ancak 2001 yılında yapılan değişiklikle polis meslek yüksek okullarının ders müfredatına konması gerçekten sevindirici bir olaydır.
10. Şu an düşünce planında olan ancak uygulanması planlanan sisteme göre artık Yüksek Lisans veya Doktorası olmayan hiçbir kimse Müdürlük rütbesine yükseltilmeyecektir. Biz bu düşünceyi sonuna kadar destekliyoruz.
11. Şu anki okulların tamamında ana düşünce halkımızın güvenliği ve huzuru için ne yapmalıyız düşüncesi olmalıdır. Bu yapıda polis yetiştirmek de

eğitimle olur burada görev eğitimcilerle birlikte sınıf komiserlerine düşmektedir.

12. Eğitimci olacak personelin özlük hakları düzenlenmeli ve alışma Şartları cazip hale getirilmeli bu insanların nleri açılmalı, kendilerini yetiştirmeleri için imkan sağlanmalı ve destek olunmalıdır. Ancak mevcut uygulamada Yüksek Lisans eğitimi yapmak isteyenlere Yüksek Lisans kazandıkları halde kendilerine izin hususunda sözel olarak engellenmeler çıkarıldığı gözlenmiştir.

neriler:

Bu çalışmada ele alınan her bir alt problem ve Teşkilat içerisindeki polis ve polis amirlerinin sosyal, ekonomik ve özlük haklarının ve atama ve terfi konularında yapılacak çalışmaların bu çalışmayı tamamlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak şu söylenebilir ki her türlü olumsuz duruma rağmen gelişim ve değişimin karşısında kimse kalamamıştır. Tarihi süreçte Türk Emniyet Teşkilatının da bu değişim ve gelişimin dışında kalamadığı, çağın koşullarına göre yeniden yapılandığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- ALYOT, Halim
1946 **Türkiye’de Zabıta**
Ankara
- DEVELLİOĞLU, Ferit
1970 **Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat**
Ankara
- DÜNDAR, Nihat
1993 **Osmanlı Yönetiminde 78. Cumhuriyet Döneminde
70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat, Türk İdare
Dergisi, S:401 s:213 – 214**
- ERASLAN,F. ve M. İSMAİL
1984 **Türk Polis Tarihi,**
Aslımar Basımevi / Ankara
- ÖZDEMİR, Hüseyin
2001 **Osmanlı Devletinde Bürokrasi**
Okumuş Adam Yayıncılık / İstanbul
- KOMİSYON, Türk Dil Kurumu
1992 **Türkçe Sözlük**
İstanbul
- KUYAKSİL, Ali
2000 **155. Yılında Polis Teşkilatının Tarihçesi, Kolluk
Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı, Polis
dergisi, S:22 s:7**
- PAKALIN, Z. Mehmet
1983 **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**
İstanbul
- OKÇABOL, Derviş
Zabıta Tarihi
Ankara Basım Ciltevi / Ankara
- SOLMUŞ, Tarık
2000 **Türk Psikoloji Bülteni,**
S:19 s:65

- ŞAHİN, Eyüp
2001 **Osmanlı Polisinin Eğitimi ve Bu Amaçla Açılan
Polis Okulları**
Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi / Ankara
- TONGUR, Hikmet
1946 **Türkiye’de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin
Gelişimi**
Ankara
- TORTOP, N. İ, G. Eyüp
Yönetim Bilimi
Olgaç Matbaası / Ankara
- TUĞLACI, Pars
1980 **Okyanus Ansiklopedik Sözlük**
Cem Yayınevi / İstanbul
- YAŞAR, Yılmaz
1998 **Açıklamalı Polis Meslek Hukuku**
Ankara
- YEĞİN, Abdullah, Arkd.
1987 **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lügat**
İstanbul
- www.polakd.edu.tr **Polis Akademisi Web Sayfası**

Mazbata-i İntihabiye

	Komiser Muavini Zübeyir Efendi	Komiser Muavini Ahmet Hilmi Efendi	Komiser Muavini Mustafa Efendi	Komiser Muavini Muhittin Efendi
Usul-ü muhakemat-ı cezaiye	10	8.2/3	7.1/3	8.1/3
Ceza kanunu	10	9	0	0
Uhud ve hukuk-u hususiye-i düvel	10	8	9.1/3	6
Terbiye-i meslekiye	9.1/2	10	7	7.2/3
Meclis nizamnamesi ve nizamat-ı saire	9.1/2	7.2/3	6	3.2/3
Tatbikat-ı cezaiye	10	9.2/3	7	6.2/3
	59	53	36.2/3	32.1/3
	Ellidokuzdur	Ellüçtür	Otuzaltı iki taksim üçtür	Otuziki bir taksim üçtür

Numero

Umumi : 38

Hususi : 12

Vefik Beyin Serkomiserliğe terfi-i memuriyeti icra buyurulmasına mebni mumaileyhden münhal kalan İkinci komiserliğe talip olan Komiser Muavinleri arasında 17 Teşrin-i Sani sene 330 tarihinde Tarifat-ı Nizamiye Dairesinde müsabaka imtihanı icra edilmiş ve mevcut kıdemli Komiser Muavinlerinin imtihana iştirak etmedikleri cihetle ayrıca zabıt varakası tanzim kılınarak neticede Komiser Muavini Zübeyir Efendi cem'an Ellidokuz (59), Hilmi Efendi ellüç (53) , Mustafa Efendi otuzaltı küsür (36.2/3) , Muhittin Efendi otuziki küsür (32.1/3) numero kazanmışlardır.

Binanaleyh emsaline tefevvukla isbat-ı ehliyet eden mumaileyh Zübeyir Efendinin künyesi dahi lekesiz olduğundan salifuzzikr İkinci Komiserliğe terfiyen tayini tensib edilmiş olmakla tasvibi samilerine iktiran ettiği takdirde Polis Nizamnamesinin otuzikinci maddesine tevfikane tenfiz edilmek üzere işbu mazbata-i intihabiyenin mucibince işareti ile iadesine müsaade buyurulması ma'arziyla huzur- u sami-i velayet penahilerine takdimine karar verildi. 1 Nisan sene 331

Aza
Kısm-ı İdari Reisi
İkinci Komiser
Mühür
(Yusuf Cemil)

Aza
Kısm-ı Adli Reisi
İkinci Komiser
Mühür
(Abdurrahim)

Heyet-i İmtihaniye Reisi
Polis Müdür Vekili
Mühür
(Vefik bin Hüseyin Hilmi)

Mucebince

Ber muceb-i irade-i velayet-penahi bugünden itibaren İkinci Komiserliğe terfi-i icra kılındığından ol vechile kaydının tesviyesinden sonra iadesi hesap memurluğuna

PolisMüdür Vekili

Vefik

Fi 1 Nisan

Ber muceb-i irade mumaileyhin Fi 1 Nisan sene 331 tarihinden itibaren tesviye-i kaydı icra kılındığından arzla iadeten takdim kılınır.

Mühür
(Okunamadı)

Fi 1 Nisan

بوليس و نه تفك تعريف و تقسيم

برنجي ماده بوليس امنيت عمومي جي محافظه و اسانتك و وام
و استقرايي تائيه وظيفه يله مكلفه

ايجنسي ماده بوليس و نه تفك عمومي جي (ضابطه اداره) و
(ضابطه ملكيه) و (ضابطه عليه) نامو يله اورج قسمه

اوچي ماده ضابطه اداره مملكت محافظه امنيت و اسانتك
برابر اسانتك عمومي نك اختصاصي و بلاجله جرائمك منع وقوعه
اداره وضع و اتخاذ اولانه قواعد ترفيقا تائيه لازم يله جرائمك

درنجي ماده لهدر و لو جرائمك سياسيه نك وقوعه منع ايجومه اتخاذ
اولانه تائيه مخصوصه انضباطيه لي ايفا ايلر برابر بوكاسيه اولر بولجك
استخاص و اصولي تمام يله و فقيا تجسم ايلمك

بئجه ماده ضابطه عدليه قوانينه عليه در كر اولر بئجه اداره
جرائمك كوي و فاعله يله در رست ايلر متقاه اولر قدرى محالكم تسليم ايلمك

ايجنسي ماده بوليس صورت ترتيب و تعيينه قواعد تائيه تابعه

برنجي باب

بوليس صورت ترتيب و تشكيل و سلاطنت اصولي

برنجي ماده بوليس مائويه ملكيه و نه مقدر اولوب و جمع عمومي
يا ضليه نفعه يله و جمع خصوصيه جليله نفعه يله

کند و منه تسلیم کیفیت اوراقش درج اولی

یوز یکم پنجم ماده برحکام عدالتیه و متولیه ظهور ایریه ایریه
بریسو در حال عارض اولیینه راز و مایینه اخبار کیفیت ایریه برجه
و مایینه منجلیه و در وینفده اوعلک قساح ایتامی بیونه
تایر لایم اتحاد اولیینه

یوز یکم پنجم ماده ابیه و دیوانه انزل من و لغیر هر کس که تریک
احوال وقوعش بریسو ماده سید و جده ^{عازرین} ادار و مایینه اخبار کیفیت
برای تایر مقصیه اجازت هجد

یوز یکم پنجم ماده برحکام لزو منح زیاد و تریک وقت
و ایرتو و اسالی مدار مستقل بولنغین بریسو کویو ایریه عاز
اولیینه مایره اخذ مایه بر ساعت و ایریه تایر اخبار
تعالیه ایریه هجد

یوز یکم پنجم ماده نفع مایه وقت اوقات جائز

اولیینه محله اموان وقت ایریه هجد بولیه طرفه نه کویو

در پنجم قسم

ضابطہ عدلیہ و ضابطہ

طفاً پنجم ماده اصول محاکمات جزائیہ قانونتک ضابطہ عدلیہ و آنک
مأمور بہ جزائیہ سنہ ۱۳۰۷ و آنک عنوانتک عنوانتک موصی اعلانتک توفیقاً بولیس
قوسیردی قانون جزائیہ و لایحه جمع و ضبط ایام قوسیردی توفیقاً بولیس
عدلیہ تسلیم ایام مأمور در

طفاً در پنجم ماده بولیس قوسیردی ماده لایحه و جمع مطلع و لایحه
انکاجیبہ تک محل و زمانہ وقوع و جمع ایام قوسیردی توفیقاً بولیس
قانون لایحه و اما انکاجیبہ و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه
تسلیم ایام مأمور

طفاً لایحه ماده قوسیردی لایحه مأمور بیدی و لایحه و وقوع کلانہ
جرائم مفسدہ کی اجبارتہ و تکالیف اصول محاکمات جزائیہ قانونتک
موارخصہ موصی بولیس قبول بولیس و لایحه ایام مأمور

طفاً در پنجم ماده قوسیردی لایحه و وقوع از نیرہ اصول محاکمات جزائیہ
قانونتک موارخصہ موصی توفیقاً بولیس تسلیم ایام مأمور اجبار
و تکالیف تمام لایحه بولیس لایحه حالانہ مجزویا مستنکبہ و یا و تکالیف
ایام مأمور و مجزویا مستنکبہ لایحه توفیقاً بولیس و لایحه ایام مأمور

طفاً در پنجم ماده جرائم مشہورہ و مشہورہ و یا مستنکبہ
موصی و در نیرہ بولیس قوسیردی و مأمور لایحه اصول محاکمات جزائیہ
قانونتک باب اولتک قسمتک موصی بولیس توفیقاً بولیس و لایحه
جیبہ و لایحه و لایحه کی تفریقات قانونیہ لایحه و لایحه و لایحه
ساعت ایام مأمور و وقوعتک ایام مأمور لایحه و لایحه و لایحه
توفیقاً بولیس و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه
و تفریقات و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه و لایحه
ایام مأمور

طفاہہ سنجی مادہ مادہ سابقہ میں جو پولیس قومی سیریلنگ ایفاسہ شروع اینڈکاری تحقیقات و معاملات اتنا سے مدعی عنیہ لا سٹھج بری موقع جبر و روڈ ایڈکٹ مدعی عنیہ ویا مسئلہ طوفت ایڈجکٹ تفسیر دائرہ سے حرکت ایڈ جکڈر۔

طفاہہ السنجی مادہ بر جرمک فاعل جبر و قعدہ در دست اور سیرینہ تقدیر جرمک وقوع بولنے جملک پولیس قومی سیریلنگ طوفت طورک اد سان دا تھا ایلا در وقت خاصہ بولنے جک واکرہ انجایر جک کئی دیگر جتھ عنی صورت خاصہ در ترتیب اور جبرہ ماورک معقدہ عنی ایتر اور جتھ۔

طفاہہ سنجی مادہ جنی و جنایت جرم مذہ در سعادتی فیلیہ ناطی و مقدر ایلم پولیس سیریل و دیوانہ شکازہ والی ایلم پولیس سیریل و قعدہ و فاعل طوفت ویریل جک اور و جرائم متورہ و سارہ وہ مدعی عنی ایلم متعلقہ عنی وقوع بولنے جبرہ طوفت اور سیریل پولیس قومی سیریل جرائم مذکورہ نظر ندریل سکسہ واقعات کھدیہ اصول و قواعد موضوعی دائرہ سے و فور ایلم جرمک دلائل و آثاریہ الی ایلم ایچوہ اجرای قضیاتیہ و دعوت و آثار کجہ فورہ لغادہ کج قضیہ ایلم جک احوالہ عنی بر حقیقہ احتمال صلاحتہ اور۔

طفاہہ سنجی مادہ ضابطہ عدلیہ و ضابطہ ایفاسہ جک پولیس محافظہ ایلم تدرہ بیصہ ساوات عاجلیہ متوقفا اور بکیر و جنک محتاج اور قدری سزای لی اجرای تحقیقات و عدلیہ سلسلہ تاخیر ایلم جکڈر۔

طفاہہ لفظ سنجی مادہ شکایت نامہ جک وجودیہ تقصیری ایچا با بیہ و جی قانونیہ لھی یونٹا ایلم یوز و ایلم یوز سنجی مادہ لی عدلیہ سزای ایلم یوز اور در و سنجی مادہ سنک تصریح ایریدہ احوالہ طویل عدلیہ۔ طوفت با استعانہ شکایت و وقوع بولنے جبرہ پولیس ماورک طوفت مؤلف ایریل جکڈر۔

بتر احوالہ عدلیہ نایر فظ متوسلہ ضابطہ عدلیہ فظ ضابطہ عدلیہ سنجی مادہ سی واخراج برائی قانونیہ فورہ سنجی مادہ سی احوالہ حقیقہ جاری۔

بوزنجه ماده بوليس خواسر و مآوردى مواد سبقه و توضيح بيلاده
معامله متفرع خواسر و مآوردى اصول حماكات جزاييه قانونى
مراد كفسر منه توفيقاً ابفا ايج بلكدر

بوزنجه ماده بوليس قوسير و بلك غيبر بلك ضابطه عدل و بلك
قوسير معاوضى و انك عيابه بوليس مآورد بلك الهيت و قد بليس
طرقه و كانه ابفا اولونه

بتيجه قسم
موار شتى

بوزنجه ماده بوليس قانوناً صلاحيت اولونه محكم و دواوردونه
تجرباً بليغ و اعنه اولونه مقرران و اومرى اصول و قواعد موعودى
رايه سنه تقيد واجب ايج بلكدر

بوزنجه ماده ايندنا آتسه و باغ و باغچه اعمال و مفضلكر
استخدام قلمه و نكر و بغير هفتي مقله عدلونه معاوضه موعودى
در عادتك شرماتك ايد ضابطه تقيد و طشره لدره ميا مكو صديقه
ما عبقله مازونيت اخصال انگريزه هدره اين ايجين او بوليس اولونه
عمله بيله و نيم ريكرد اوم تجيرى نيم ايج بلكدر مازونيت اخصال
ايجينه ماحينه ايد نيك امولى و اخلاصه لدره كوسر و مكره مكره
مدر بيله تا بيله و كوسر مقله قضايت لازم با ايج او بوليس
اوم تجير و اخلاصه ذوم اولينه اكل بلكدر و مكره و مالم كوسر بوليس
بلى و ضابطه نك قلمه تقيد اولونه مفضله و بيلدر

بوزنجه ماده اوم تجير ايجينه اصوله توفيقاً مقله مفضله
اخصال او تجير بيله طبعه ايج اعانه عليه و مضمون ايج بلكدر

بوز اوجی ماده ماده سبقده بیاده اوله سرری مقولسند نه
 بقه اوله علی العموم ضایان و علی الخصوص قطع طریقه و سرقه و غصبه
 و یا سبک و سارقده یقینه و طولانی چایی جرمه ایله بری و یا قیام
 دفعه محکوم اولاند و تانیا ضلیه نفعه کی آله بولنا ندر فطه اسور
 مه قنده عدا اولتر-

بوز اوبه برنجی ماده اضا اولزیه سرری عدا اولنم آتخام محاکمه
 نسیم اولزده اول ضایله طغنه هلیه اولزده اضا اولنم واقعه قهقی
 ساره ده برهالری مقوده صحت اولنم آتخام نسیم اولزده
 سرقه طغنه برکار و کبه مبتدات ایله ری و بون کایه ضایله بری
 و بو اتاده دفعه حکومه خبر و یکنسینه بولند قدری محکوم ترک ایتمده
 لازم کله حکم اول امره کند و لیه نیل عدا اولزده و کیفیتیه
 طویله همه ضایله بری درج و اسارت قلمه هقد-

بوز اوله نیلجه ماده ماده سبقده کی تغییرت رعایت آتیوبه مدت
 میزه طغنه بریله باسدوس اول قدری ضایله بری بیاه و تاسیه
 ایسه بیانر و یا خور خور بخور بولند قدری محکوم ایله نه ضایله بری
 در دست اولزده محاکم جزایله بری تسلیم اوله هقد-

بوز اوله اوجی ماده قطع طریقه و سرقه و یا سبک که جرائم
 سابقه لای طولای فطه اسور ه قنده عدا اولنم حقه ضایله بری
 مأور لری طغنه تسلیم اولزده اضا اولنم و ضبط و در لده ضایله بری
 فطه طغنه انقده صکره هلیه اولزده کند و لیه بعد ما بری
 سهر کی دعوت ایجه لکونا احوال و اطوار ده بری ایتامیری
 ضمیمه تغییرت ایجه اضا و کیفیتیه خصوصاً طویله همه ضایله بری
 درج و اعلایله همه و بوزده تغییرت واقعه توفیقیه حرکت ایتاده
 ماده و یا بعضه امارت توفیقیه ضایله بری محکوم عدا اولنم طویله بری
 ضبط و قسلیله محاکم نسیم ایله هقد-

بوز اوده درونجی ماده بوز آتجه دیوز بیخه ماده درو بیانه و نانه
اتخاصه محکم قاری اوزرینه تبعید اییلونک فرار اعود ندری
هالک ضابطه جرد دستایله تکلیف تبعید اولور

بوز اوده بیخه ماده سرسری و فطنه اسور در قرض اولوبت
اوده درق یا سنخ آسوخ بونانده بدسی یاقی اکلان ایخچیه قدر ضابطه
نقدرقی آلف بولندیریلر حقدن کتدولرینه برکب و صفت تعلیم
ایزیر ملک و تربیه لینه بانه اوزره ضابطه فطنه تأییدات اخذینله
بیر دیوار اولرینه دیادلی واقبالرینه تسلیم و یلدر تعلیم و تربیه لری
وساطت استمال اولور

بوز اوده آتجه ماده حید برک و بجرک نقد مندری میخچیه تبکله
المقتضیه بر اوجا حید و تقارید ندر و تقار مومک غیک زمانده
حید ایچک ایستایر تبکله لری اولرینه ضابطه اولرجه و آلات و اسلحه
حید لری اخذ و ضبط اییلر حکم

بوز اوده بیخه ماده حقوق مندریه اسقاط جرایم حکومیه
و سرسریه و اوده سز یاقی اکلان ایچک اولاندله ضبط نقدرقی آتجه
محکم و حاکم سلاج قشیمه ضابطه اییلانده اوتنگه سی و برلن
و بوند در بر صورت تبکله لری اولاندله کویور ایچک اولرجه
دهکت سلاج اولور

بوز اوده سز بیخه ماده سدر و قهر درونک و سیره دره
و مملکت باغولرک حید و تقار ضابطه اییلور

بوز اوده لغو بیخه ماده اقسام اداره سینه هفتک یاد تبکله سز بیخه
موقوف اولر معابد و مقابله و سایر موقوف اولر ایچک اداره سینه تبکله
اولرقتضیه اقسام سینه تبکله ایچک اقسام اولرینه هالک بلایه اداره

۸ جمادی الاخرہ ۱۳۳۱ ۲ مایس ۱۳۲۹

[تقریم وقایع ایلہ نشر و اعلانی : ۱۷ جمادی الاخرہ ۱۳۳۱ ۱۲ مایس ۱۳۲۹ - نومبر ۱۹۶۷ - ۱۹۷۲*]

موار عمومیہ

مادہ : ۱ پولیس : امنیت و آسایش عمومیہ دوام و استقراریخی تأمین و خلاقک جان و مال و عرضنی محافظہ و استراحت عمومیہ بی استکمال و وظیفہ سیاہ مکلفدر .

مادہ : ۲ پولیسک وظائف عمومیہ سی « ضابطہ ادارہ » « ضابطہ عدلیہ » ناملریاہ ایکی قسمدر .

مادہ : ۳ ضابطہ ادارہ : قوانین و نظامات موضوعہ ایلہ قانوناً اصدار اولتان مقررات دولتہ و اوامر و تنبیہات حکومت و بلدیہ یہ منایر احوالک وبالجملہ جرائمک منع وقوعیہ امنیت و استراحت عمومیہ بی استحصال ضمنندہ تداییر اتخاذ ایتمکدر « اداری » و « بلدی » ناملریاہ ایکی یہ منقسمدر .

مادہ : ۴ ضابطہ عدلیہ : علی العموم جرائمی تخری و فاعلرخی در دست ایدرک تحقیقات مقتضیہ بی بالاجرا اوراقلہ برابر مدعی عمومیہ لکہ تسلیم ایتمک و جرائم عادیہ و سیاسیہ یہ متعلق تداییر مخصوصہ انضباطیہ بی اتخاذ ایتمکدر « سیاسی » و « عدلی » نامیہ ایکی یہ آیریلیر .

برنجی کتاب

پولیس تشکیل و تید صورت انتخاب و تعیین و ترقی و تبدل و مطلقات و مجازاتید

لوازم و تینتاتہ در در

پولیس سلیکٹیک تشکیلاتی و درجاتی و بعض قواعد و ضوابط عمومیہ جفتدہ در

مادہ : ۵ پولیس سلسلہ سی : پولیس نامزدی ، پولیس مأموری ، قومیسر معاونی و قومیسر لک ایلہ بونلرک فوقندہ وینہ بوسلسلہ دن معدود و ملق اوزرہ مرکز مأمورلنی و پولیس مدیر لکی و قسیم عدلی و اداری ریاست و مدیریتری و امنیت مدیر لکی و امنیت عمومیہ مدیر لکی و استانبول پولیس مدیر عمومیہ لکندن عبارتدر .

ماده : ۶ پولیس : پیاده و سواری و سیویل اولق اوزره اوچ صنفه منقسندر .
 ماده : ۷ قومیسرلک و مرکز مأمورانی ایکی و پولیس مدیریتلی اوچ صنف اوزرینه مرتبدر .

ماده : ۸ پایتخت سلطنت سنیده تشکیلاتی قانون مخصوص ایله معین برپولیس مدیر عمومیلکی موجود و بک اوغلی و اسکدار پولیس مدیریتلی ده آکامربو طدر .
پایتخت پولیس مناطقنده ایجابی قدر مرکز مأموری استخدام اولنور . ولایاتده عمومیتله پولیس مدیریت استخدام اولنور . مستقل الویده دخی پولیس مدیریت استخدامی مجازدر .
 غیر مستقل الویه ایله قضالرده نفوس و اهمیت محلیه به کوره پولیسک منقسم اولدینی درجاندن برآمر اداره سنده لزومی قدر پولیس استخدام ایدیلمور .

ماده : ۹ وظیفه سی قانون مخصوص ایله معین اولدینی وجهله داخلیه نظارتی نزدنده بر امنیت عمومی مدیریتلی موجوددر .

ماده : ۱۰ استانبول پولیس مدیر عمومی نزدنده قسم عدلی واداری مدیریتلی و بک اوغلی و اسکدار پولیس مدیریتلی نزدنده عدلی واداری رئیسلی بولنور . بونلرک نزدنده ایجابی قدر کتبه و قومیسر و قومیسر معاونی و پولیس مأموری و سیویل مأمورلر استخدام اولنور . عدلی مدیریت و ریاستلی نزدنده بشقه جه برداقتیلوسقوی و برفطوغراف مأموری و بونلره معاون اوله رق لزومی قدر قومیسر معاونی و پولیس مأموری بولنور .
 ماده : ۱۱ طبابت ضابطه اموریله مشغول اولق اوزره استانبول و بک اوغلی و اسکدار پولیس مدیریتلی نزدنده و لزوم کورینان ولایتلرده ده اطبای ضابطه استخدام اولنور .

بونلرک معیتنده لدی الحاجه قابله و تیمارچی دخی استخدامی جائزدر .

ماده : ۱۲ ایجاب ایدن ولایاتده قسم عدلی واداری ریاستی وظیفه سی ایکی مرکز مأموری طرفندن ایضا اولنور . مرکز مأموری تشکیل اولنیلان محالرده بووظیفه ایکی سر قومیسر و یا ایکی ایکنجی قومیسر معرفتله رؤیت ایدیلمور و معیتلرنده لزومی قدر قومیسر معاونی و پولیس و سیویل مأموری بولدیریلمور .

ماده : ۱۳ تحری مأمورلرینک تشکیلات و درجاتی عینیله رسمی مأمورلر کیدر . بونلرک تعیین و عزلی تعلیمات مخصوصه سینه تابعدر . شرائط معینیه یی حائز اولان تحری مأمورلرینک عندا الحاجه رسمی مأمور صره سینه کچمسی قابلدر .

برنجی باب

پولیسک شرائط و صورت تعیین و ترفیعی و امتحاندرک صورت اجراءید تفریحی امتحاندر
اجراء قلمی و انتخابات مفصلدر

برنجی فصل

پولیسک شرائط و صورت تعیین و ترفیعه متدائردر

ماده : ۱۴ پولیس نامزدلکنه طالب اولان کیمسه اولاً یکرمی اوچ یاشندن دون و اوتوزدن افزون اولماق ثانیاً سربستجه اوقومق ، یازیمی اوقوناقلی ، املاسی طوغری « معنا دکشمه جک درجده املا خطاسی معافدر ، و اولدقجه سرعتله اوقودینغی آکلایه جق و تقریر ایدم جک اقتداره مالک اولمق و الحاصل پولیس مکتبده اوقونه جق درسلی ادراکه قابلیتی آکلایمق ثالثاً قاتی برمترو آلمش درت ساتیمترو دن دون بولنماق رابعاً جنایت و مخال ناموس و عفت جنحه ایله محکوم و سرخوشلق و قمار بازلق کبی سوء احوال ایله معروف اولماق خامساً خدمات خسیسه و سفلیه ایله اشتغال ایتماش اولمق سادساً حسن حال اصحابندن بولندینی پولیس دائره سنجه بالتحقیق تصدیق اولمق سابقاً علل و امراضدن سالم و تام الاعضا و وجودجه پولیسک وظیفه سنی ایفایه الیریشلی اولدینی آکلایمق شرطدر . بو صورتله شرائط مطلوبه بی حائر و حسن حال اصحابندن اولدینی مصدق بولنان کسان پولیس نامزدی قید اولنور .

ماده : ۱۵ پولیس نامزدی قید اولنمق ایچون ماده سابقه ده ذکر اولنان اوصاف ایله برابر مکاتب اعدادیده دن شهادتنامه بی حائر اولمق و نسلك نظامیده و یا خود ژاندارمه صنفده ایفای خدمتله تذکره آلمق و ترکجه دن بشقه السنه یه واقف اولمق اسباب رجحاندن عد اولنور .

ماده : ۱۶ پولیس نامزدی پولیس مکتبلرنجه ایلاک آچیله جق دوره تحصیلیه داخل اولمق اوزره قید اولنور و بعدما مکتبدن شهادتنامه آلدقجه کیمسه پولیس سلکنده استخدام اولنوماز .

ماده : ۱۷ پولیس نامزدی مکتبده کچیردیکی مدتده داخل اولمق اوزره برسه

استخدام اولنه رق اخلاق، بنيه و اقتدار اعتباريله پوليسلکه الويريشلى اولدينى تحقق ايدرسه پوليس صنفه نقل اولنور عكس حالده قیدی ترقين ايديلير و بو کيسلرک تکرار پوليسه قیدی جائز اولماز.

ماده : ۱۸ ماده سابقهده محرر معامله قبوليه و ترقينه ايچون پوليس نامزدلرينک کړک مکتبه کړک مکتبدن چيقدقدنصکره مشهود اولان احوال و اخلاق و اقتدارلری حقنده منتظم نوط طوتيله رق سنه نهايتنده بو نوطلره نظراً منسوب اولدينى مدير تبحه ايجاب ايدن قرار اتخاذا اولنور .

ماده : ۱۹ پوليس سلکنده على الاطلاق ترقى اولاً بر صنفده لا اقل ايکي سنه خدمت ايتمک ثانياً مدت خدمتى ظرفنده اخلاق و اقتدارجه مستحق ترقى اولدينى بالتحقيق آکلاشلمق و ثالثاً يالکز پوليس مأمورلغندن سر قوميسر لکه قدر جارى اولمق اوزره مسابقه امتحانه داخل اوله رق اثبات اهليت ايتمک اياه مشروطدر. (پوليس مأمورلرينک قوميسر معاونلکنه ترفيحي ايچون ماده سابقهده معين اولان ايکي سنه مدته نامزدلک مدتيده محسوب ايديلير .)

ماده : ۲۰ ترفيع ايچون مدت معينه قانونيه يي اکمال ايدن پوليس مأمورلريابه قوميسر معاونلری و ايکنجی قوميسرلری حقنده مرجعلرنجه تحقيقات لازمه بالاجرا مستحق ترفيع اولدينى آکلاشيلانلر منحل و قوعنده امتحانه دعوت ايدلمک اوزره اسملری دفتر مخصوصه قيد اولنور .

ماده : ۲۱ برنجی صنف پوليس مديريتلرينه ايکنجی صنف و ايکنجی به اوچنجی صنف مديرلردن و اوچنجی صنف پوليس مديرلکنه برنجی صنف مرکز مأمورلردن و برنجی صنف مرکز مأمورلغنه ايکنجی صنف مرکز مأمورلردن و ايکنجی صنف مرکز مأمورلغنه سر قوميسرلردن قدم و اهليتلری اعتباريله مستحقلری ترفيعاً تعيين ايديلير .

ماده : ۲۲ ترفيعاً تعيين ايدليکي محله کيتمک مأمورين ضابطه ايچون مجبوريدر: کيتمکدن استنکاف ايدنلر مستعفى عد اولنور .

ماده : ۲۳ ولايات پوليس مديريتلريابه قائم مقاملر صنفاً يکديکره مساويدرلر . پوليس مديرلکنده لا اقل درت سنه خدمت ايدوبده قابليت و اقتدارى کوريلنلر طلب و استدعالي اوزرينه قائم مقاملر صنفه نقل اوله بيليرلر .

ماده : ۲۴ ۱۵۶
 بك اوغلى پوليس مديرلكى برنجى صنفدن واسكدار پوليس مديرلكى
 ايكنجى صنفدن معدود اولوب عين صنفده بولنان ولايات پوليس مديرلرندن نقللا وياخود
 برصنف مادوننده بولنان پوليس مديرلريله آكا معادل اولان شعبات مديرلرندن ترقيعا
 تعين اولنورلر. استانبول پوليس مديرىتى عدلى وادارى مديرلرى اوچنچى صنف پوليس
 مديرلكنه معادل اولوب اسكدار و بك اوغلى قسم عدلى وادارى رئيسارى ميانندن
 قدم و اقتدار اعتباريله مناسبارندن ترقيعا ويا اوچنچى صنف پوليس مديرلرندن نقللا
 تعين ايديليرلر.

اسكدار و بك اوغلى قسم عدلى وادارى رياستلى برنجى صنف مركز مأمورلر
 معادل ايسده درجه ترقيع عد اولنوب برنجى صنف مركز مأمورلى ميانندن قدم
 و اقتدار اعتباريله تعين اولنورلر.

ماده : ۲۵
 ولايات والويه مستقله سر قوميسرلريله پوليس مديرلرينك تعين
 و ترقيعلىرله عائد تدقيقات امنيت عموميه مديرىتنجه اجرا اولنور انجق بولنردن ولايات
 ويا والويه غيرمستقلهده مستخدم سر قوميسر ايله ولايت پوليس مديرلرى حقنده اداره
 ولايت قانونى حكمنه توفيقاً والى ويا مستقل متصرفلر ك رأى و مطالعهلى آلنور .

ماده : ۲۶
 بك اوغلى واسكدار پوليس مديرىتلىريله استانبول پوليس مديرىت
 عموميه سنه مربوط بالجمله مديرلره و دوائر رؤساسنه و مركز مأمورلريله عائد اولان
 مقررات استانبول پوليس مديرىت عموميه سنك انهامى و امنيت عموميه مديرىتنك تدقيقاتى
 وزرينه داخله نظارتجه اجرا و بولنردن بالعموم پوليس مديرلريله مديرىت عموميه نك
 سم عدلى وادارى مديرلرى ايچون اراده سنیه حضرت پادشاهى استحصال اولنور .
 درسعات پوليس سر قوميسرلرينك امر امتحان و ترقيعلىر مديرىت عموميه نزنده
 نكل هيئت انتخابيه عائددر .

فصل ثانی

امتحانلرک صورت اجراسنه و نتيجه امتحانده اجرا قلنه جق انتخاباته دائر

ماده : ۲۷
 درسعاتده استانبول پوليس مدير عموميسنك رياستى تحننده اولوق
 زره بك اوغلى واسكدار پوليس مديرلرندن مركب برهيئت انتخابيه بولنور.

ماده : ۲۸ نامزدلرک امتحان و قبولی خصوصاً بیه اشتغال ایتمک اوزره هر مکتبده .
مدیرک تحت ریاستده قوانین معلمی و داخلیه مدیرندن مرکب بر قومیسون بولنه جقدر .

ماده : ۲۹ هر ولایتده پولیس مدیرلرینک و مستقل لورده پولیسک ال بیوک آمرینک
ریاستی تحتده قسم عدلی و اداری رئیسندن مرکب بر هیئت انتخابیه تشکیل قلنه جقدر .

ماده : ۳۰ پولیس نامزدی قبولی علی الاطلاق ۲۸ نجی مادهده محرر قومیسونلره
عائد اولوب خصوصات تحقیقهده پولیس دواثرنجیه مکتب هیئتلرینه معاونت کامله اجرا
قلنه جقدر .

ماده : ۳۱ مکتبجه هر هانکی بر محل ایچون نامزدلرکه طالب بولنه مدینی تقدیرده
نامزد تدارک و قیدی ایچون او محک ال بیوک پولیس مأمورینه مراجعت اولنه جقدر .
شوحالده نامزدلرک امتحان و قبولی او محل هیئت انتخابیه سنجه اجرا قلنور .

ماده : ۳۲ قومیسر معاونلکی و ایکنجی قومیسرلک ایچون مسابقه امتحانی اجراسی
۲۷ و ۲۹ نجی مادهلرده محرر هیئات انتخابیه عائددر . نتیجه انتخاباتی مشعر مضطهلر
در سعادتده پولیس مدیریت عمومی سنک و طشره لرده والیرک موجبجه اشارتی اوزرینه
تنفید اولنور .

ماده : ۳۳ ماده سابقهده محرر اوراق امتحانیه و انتخابیه امنیت عمومیه مدیریتنجه
تدقیق و تسجیل ایلمک اوزره داخلیه نظارتنه ارسال اولنور . امنیت عمومیه مدیریتی
یا لکنز شرائط قانونیه نک اجرا واکال ای دیلوب ایلمدیکنی تدقیق و موافق ایسه تسجیل
ایده رک محلنه تبایغ ایلر و شرائط قانونیه جه نقصان کوردیکی حالده کالی ایچون محلنه اعاده ایدر .

ماده : ۳۴ ولایات سر قومیسرلرینک امتحانی امنیت عمومیه مدیریتنجه اجرا
اولنور . امتحان هیئت میزه سی امنیت عمومیه مدیرینک ریاستی تحتده امنیت عمومیه
شعباتی مدیرلرندن ترکیب ایدر . سر قومیسرلکه ترفیعه طالب اولوب مسابقهیه داخل اوله جق
ایکنجی قومیسرلرک امتحانی ایچون امنیت عمومیه هیئت میزه سنجه ترتیب قلنه جق اسئله
ورقه سی مختوماً ولایاته ارسال ای دیلرک مأموریتلری مقام ولایتجه مصدق هیئات انتخابیهده
کشاد اوله جق و طالبه جوابلری یازدیر لردن صکره هیئتجه تصدیق و مختوماً اعاده قلنه جقدر .

ماده : ۳۵ امتحانلر : « ۱ » اصول محاکمات جزائییه (مقدمه سیله ضابطه عدلییه

متعلق قسمندن [« ۲ » جزا قانونی « ۳ » عهد و حقوق خصوصیت دولدن ضابطه یه .
متعلق احکام « ۴ » پولیس نظامنامه سی و قوانین و نظامات موجوده دن پولیس وظایفنه تعلق .
ایدن مواد « ۵ » تربیه مسلکيه « ۶ » تطبیقات جزائیة درس لرندن اجرا قنور ؛ قسماً
تحریری قسماً شفا میدر . تطبیقات جزائیة هر حالده تحریری اوله رق اجرا ایدیلور
انجق سر قومیسرک امتحانی تماماً تحریری اوله جقدر . تحریری امتحانلر مطلقاً طالبک
خط دستیله محرر بولمق مشروطدر . [داخل امتحان اوله جق پولیسک صنفه کوره .
اشبو مواد دن ترتیب ایدیله جک اسئله و امتحانک طرز اجرا سنه متدائر معاملات حقنده .
آریجه تعلیمات تنظیم ایدیله جکدر .]

ماده : ۳۶ هر درس ایچون تام نومرو اوندر . طقوز ، اون نومرو علی الاعلی ؛
یدی ، سکز اعلا ؛ بش ، آتی قریب اعلی اعتبار اولنور .

میزلر هر درس ایچون منفرداً نومرو تقدیر ایدرلر ؛ مجموع نومرو توحید ایدیله رک
وسطیبی اودرسک نومرو سی اعتبار اولنور و نتیجه مسابقه یه دائر تنظیم اوله جق ایکی
نسخه جدولک زیری مسابقه یی اجرا ایدن هیئت طرفندن تصدیق ایدیله رک برنسخه سی
عائد اولدینی مدیریته حفظ و دیگر نسخه سی اوراق انتخابیه میاننه وضع اولنور .

ماده : ۳۷ مسابقه ده اک زیاده نومرو احراز ایتدیکی هیئت امتحانیه جه ترتیب
اولتان جدولده محرر بولنانلر احراز مسابقت ایتش اولور لر ایسه ده قریب اعلی درجه سنندن
دون نومرو قزاناتان کیمسه احراز مسابقت ایتش اولماز .

ماده : ۳۸ امتحانلرک حسن ترتیب و اجرا سنه نظارت ایتک و نتیجه مسابقه یه
کوره احراز مسابقت ایدنلری تعیین ایتک بالاده محرر درجانه نظراً پولیس مدیرلریله
امنیت عمومی مدیرینه محولدر انجق نومرو تقدیری کیفیتی منفرداً هیئت ممیزه اعضا سنه عائددر .

ایکنجی باب

دائر ضابطه ده مستخدم اداره مأمورلرینه ببولنرک شرائط انتخاب و تعیین و ترفیقه دائر

برنجی فصل

استانبول و ولایات پولیس مدیریتلری دواثرنده مستخدم مأمورین
ماده : ۳۹ استانبول پولیس مدیریت عمومی سی تزدنده برتحریرات و برحاسبه

**(1913 Tarihli Polis Nizamnamesi)
Numero 176 – Polis Nizamnamesi**

(Takvim-i Vekayi' ile neşir ve ilanı : 17 Cemaziyelahir 1331 12 Mayıs 1329 – Numero
1467 - 1472)

Mevaddi Umumiyye

Madde:1- Polis: Emniyet ve asayiş umuminin devam ve istikrarını temin ve halkın can ve mal ve ırzını muhafaza ve istirahat-ı umumiyyeyi istikmal vazifesiyle mükelleftir.

Madde:2- Polisin vazife-i umumiyyesi “zabıta-ı idare”, “zabıta-ı adliye” namlarıyla iki kısımdır.

Madde:3- Zabıta-ı idare: kavanin ve nizamat –ı mevzua ile kanunen ısdar olunan makarrat-ı devlete ve evamir ve tenbihat-ı hükümet ve belediyyeye mugayir ahvalin ve bilcümle ceraimin men'i ve vuku'u ile emniyet ve istirahat-ı umumiyyeyi istihsal zımında tedabir ittihaz etmektir.”İdari” ve “beledi” namlarıyla ikiye munkasımdır.

Madde:4- Zabıta-ı adliye: Alelumum ceraimi taharri ve faillerini derdest ederek tahkikat-ı muktaziyeyi bilahare evrakıyla beraber müdde'-i umumiliğe teslim etmek ve ceraimi adiyeye ve siyasiyeye müteallık tedabir-i mahsusa-i inzibatiyyeyi ittihaz eylemektir. “Siyasi” ve “adli” namıyla ikiye ayrılır.

Birinci Kitap

Polis Teşkilatının Suret-i İntihabı ve Ta'yinine ve Terakki ve Tebeddülüne ve Mükafat ve Mücazatıyla Levazım ve Muayyenata Dairdir

Polis silkinin teşkilatı ve derecatı ve bazı kavaid ve zavabıt-ı umumiye hakkındadır.

Madde:5- Polis silsilesi: Polis namzedi, polis memuru, komiser muavini ve komiserlik ile bunların fevkinde ve yine bu silsileden ma'dud olmak üzere Merkez Memurluğu ve Polis Müdürlüğü ve Kısım-ı Adli ve İdari Riyaset Müdüriyetleri ve Emniyet Müdürlüğü ve Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü ve İstanbul Polis Müdür-i Umumiliğinden ibarettir.

Madde:6- Polis: Piyade ve süvari ve sivil olmak üzere üç sınıfa munkasımdır.

Madde:7- Komiserlik ve merkez memurluğu iki ve polis müdüriyetleri üç sınıf üzerine müretteptir.

Madde:8- Payitaht Saltanat-ı Seniyye'de, teşkilat-ı mahsus ile muayyen bir Polis Müdür-i Umumiliği mevcut ve Beyoğlu ve Üsküdar Polis Müdüriyetleri de ona merbuttur. Payitaht polis menatıkında icabı kadar merkez memuru istihdam olunur. Vilayette umumiyetle polis müdürü istihdam olunur. Müstakil elviyede dahi polis müdürü istihdamı mucazıdır. Gayr-ı müstakil elviye ile kazalarda nüfus ve ehemmiyet-i mahalliyeye göre polislik munkasım olduğu derecatdan bir amir idaresinde lüzumu kadar polis istihdam edilir.

Madde:9- Vazifesi kanun-u mahsus ile muayyen olduğu vechile Dahiliye Nezareti nezdinde bir emniyet-i umumiye müdüriyeti mevcuttur.

Madde:10- İstanbul Polis Müdür-i Umumiyesi nezdinde Kısım-ı Adli ve İdari Müdürleri ve Beyoğlu ve Üsküdar Polis Müdürleri nezdinde adli ve idari reisleri bulunur. Bunların nezdinde icabı kadar ...ktb.. komiser ve komiser muavini ve polis memuru ve sivil memurlar istihdam olunur. Adli müdüriyet ve riyasetleri nezdinde

- Tashih . Numero : 1522
- Dustur “Tertib-i Sani”, Cilt:5, forma:25

başkaca bir daktiloskopi ve fotograf memuru ve bunlara muavin olarak lüzumu kadar komiser muavini ve polis memuru bulunur.

Madde:11- Tababet-i zabita umuriyle meşgul olmak üzere İstanbul ve Beyoğlu ve Üsküdar Polis Müdüriyetleri nezdinde ve lüzum görünen vilayetlerde de etibba-i zabita istihdam olunur.

Bunların maiyetinde ledelhace kabile ve timarci dahi istihdamı caizdir.

Madde:12- İcab eden vilayetde kısm-ı adli ve idari riyaseti vazifesi iki merkez memuru tarafından ifa olunur. Merkez memuru teşkil olunmayan mahallerde bu vazife iki serkomiser veya iki ikinci komiser ma'rifetiyle ru'yet edilir ve maiyyetlerinde lüzumu kadar komiser muavini ve polis ve sivil memur bulundurulur.

Madde:13- Taharri memurlarının teşkilat ve derecatı aynıyla resmi memurlar gibidir. Bunların ta'yin ve azli, ta'limat-ı mahsusasına tabidir. Şerait-i muayyeneyi haiz olan taharri memurlarının inde'l-hace(t) resmi memur sırasına geçmesi kabildir.

Birinci Bab

Polisin Şerait ve Suret-i Ta'yin ve Terfii ve İmtihanların Suret-i İcrasıyla Netice-i İmtihanda İcra Kılınacak İntihabat Hakkındadır

Birinci Fesil

Polisin şerait ve suret-i ta'yin ve terfiine Mütedairdir

Madde:14- Polis namzedliğine talip olan kimse evvelen yirmi üç yaşından dün ve otuzundan efzuun olmak. Saniyen, serbestçe okumak, yazısı okunaklı, imlası doğru "Mana değişmeyecek derecede hatası muafdır" ve oldukça süratle okuduğunu anlayacak ve takrir edecek iktidara malik olmak velhasılı polis mektebinde okunacak dersleri idrake kabiliyeti anlaşılacak, salisen kameti bir metre altmış dört santimetreden dün bulunmak, rabien cinayet, muhüllü namus ve iffet-i cünha ile mahkum ve sarhoşluk ve kumarbazlık gibi su-i ahval ile ma'ruf olmamak. Hamisen hademat-i hasise ve sefile ile iştilal etmemiş olmak. Sadisen husn-ü hal ashabından bulunduğu polis dairesince bi't-tahkik tasdik olunmak. Sabian ilel ve marazatdan salim ve tammu'l-aza ve vücütça polislik vazifesini ifaya elverişli olduğu anlaşılacak şarttır. Bu suretle şeraiti matlubiyeyi haiz ve husn-u hal ashabından olduğu musaddak bulunan kesen polis namzedi kaydolunur.

Madde:15- Polis namzedi polis mekteblerince ilk açılacak devre-i tahsiliyyeye dahil olmak üzere kaydolunur ve ba'dema mektepten şehadetname almadıkça kimse polis silkinde istihdam olunamaz.

Madde:17- Polis namzedi mektepte geçirdiği müddet de dahil olmak üzere bir sene istihdam olunarak ahlak, bünye ve iktidar itibariyle polisliğe elverişli olduğu tahakkuk ederse polis sınıfına naklonulur. Aksi halde kaydı terkin edilir ve bunların tekrar polise kaydı caiz olmaz.

Madde:18- Madde-i sabıkada muharrer muamele-i kabuliyeye ve terkiniyye için polis namzetlerinin gerek mektepten çıktıktan sonra, meşhud olan ahvali ve ahlakı ve iktidarlari hakkında muntazam not tutularak sene nihayetinde bu notlara nazaran mensup olduğu müdüriyetçe icap eden karar ittihaz olunur.

Madde:19- Polis silkinde alelülak terakki evvelen bir sınıfta laekal iki sene hizmet etmek, saniyen müddet-i hizmeti zarfında ahlak ve iktidarca müstahakk-ı terakki olduğunu bittahkik anlaşılacak ve salisen yalnız polis memurluğundan serkomiserliğe kadar cari olmak üzere müsabaka imtihanına dahil olarak isbat-ı ehliyet etmek ile meşruttur. (Polis memurlarının komiser muavinliğine terfii için madde-i sabıkada muayyen olan iki sene müddete namzetlik müddeti de mahsup edilir.)

Madde:20- Terfi için müddet-i muayyene-i kanuniyyeyi ikmal eden polis memurlarıyla komiser muavinleri ve ikinci komiserleri hakkında mercilerince tahkikat-ı lazime bilicra müstahak-ı terfi olduğu anlaşılanlar münhal vukuunda imtihana davet edilmek üzere isimleri defter-i mahsusuna kaydolunur.

Madde:21- Birinci sınıf polis müdüriyetlerine ikinci sınıf ve ikinciye üçüncü sınıf müdürlerden ve üçüncü sınıf polis müdürlüğüne birinci sınıf merkez memurlarından ve birinci sınıf merkez memurluğuna ikinci sınıf merkez memurlarından ve ikinci sınıf merkez memurluğuna serkomiserlerden kıdem ve ehliyetleri itibariyle müstahakları terfien ta'yin edilir.

Madde:22- Terfien edildiği mahalle gitmek memurin-i zabıta için mecburidir. Gitmekden istinkaf edenler müstafi addolunur.

Madde:23- Vilayet polis müdüriyetleri ile kaymakamlıklar sınıfen yekdigere müsavidirler. Polis müdürlüğüne laekal dört sene hizmet edüp de kabiliyet ve iktidarı görülenler talep ve istidaları üzerine kaymakamlık sınıfına naklolunabilirler.

Madde: 24- Beyoğlu Polis Müdürlüğü birinci sınıfından ve Üsküdar Polis Müdürlüğü ikinci sınıfından madud olup aynı sınıfta bulunan vilayet polis müdürlerinden naklen yahut bir sınıf madununda bulunan polis müdürleriyle ona muadil olan şubat müdürlerinden terfien tayin olunurlar. İstanbul Polis Müdüriyeti adli ve idari müdürleri üçüncü sınıf polis müdürlüğüne muadil olup Üsküdar ve Beyoğlu kısm-ı adli ve idari reisleri meyanından kıdem ve iktidar itibariyle münasiblerinden terfien veya üçüncü sınıf polis müdüriyetlerinden naklen tayin edilirler.

Üsküdar ve Beyoğlu kısm-ı adli ve idari riyasetleri birinci sınıf merkez memurluğuna muadil ise de dereceten terfi addolunup birinci sınıf merkez memurları meyanında kıdem ve iktidar itibariyle tayin olunurlar.

Madde:25- Vilayet ve elviye-i müstakile serkomiserleriyle polis müdürlerinin tayin ve terfilerine ait tedkikat-ı emniyet-i umumiyye müdüriyetince icra olunur. Ancak bunlardan vilayet ve elviye-i gayr-i müstakilde müstahdem serkomiser ile vilayet polis müdürleri hakkında idare-i vilayet kanuni hükmüne tevfikan vali veya müstakil mutasarrıfların re'yi ve mütalaaları alınır.

Madde:26- Beyoğlu ve Üsküdar Polis Müdüriyetleriyle İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyyesine merbut bilcümle müdürlere ve devair-i rüesasına ve merkez memurlarına ait olan mukarrerat İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesinin inhası ve emniyet-i umumiyye müdüriyetinin tedkikatı üzerine Dahiliye Nezaretince icra ve bunlardan bilumum polis müdürleriyle Müdüriyet-i Umumiyye'nin kısm-ı adli ve idari müdürleri için irade-i seniyye-i Hazret-i Padişahi istihsal olunur.(Der saadet polis serkomiserlerinin emr-i imtihan ve terfileri Müdüriyet-i Umumiye nezdinde müteşekkil hey'et-i intihabiyyeye aittir.)

Fasl-ı Sani

İmtihanların Suret-i İcrasına ve Netice-i İmtihanda İcra Kılınacak İntihabata Dair

Madde:27- Dersaadette İstanbul Polis Müdür-i Umumiyesinin riyaset-i tahtında olmak üzere Beyoğlu ve Üsküdar Polis Müdürlüklerinden mürekkep bir heyet-i intihabiye bulunur.

Madde:28- Namzetlerin imtihan ve kabulü hususiyetiyle işgal etmek üzere her mektepde müdürlük taht-ı riyasetinde kavanin muallimi ve dahiliye müdirinden mürekkep bir komisyon bulunacaktır.

Madde:29- Her vilayetde polis müdirlerinin ve müstakil livalarda polisin en büyük amirinin riyaseti tahtında kısm-ı adli ve idari reislerinden mürekkep birer heyet-i intihabiye teşkil kılınacaktır.

Bâb-ı Âli
Meclis-i Mahsûs**Polis Vezâ'ifinin Ta'rif ve Taksîmi**

Birinci Mâdde: Polis emniyet-i umûmiyeyi muhâfaza ve âsâyişin devâm ve istikrârını te'mîn vazifesiyle mükellefdir.

İkinci Mâdde: Polisin vezâ'if-i umûmiyesi zâbıta-i idâre ve zâbıta-i mülkiye ve zâbıta-i adliye nâmlariyle üç kısımdır.

Üçüncü Mâdde: Zâbıta-i idâre memleketin muhâfaza-i emniyet ve asâyiş ile berâber istirahat-i umûmiyenin istihâli ve bi'l-cümle cerâ'imîn men'-i vukû'u zınnında idâreten vaz' ve ittihâz olunan kavâ'idde tevfiқан tedâbir-i lâzimeyi icrâ etmektedir.

Dördüncü Mâdde: Her dürlü cerâ'im-i siyâsiyenin vukû'unu men' için ittihâz olunan tedâbir-i mahsûsa-i inzibâtiyeyi ifâ ile berâber buna sebep olabilecek eşhâs ve ahvâli mütemâdiyen ve hafiyen tecessüs eylemektedir.

Beşinci Mâdde: Zâbıta-i adliye kavânin-i adliyede muharrer olduğu üzere cerâ'imi taharrî ve fâ'illerini derdest ile müte'allik oldukları mehâkime teslim etmektedir.

Altıncı Mâdde: Polisin sûret-i tertib ve ta'yini kavâ'id-i âtiyeye tâbi'dir;

BİRİNCİ BÂB**Polisin Sûret-i Tertib ve Teşkilî ve Silsile-i Merâtib Usûlü**

Yedinci Mâdde: Polis me'mûrîn-i mülkiyeden ma'dûd olup merci'-i umûmîsi Dâhiliye Nezâreti ve merci'-i husûsîsi Zabtiye Nezâretidir.

Sekizinci Mâdde: Polis serkomiser ve ikinci komiser ve üçüncü komiser ve komiser mu'âvini ve polis me'mûru nâmlariyle beş sınıfa münkasımdır.

Dokuzuncu Mâdde: Dersa'âdet Polis İdâresi Beyoğlu ve Üsküdar Mutasarrıflıkları ve İstanbul Polis Müdürlüğü nâmlariyle üç dâ'ireye ve bunlar da müte'addit polis merkezlerine ve her merkez polis mevki'lerine ve polisler sûret-i istihdâm i'tibâriyle bölük üzerine mürettebirdir.

Onuncu Mâdde: Polis bölükleri bir serkomiser ve lüzümü kadar ikinci ve üçüncü komiserlerle komiser mu'âvin ve polis me'mûrlarından müteşekkildir.

On Birinci Mâdde: Dersa'âdet'de mevâki'i ile beraber her polis merkezleri için bir bölük tertib olunacak fakat mutasarrıflıkca veya polis müdürlüğünce görülecek lüzüm ve ihtiyâca binâ'en bir merkezden ba'zı komiserlerin ve komiser mu'âvinlerinin ve yâhûd bir mikdâr polis me'mûrunun bölüğüne irtibâtı kalmak ve mevâdd-ı müsta'celede nakillerini icrâ ile berâber Zabtiye Nezâretine ma'lûmât i'tâ ve mevâdd-ı gayr-i müsta'celede evvel emirde nezâretten istizân olunmak üzere muvakkaten diğerk merkezde istihdamları câ'iz olacaktır.

Bir merkezden diğerk merkeze kaldırılacak serkomiserlerin kaydı da o yolda tashih edilecektir.

Serkomiser bulundurulmasına muvakkaten lüzüm görülmeyen bölük ve merkezde serkomiser vazifesini ifâ etmek üzere Zabtiye Nezâretci'nin tensibi ile ikinci veya üçüncü komiser istihdâmı câ'izdir. Bir dâ'ire veya vilâyet

ve yâhûd livâ polis komiser ve komiser mu'âvini ve polis me'mûrlarının o dâ'ireye veyâ vilâyete ve yâhûd livâyâ irtibâtı kalmak üzere inde'l-iktizâ muvakkaten diğere dâ'ireye ve vilâyete ve livâyâ tefrikiyle istihdâmı ve dâ'ireleri dâhilinde vezâ'if-i kânûniyelerine müretteb ahvâl ve husûsâtdan dolayı diğere dâ'ire veyâ vilâyet ve livâ dâhiline giderek muvakkaten icrâ-yı tahkîkât etmeleri ve maznûnların ahz ve girifti emrinde ta'kibât ve taharriyât icrâ eylemeleri câ'izdir.

On İkinci Mâdde: Her vilâyet ve gayr-i mülhak livâ polis idâresi bir dâ'ire i'tibâr olunacak ve vilâyet merkezlerinde birer polis müdiri ile lüzümü kadar komiser ve komiser mu'âvini ve polis me'mûru ve elviye-i gayr-i mülhakada birer serkomiser ve lüzümü kadar komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûru ve mülhak livâlarla kazâlarda birer ve icâb ederse daha ziyâde komiser ile lüzümü kadar komiser mu'âvini ve polis me'mûru istihdâm olunacaktır.

On Üçüncü Mâdde: Birinci sınıf vilâyât polis müdiriyetleri birinci, ikinci sınıf vilâyât polis müdiriyetleri ikinci, üçüncü sınıf vilâyât polis müdiriyetleri üçüncü sınıf i'tibâr olunacaktır.

On Dördüncü Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrları vezâ'if-i me'mûrelerinden dolayı her biri mâ-fevklarine karşı mes'ûl ve mâ-fevklarinden derecât üzerine alacakları evâmiri infâz ve icrâ etmeye mecbûrdurlar.

On Beşinci Mâdde: Taşrada polisler vâli ve mutasarrıf ve kaymakamların ma'iyyet me'mûrlarından ma'dûd olduklarından mu'âmelât-ı umûmiye-i zâbıta hakkında anlara derhâl i'tâ-yı ma'lûmât etmeye mecbûr olmakla berâber mevâdd-ı mühimme ve ahvâl-i fevka'l-âdeden dolayı Zabtiye Nezâretine dahi ihbâr-ı keyfiyetle mükellefdirler.

On Altıncı Mâdde: Polis komiseri bulunmayan yerlerde komiser mu'âvinlerinin en kıdemli ve ikûdarlısı komiserin vekil-i tabi'isidir.

On Yedinci Mâdde: Polisler umûr-ı me'mûrelerinden gayri hizmetlerde istihdâm olunamayacakları gibi mu'âmelât-ı zâbıta hakkında âmirlerine i'tâ-yı ma'lûmât edeceklerdir.

On Sekizinci Mâdde: Dersa'âdet'de Beyoğlu ve Üsküdar Mutasarrıflıklarıyla İstanbul Polis Müdirliğinin ma'iyyetlerinde serkomiserlerden olmak üzere birer re'is ile serkomiser veya ikinci komiserlerden dörder a'zâdan mürekkebe birer polis meclisi bulunur.

On Dokuzuncu Mâdde: Vilâyât ve elviye-i gayr-i mülhaka merkezlerinde kezâlik komiserlerden bir re'is ile iki a'zâdan mürekkebe birer polis meclisi bulunur.

BİRİNCİ FASIL

Polisin Usûl-i İntihâb ve Ta'yini

Yirminci Mâdde: Dersa'âdet'de polis komiser ve komiser mu'âvini ve polis me'mûrlarının intihâbı Zabtiye Nâzırının riyâseti altında Dersa'âdet İstifâf Müdde'i-i Umûmisi ve Dâhiliye Nezâreti nâmına Şûrâ-yı Devletden ta'yin olunacak bir me'mûrdan ve Zabtiye Nezâreti Mektubçusu ve Polis Meclisi Riyâsetinden mürekkebe bir hey'et-i intihâbiye tarafından icrâ olunur.

Yirmi Birinci Mâdde: Hey'et-i intihâbiye haftada bir def'a ve icâbına göre daha ziyâde Zabtiye Nezâreti Dâ'iresinde in'ikâd ederek intihâb mu'âmelâtı ile iştigâl eyley ve intihâb ittihâd veyâ ekseriyet-i ârânın husûlü ile olur.

Yirmi İkinci Mâdde: Polis silkine intihâb ve ta'yîn edilmek için evvelen tebe'a-i Devlet-i Aliyyeden olmak, sâniyen yirmi beş yaşını ikmâl etmiş ve kırk yaşını tecâvüz eunemiş bulunmak, sâlisen lürkce okuyup yazmış olmak, râbi'an ilel ve emrâzdan sâlim olduğu etibbâca bi'l-mu'âyene tasdik olunmak, hâmisen cünha ve cinâyette mahkûm olmayup hüsn-i ahlâk ve etvâr ashâbından bulunmak meşrûtdur.

Yirmi Üçüncü Mâdde: Dersa'âdet'de polis kayd ve kabûl olunmak arzusunda bulunanlar evvel emirde tercüme-i hâlini mutazanımın olacak bir hüsn-i hâl şehâdetnâmesi ile tezkire-i Osmâniyesini ve silk-i celîl-i askeriden mütebeddil ise tezkire-i askeriyesini rabt ile bir arzuhal tanzim ve Zabtiye Nezâreti'ne takdim ederek nezâret-i müşârûn ileyhâca arzuhâl-i müsted'inin mahall-i ikâmeti hangi dâ'ire dâhilinde ise oranın mutasarrıflığına veyâ polis müdüriyetine ve mutasarrıflık ve müdüriyetden de ma'iyetindeki polis meclisine havâle olunacak ve polis meclisince bi't-tahkik müsted'inin mâdde-i sâbıkada gösterilen şerâ'iti hâ'iz olduğu ve hakikaten hüsn-i hâl ashâbından olup tevkîlhânelerce mevkûfiyeti bulunmadığı ve zâbita etibbâsına mu'âyene etdirilerek ilel ve emrâzdan sâlim olduğu tahakkuk eylediği hâde keyfiyeti arzuhâle tahrir ile hüsn-i hâl şehâdet-nâmesi ve tezkire-i Osmaniye ve askeriyesi ile tabib raporunu ve aşî şehâdet-nâmesini rabt ile mutasarrıflığa veyâ polis müdürlüğüne i'tâ ve oralardan da evrâkıyla berâber Zabtiye Nezâretine isrâ edilecektir.

Yirmi Dördüncü Mâdde: Mâdde-i sâbıkada beyân olunan evrâk ve müteferri'âtı nezâret-i müşârûn-ileyhâ İdare Komisyonu'nca bi't-tedkik mu'âmelât-ı tahkikiyede bir noksan bulunmadığı anlaşıldığı ve müsted'inin mezkûr komisyon huzûrunda bi'l-imtihân ehliyeti tebeyyün eylediği takdirde şerâ'it-i intihâbiyenin mükemmeliyeti tasdik ve müsted'ilerden taşralı olanlar ve yâhûd evvelce taşrada bulunanlar hakkında icâb ederse mahallerinden ale'l-usûl isti'lâm-ı keyfiyet olunduktan sonra bunların esâmîsi târih sırasıyla bir defter-i mahsûsa kayd ve kendüleri polis silkine nâmzed addolunarak münhal vukû' buldukça defter-i mezkûr evrâk-ı müteferri'asıyla berâber hey'et-i intihâbiyeye tevdi' olunacak ve hey'etce bunların içinde evvelâ yirmi sekizinci mâddede gösterildiği üzere hakk-ı rûchâna nâ'il olanlar ve ba'dehû diğerleri sırasıyla açık bulunan polistiklere intihâb ve ta'yîn ve tahlifleri icrâ edilerek işe başlatılacaktır.

Yirmi Beşinci Mâdde: Vilâyet merkezlerinde vâli mu'âvini veyâ mektûbuların riyâseti altında istinâf müdde'-i umûmîsi ve jandarma kumandanı ve polis müdürinden ve livâ merkezlerinde mutasarrıfların riyâseti altında müdde'-i umûmî mu'âvini ve en büyük jandarma zâbiti ve polis komiserinden mürekkep birer komisyon teşkil olunarak Dersa'âdet'de polislerin intihâb ve ta'yîni husûsunda Zabtiye Nezâreti İdare Komisyonu'na ta'yîn olunan vezâ'if taşrada bu komisyonlar ve Dersa'âdet'de Hey'et-i Intihâbiye'ye tevdi' kılınan vezâ'if dahi taşralarda vilâyât ve elviye idâre meclisleri ma'rifetleriyle ifâ olunacaktır.

Yirmi Altıncı Mâdde: Yazılacak polisler merkez-i vilâyetde makam-ı vilâyete ve gayr-ı mülhak veyâ mülhak livâlarda oranın mutasarrıflığına bir arzuhâl i'tâ ve yirmi üçüncü mâddede gösterilen şehâdetnâme ve tezkire-i Osmaniye ve var ise tezkire-i askeriyesini rabtecek ve vilâyet veyâ mutasarrıfından polis müdürlüğüne veyâ komiserliğine havâle olunarak mahallî polis meclisince ve polis meclisi bulunmayan yerlerde Polis Komiserliği'nce mevâdd-ı sâbıkada mufassalan beyân olduğu vechile tahkikât-ı lâzime bi'l-icrâ müsted'inin şerâ'it-i matbûbeyi câmi' olduğu ve belediye tabibine mu'âyene etdirilerek ilel ve emrâzdan sâlim bulunduğu anlaşıldığı ve komisyon huzûrunda bi'l-imtihân ehliyeti tebeyyün ettiği takdirde polis me'mûru olacakların vilâyâtda vâliler ve elviye-i gayr-i mülhakada mutasarrıflar tarafından me'mûriyetleri icrâ olunup isimleri mahsûsan tutulacak deftere kaydolunmak için Zabtiye Nezâreti'ne bildirilecek ve polis komiser ve mu'âvini olacakların icrâ-yı me'mûriyetleri vilâyet ve gayr-i mülhak livâ meclis-i idâresinden bâ-mazbata Zabtiye Nezâreti'ne iş'âr ve müsted'i hakkında mülhak livâca mu'âmele ve tahkikât icrâ olunmuş ise o livâ meclis-i idâresinden mazbata ile merbût olduğu vilâyete ve meclis-i idâre-i vilâyetden de kezâlik mazbata ile nezâret-i müşârûn-ileyhâya izbâr ile berâber evrâk-ı intihâbiyeden yalnız tezkire-i Osmaniye ve var ise tezkire-i askeriyesi

ashâbına i'âde olunarak bunların sûret-i musaddakaları ve imtihân varakası ve şehâdetnâme ve tabib raporu ve aşı şahâdet-nâmesinin asılları mazbata ile leffen tisyâr olunacaktır.

Yirmi Yedinci Mâdde: Zabtiye Nezâreti Hey'et-i İntihâbiye'since mâdde-i sâbıkada beyân olunduğu üzrevilâyet veyâ livâca vâki' olan intihâb ve iş'âr-ı şerâ'it-i nizâmiyeye muvâfık görüldüğü hâlde tasdik ve aksi takdirde reddedilecektir.

Yirmi Sekizinci Mâdde: Polis yazılmak isteyenlerden silk-i celil-i askeride başçavuşluk ve çavuşluk ve bölük eminliği eylemiş olanlar ile Türkçe kitâbetden mâ'adâ elsine-i ecnebiyeye âşinâ bulunanlar şerâ'it-i sâ'ire-i mebhûseyi dahi câmi' oldukları hâlde diğerlerine tercihan intihâb ve ta'yîn olunurlar.

Yirmi Dokuzuncu Mâdde: Dersa'âdet'de polis komiserliği veyâ komiser mu'âvinliği açıldıkda mutasarrıflıkca veyâ polis müdürlüğince idâresi dâhilinde olmak üzere açılan polislik ser-komiserlik veyâ ikinci komiserlik ise mâ dûnundaki sınıfta bulunan komiserlerin ve üçüncü sınıf komiserlik ise komiser mu'âvinlerinin ve komiser mu'âvinliği isc polis me'mûrlarının ehliyet ve kıdem erbâbından olanları yerlerine bi't-tefrîk künyelerinin leffiyle Zabtiye Nezâreti'ne bâ-tezkire iş'âr-ı keyfiyet olunarak hey'et-i intihâbiyeye işbu komiser veyâ komiser mu'âvini ve yâhûd polis me'mûrlarının otuz ikinci mâddede gösterilen şerâ'ite tevfikân imtihânları bi'l-icrâ en ziyâde ibrâz-ı ehliyet edenler intihâb ve ta'yîn olunacaktır.

Otuzuncu Mâdde: Vilâyet ve elviyede açılan komiserliğe orada müstahdem komiserlerden sınıfca anın mâ dûnunda bulunanların ve üçüncü sınıf komiserliği açıldığı hâlde komiser mu'âvinlerinin ve komiser mu'âvinliği münhal olur ise polis me'mûrlarının ehliyet ve kıdem erbâbından olanları yerlerine bi't-tefrîk idâre komisyonları huzûrunda otuz ikinci mâddede gösterilen şerâ'ite tevfikân imtihânları icrâ ve mecâlis-i idârece tedkikât-ı mukteziye ifâ olunarak en ziyâde ibrâz-ı ehliyet edenler intihâb olunur.

Otuz Birinci Mâdde: Mâdde-i sâbıka mücebince tefrik ve iş'âr olunan komiserlerin ve komiser mu'âvinlerinin evrâk-ı intihâbiye ve intihâbiyeleriyle terceme-i hâl varakaları bâ-mazbata Zabtiye Nezâreti'ne irsâl ve hey'et-i intihâbiyeye tedkik edilerek muvâfık-ı usûl ve kâ'ide görüldüğü hâlde intihâb-ı vâk'i tasdik olunur aksi hâlde esbâb-ı mücibesinin beyânıyla reddedilmekle beraber Dersa'âdet ve taşradan infisâl edib de bir günâ ilişkileri bulunmayan ve cevâz-ı istihlâmına karâr verilenlerden münâsib görülenler ta'yîn olunur.

Otuz İkinci Mâdde: Polis me'mûr ve komiser mu'âvin ve polis komiserlerinin terfi'-i sınıflarında Zabtiye Nezâreti hey'et-i intihâbiyesince bir intihâb-nâme tanzîm ve re'isi ve a'zâ cânibinden mühr-i zâtî tahtîm olunduktan sonra Zabtiye Nâzırı tarafından bâlâsı buyuruldu tasdik ve muhâsebece kaydı icrâ olunarak sâhibine verilme üzere intihâb-nâme tezkire veyâ tahrîrât-ı cevâbiye ile mahalline irsâl olunacaktır.

Otuz Üçüncü Mâdde: Polis komiserleri polis nizâm-nâmesiyle ana müteferri' olan nizâmâtından ve usûl-i muhâkemât-ı cezâ'îye kânûnun zâbıta-i adliye kısmı ile cezâ kânûn-nâme-i hümayûnundan imtihân olunacaklardır.

Otuz Dördüncü Mâdde: Vilâyât polis müdürleri ile elviye-i gayr-ı mülhaka polis ser-komiserleri Zabtiye Nezâreti hey'et-i intihâbiyesince intihâb olunacak ve vilâyât ve elviye-i gayr-ı mülhakaca ahvâl-i mahalliyyeye vukûfları ehliyetleri bulunan komiserlerden vilâyât polis müdüriyetine veyâ elviye-i gayr-ı mülhaka polis ser-komiserleriğine ta'yîni inhâ olunanlar hey'et-i mezkûrece nazar-ı dikkate alınacaktır.

Otuz Beşinci Mâdde: Mâdde-i sâbıka mücebince intihâb olunan vilâyât polis müdüriyetlerinin me'mûriyetleri bi'l-istizân şeref-sâdır olacak irâde-i seniyye-i hazret-i Pâdişâhî üzerine icrâ olunur.

Otuz Altıncı Mâdde: Polis silkinde münhal vukû' bulmadıkça açıktan terfi' icrâsı kat'iyen memnû'dur.

Otuz Yedinci Mâdde: Polis me'mûrlarının iki sene hizmetleri sebketmediği ve yâhûd ba'zı a'zâr-ı meşrû'aları sâbit olmadıkça istifâları kabul olunmaz.

Otuz Sekizinci Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrları üç mâhdan ziyâde hapis cezâsını müstelzim cünha ve ale'l-ıtlâk cinâyette mahkûm oldukları takdirde polis silkinden ihrâc olunacaklardır.

Otuz Dokuzuncu Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrlarının isim ve şöhret ve memleketleri ile bölük ve numroları ve târîh-i duhûl ve ta'yînleri hakkında künye usûlü üzere kayd tutulacak ve polisin bi'l-cümle mu'âmelât-ı hesâbiye ve kuyûdiyesinin merci'i Zabtiye Nezâreti muhâsbesi olacaktır.

Kırkıncı Mâdde: Yalnız komiserler ile komiser mu'âvinlerinden terceme-i hâl varakası ahz ve tescil edileceği gibi komiserlerin ve komiser mu'âvinlerinin ve polis me'mûrlarının tekâ'üdleri de mülkiye tekâ'üd nizâmnamesine tevfikân icrâ olunacaktır.

İKİNCİ FASIL

Polisin Levâzımât ve Muhassesâtı

Kırk Birinci Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrlarına taraf-ı devletden usûlî vechile elbise-i resmiye verilir. Me'mûrîn-i mûmâ-ileyhin verilecek elbiseyi hüsn-i isti'mâl etmeye ve elbisenin mi'âdî hitâm bulmaksızın bunlardan infisâli vukû' bulanlar elbiseyi aynen i'âde etmeye mecbûrdur.

Kırk İkinci Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrları kendilerine taraf-ı devletten verilecek meç ve revolver ve fişenk gibi esliha ve eşyâyı muhâfaza ve hüsn-i isti'mâl etmeye ve infisâl ederler ise aynen i'âde etmeye mecbûrdur.

Kırk Üçüncü Mâdde: Polis merkez ve mevki'leri için taraf-ı devletden icâbı kadar levâzım-ı kırtâsiye ve ihrâkiye gâz ve mefrûşât verilecektir.

Kırk Dördüncü Mâdde: Polis komiser me'mûrlarının ifâ-yı vazife esnâsında hastalanan veyâ madrûb ve mecrûh olarak muhtâc-ı tedâvî bulunanlar mensûb olduğu merkez ser-komiseri tarafından verilecek müzekkere üzerine berâ-yı tedâvî hânesine ve yâhûd beledî ve yâ askerî hastahanesine irsâl olunur orada kendi hânesi veyâ hastahâne bulunmazsa bir mahall-i mahsûsta beledî tabîbine tedâvî etdirilerek mu'âlece bedeli tertîb-i mahsûsunundan verilir.

Kırk Beşinci Mâdde: Polis komiser ve me'mûrlarından inde'l-icâb me'mûren bir mahalle i'zâm olunacaklara kasaba ve memleket hâricinden i'tibâren me'mûrîn-i mülkiye harcırah kararnamesine tevfikân harcırah verilir.

Kırk Altıncı Mâdde: Polis komiser ve me'mûrlarından mesâlih-i zâtiye zımında me'zûnen bir mahalle azîmet edeceklere me'mûrîn-i mülkiye harcırah kararnamesine tevfikân ma'aş verilir.

Kırk Yedinci Mâdde: Polis komiser ve me'mûrlarından müddet-i me'zûniyetlerini bi-lâ ma'zeret tecâvüz etdirerek mahall-i me'mûriyetine avdet etmeyenlere inkızâ-yı müddetden i'tibâren müsta'ffî nazarıyla bakılır tecâvüz-i müddetin a'zâr ve esbâb-ı meşrû'aya müstenid olduğu inkızâ-yı müddet-i me'zûniyetinden mukaddem bi'l-mürâca'a evrâk-ı resmiye ile isbât edenler bu mu'âmeleden istisnâ edilür ise de müddetin inkizâsı ile avdet târihi arasındaki müddet ma'aşını alamayup ma'aşa târîh-i avdetlerinden i'tibâren müstehak olurlar.

İKİNCİ BÂB

Polisin Vezâ'if-i Umûmiyesi

BİRİNCİ FASIL

Polisin İfâ-yı Vazifedeki Hukûk ve Selâhiyeti

Kırk Sekizinci Mâdde: Polisler vezâ'if-i kânûniye ve nizâmiyeleri dâ'iresinde icrâ edecekleri tenbihât ve ihtârâtı isgâ etmeyenleri men' edecek ve muhâlefetde isrâr edenler hakkında mu'âmele-i kânûniye icrâ kılınmak üzere usûlü dâ'iresinde merci'ine mürâca'at etmekle berâber lede'l-icâb derdest edilecektir.

Kırk Dokuzuncu Mâdde: Polisler sıfat-ı resmîyeleriyle ifâ-yı vazîfe eyledikleri esnâda kendilerine teşhîr ve isti'mâli silâh eden eşhâsa karşı cezâ kânûnnâme-i hümayûnunun yüz seksen dokuzuncu mâddesinde gösterildiği vechile mukâbeleten isti'mâl-i silâh etmek hukûk ve salâhiyetini hâ'izdirler.

Ellinci Mâdde: Polisler vazîfelerince müstakil ve jandarma ve hîn-i iktizâda asâkir-i nizâmiye sınıfları bunlara mu'âvenetle mükellefdir. Binâ'en-aleyh polisler vezâ'if-i me'mûrelerine müretteb mevâddın rü'yet ve tahşiyetinde lede'l-hâce jandarmanın ve inde'l-iktizâ usûl ve kâ'idesine tevfikân asâkir-i nizâmiyenin mu'âvenetine mürâca'at edecektir.

Elli Birinci Mâdde: Polisin meşgûl olduğu ve yetişmediği zamanda ve yâhûd bulunmadığı mahalde rütbesi mülâzımdan aşağı olmayan jandarma zâbitânı işbu nizâm-nâme ile ta'yîn olunan polis vezâ'ifini icrâ edeceklerdir.

Ëlli İkinci Mâdde: Polisler me'zûn oldukları veya dâ'ire-i me'mûriyeti hâricinde buldukları vakitlerde dahi müdâhaleleri icâb eden ahvâle tesâdüf etdikleri hâlde ifâ-yı vazîfeye mecbûrdur.

İKİNCİ FASIL

Birinci Kısım

Polis Merâkiz ve Mevâkı'i İdâreleri Mu'âmelâtı

Elli Üçüncü Mâdde: Her merkez komiseri dâhil-i dâ'ire-i me'mûriyetinde hukûk-ı saltanat-ı seniyyeye ve kavânin ve kavâ'id-i zâbitaya mugâyir hiçbir hâl ve hareket vukû'a gelmemesi için her dürlü takayyüdât ve tedâbir-i kânûniyeyi ittihâz ve icrâ ve mâ-fevkinden verilecek evâmir ve ta'limâta tevfik mu'âmeleye i'tinâ eyleyecektir.

Elli Dördüncü Mâdde: Komiser idârelerinde müstahdem polis me'mûrlarına iktidâr ve isti'dâdlarına ve icâb-ı inzibâta göre vazîfe tevdi' ve her birine işbu nizâm-nâme ile mu'in olan ve umûr-ı inzibâtıyece muktezî görünen mu'âmelâtı tefhîm ederek ve icâb ederse ma'ayyeti me'mûrlarından ba'zularına sûret-i dâ'ime veya muvakkatede sivil gezdirilerek cümlesinin vazîfelerini hüsn-i ifâ etmeleri emrinde ale'd-devâm nezâret ve dikkat edecek ve hiçbir polis me'mûrunun vazîfesini terk veya ihmâl veya sô'i isti'mâl etmesine meydân vermeyecektir.

Elli Beşinci Mâdde: Komiser dâhil-i dâ'ire-i me'mûriyetlerinde âsâyiş ve inzibât-ı mahallîye â'id her dürlü ahvâl ve vukû'âtdan vakit ve zamânıyla haberdâr olarak icâb eden mu'âmele ve tedbiri ifâ ve keyfiyeti merci'ine de derhâl inbâ etmekle berâber ahvâl-i mühimme ve müsta'celede Dersa'âdet'de Zabtiye Nezâreti'ne ve taşrada vâlî ve mutasarrıf ve kaymakamlara dahi hemân beyân-ı keyfiyet eyleyeceklerdir.

Elli Altıncı Mâdde: Her merkez ve mevki'de mu'âmelât ve vukû'ât-ı umûmiye zâbita mahallî komiserlerinin nezâret ve mes'ûliyeti altında olarak muntazaman ve müteselsilen kayd ve tahrîr edilecek ve bu sûrtle tertîb edilecek defâtirin mahallî rû'esâ-yı me'mûrîn-i mülkiyesiyle me'mûrîn-i zâbitadan ve inde'l-iktizâ taleb vukû'unda mehâkim ve me'mûrîn-i adliyeden gayrisine irâ'esi câ'iz olamayacaktır.

Elli Yedinci Mâdde: Cinâyetle mahkûm olanlar ile cerh ve sirkat ve dolandırıcılık ve me'mûrîn-i Devlet-i Aliyye'ye muhâlefet ve adem-i itâ'at ve hakâret gibi ef'âl-i memnû'a mükerrirleri ve ahvâl-i siyâsiyeden dolayı şüpheli görülenleri ve erbâb-ı cerâ'imî ihfâ cürmü ile mahkûm olanların merâkiz ve mevâki'ce kaydları tutulacak ve bunlardan cerâ'im-i siyâsiyeden dolayı mahkûm olanlar ile şüpheli görülenlerin ale'd-devâm ahvâl ve harekâtı tarassud ve teccessüs edilecektir.

Elli Sekizinci Mâdde: Cerâ'imden dolayı polisler tarafından derdest olunacak eşhâsın üzerinde zuhûr edecek akçe ve evrâk ve esliha sebt-i defter edilip alındıktan sonra kendisiyle berâber mahfûzan merci'ine gönderilecektir.

Elli Dokuzuncu Mâdde: Merâkiz polis me'mûrları idârelerinde bulunan çamaşırcı ve lekeci ve çilingir ve demirci ve emsâli esnâfın mu'âmelâtından dâ'imâ haberdâr olarak bunlara kanlı veyâ hâllerleriyle mütenâsib olmayacak sûrette elbise verenleri ve aynen anahtar ve kilid ve sirkate âlet olur sâ'ir emsâli edevât veyâ resimlerini irâ'e ile mislini yaptırmak isteyenleri ihbâr etmesi lüzûmunu ihtâr edecek ve her sûrette alacağı ma'lûmâtı derhâl merci'ine bildirecektir. Esnâf-ı merkûmeden bu bâbdaki tenbihât hilâfına hareket edenler hakkında mu'âmele-i lâzıme-i kânûniye icrâ olunacaktır.

Altmışınca Mâdde: Mahalle ve çarşı ve köy bekçileri bir fi'ilin vukû'una meydan vermemek ve cürm-i meşhûd vukû'unda fâ'ilini derdest ve âsâr-ı cürmü muhâfaza etmek vazîfeleriyle mükellef oldukları cihetle hîn-i intihâblarında hüsn-i sîret ve ahlâk ashâbından olmalarına i'tinâ ve dikkatle berâber bunların gece ve gündüz hüsn-i ifâ-yı vazife etmeleri emrinde polis komiser ve komiser mu'âvini ve polis me'mûrları tarafından ale'd-devâm nezâret olunacak ve inzibâta ta'alluk edecek ahvâlden dolayı mahsûsât ve mesmû'ât ve meşhûdât-ı vâki'alarını dâ'imâ merkez veyâ mevki' komiserlerine haber vermeleri ve her bir husûsât zâbitada mu'âvenet ve teshîlât-ı lâzıme-i icrâ etmeleri için bekçiler mecbûr tutulacak ve vezâ'if-i mezkûrenin ifâsında kusûru görülen bekçiler birincisinde tenbih ve ihtâr ve ikincisinde tekdîr ve üçüncüsünde derhâl bekkilikten ihrâc edilecektir.

Altmış Birinci Mâdde: Merkez polis me'mûrları dâ'ire-i me'mûriyetleri dâhilinde harik zuhûrunda bir taraftan sür'at-i mümkinine ile keyfiyeti tulumba merkezlerine ihbâr ve su tedârîki esbâbını istihzâr edecek ve diğer cihetden mahall-i harikde tahlîs ve muhâfaza-i nüfus ve mala dikkatle musâb olanları münâsib mahallere iskân eyleyecek ve harikin sebep-i zuhûruna ve zâyi' olunmuş eşyâ var ise onları meydâna çıkarmağa müsâra'at edecektir.

Altmış İkinci Mâdde: Merâkiz ve mevâki' dâhillerinde te'mîn-i inzibât için nokta ve devriyeler tertîb ve bunun için lüzûmu kadar polis me'mûrları ifrâz edilecek ve bunları mikdâr ve esâmisiyle her birinin vazîfeleri evkâtını ve sûret-i hareketini nisbet-i mütesâvîye kâ'idisine tevfikân merkez komiseri ta'yîn eyleyecektir.

Altmış Üçüncü Mâdde: Noktalar mahallerinin galebeliği ve ehemmiyeti i'tibâriyle münâsib mahallerde bulundurulacak ve devriyelerde mahall-i mu'ayyenede geşt ü güzâr etdirilecektir.

Altmış Dördüncü Mâdde: Dersa'âdet ile sâhil olan mahallerde mevâridât-ı bahriye nazar-ı takyîd altında bulundurulmak ve eşhâs ve eczâ-i muzırta ve esliha-i memnû'a dühûlüne ve sâ'ir günâ kaçakçılık vukû'una meydân vermemek üzere bahren lüzûmu kadar polis devriyeleri gezdirilecektir.

Altmış Beşinci Mâdde: Nokta ve devriyeye ve sâ'ir vezâ'ife me'mûr olacak polis nöbet ve hizmetlerini ikmâl etse bile yerine gelecek me'mûr gelmeksizin hiç bir sûretle mahall-i me'mûriyetinden infikâk edemeyecek ve istirahat zamânını ötede berüde geçirmeyüp mensûb olduğu merkez ve mevki' dâhilinde bulunacaktır.

Altmış Altıncı Mâdde: Polisler dâ'imâ elbise-i resmîyelerini lâbis ve eslihâ-i emiriyeyi hâmil olacak ve âmirleri tarafından görülecek lüzûm üzerine sûret-i muvakkate veyâ dâ'imede sivil gezdirilmedikçe hiçbir polis sivil gezmeyecektir ve sivil gezdirilen me'mûrlara âmirleri tarafından mühr-i resmî ile mühürlü bir vesika verilecek ve icâb etdikçe bu varakayı irâ'e edebilecektir. Fakat kendüsünün mehmûr olduğunu bildirmemeğe i'tinâ ve dikkat edecek ve üzerinde me'mûr olduğuna dâ'ir alâmet-i fârika bulundurmayacaktır.

Altmış Yedinci Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrlarına hânelerine gitmek ve umûr-ı zâtiyelerini görmek üzere haftada yirmi dört sâ'ati tecâvüz etmemek üzere merkez serkomiseri tarafından me'zûniyet i'tâ olunabilecek ve me'zûniyetlerini hâvî âmirleri tarafından yedlerine bir pusula verilecektir. Polisler evkât-ı sâ'irede gece ve gündüz dâ'irc-i me'mûriyetlerinden infikâk edemeyecektir.

Altmış Sekizinci Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrları kimcesne hakkında bir günâ sô'-i mu'âmelede bulunamayacaklardır.

Altmış Dokuzuncu Mâdde: Merkez komiserleri yevm-i me'zûniyetlerinde âmirlerinden mâdde-i sâbıkada gösterildiği vechile istihâl-i ruhsatla gidebilecek ve mâdûnundaki sınıf komiserlerinden en ehliyetlisini yerlerine tevkil eyleyeceklerdir. Ma'zeret-i meşrû'ası tebeyyün eyleyenlere ma'zeretlerinin derecesine göre âmiri tarafından me'zûniyet verilebilir.

Yetmişinci Mâdde: Bir komiserin veyâ komiser mu'âvininin ve yâhûd polis me'mûrlarının hüsn-i ifâ-yı vazîfece kusûr ve tekâsülü görüldüğü hâlde mensûb olduğu dâ'ire veyâ vilâyet ve yâhûd livâ polis meclisi ma'rifetiyle derhâl tahkîkât-ı muteziye bi'l-icrâ tebeyyün edecek kusûr ve tekâsülün derecesini mübeyyin tanzim olunacak zabt varakası üzerine o misillü komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrları Dersa'âdet'de Zabtiye Nezâreti ve taşrada vâlî-i vilâyet veyâ gayr-i mülhak livâ mutasarrıfı cânibinden icâbına göre tevbih ve tekdîr veyâ tenzîl-i sınıf ve tardına â'id mu'âmeleye tevessül olunur ve eğer bu kusûr ve tekâsül devletce bir mazarratı müstelzim olmuş ise hemân bi't-tevkîf taht-ı muhâkemeye alınır.

Yetmiş Birinci Mâdde: Polis komiser ve komiser mu'âvin ve polis me'mûrlarının işret etmeleri ve kahvehâne ve gazino ve emsâli mahallerde oturmaları ve tavla ve iskambil gibi şeylerle iştigâl eylemeleri ve haysiyet-i me'mûriyetlerini ihlâl edecek harekât-ı lâ-übâliyâneye tasaddî eylemeleri ve meşsiz ve göğüs açık dolaşmaları ve nokta mahallerinde ve devriye ve kol hizmetlerinde ve sâ'ir vezâyif-i resmîyenin ifâsı esnâsında sigara içmek ve ta'âm etmek ve ötede berüde oturmak ve bi-lâ-lüzûm şuriun bunun ile konuşmak gibi hâl ve hareketde bulunmaları ve bir ma'zeret-i meşrû'ası olub da âmirlerinden ruhsat almadıkça vazîfeleri başından ayrılmaları kat'iyen gayr-i câ'iz olup aksi hâlde yüz elli sekizinci mâddede gösterildiği üzere haklarında mu'âmele icrâ kılınacaktır.

İkinci Kısım

Zâbita-i İdâre Vezâ'ifi

Yetmiş İkinci Mâdde: Polis me'mûrları idârelerindeki hân ve otel ve apartman ve pansiyon ve bostan ve değirmen ve fırın ve fabrika gibi amele ve bekar makarrı olan yerleri ve ateş isti'mâl olunan mahalleri usûl ve kavâ'id-i mahsûsasına tevfiikan tefiş ve mu'âyene eyleyecek ve bu gibi mahallerde ikâmet ve beytûtet edenlerin isim ve şöhret ve tâbi'iyet ve sınıfların merkezdeki defter-i mahsûsuna dercedilmek üzere nezdinde bulunduracağı cüzdanına kaydedecektir.

Yetmiş Üçüncü Mâdde: Mâdde-i sâbıkada beyân olunan mahallere gelecek olanların evrâk-ı mürûriye ve sâ'ireyi hâmil olup olmadıklarını ve ne maksadla geldiklerini ve ne işle iştigâl eyleyeceklerini ve'l-hâsil herbirinin hüviyet-i sahihasıyla hâl ve şânını polis me'mûrları sûret-i münâsibede bi'l-etrâf tahkik edecek ve o gibi mahallerde işsiz ve güçsüz ve serseri olanlarla hüviyet-i sahihası anlaşılmayan ve yâhûd şüpheli ve mazınna-i sû' görülen eşhâsı derhâl tarassud altına alarak mâ-fevkine tahrîren bildirecektir.

Yetmiş Dördüncü Mâdde: Kahvehâne ve gazino ve kirâ'athâne ve hamam ve meyhâne gibi mahallerde çalışanlardan başka eşhâsın beytûtet etmesine müsâ'ade olunmayacaktır.

Yetmiş Beşinci Mâdde: Han ve otel küşâd edecek ve hânesinin odalarını başka başka kirâyâ verecek olanlar evvel emirde polis idâresine ma'lûmât i'tâ edecek ve han ve otel ve misâfirhânenin kapusuna Tükçe bir levhâ ta'lik eyleyeceği gibi misâfirinin isim ve şöhet ve tâbi'iyet ve sıfatlarını kayd için defter tutacak ve bu defteri taleb vukû'unda ve misâfirlerin evrâk-ı mürûriyelerini nihâyet yirmi dört sâ'at zarfında polis ibrâz ve irâ'e eyleyecektir.

Yetmiş Altıncı Mâdde: Han ve otel ve sâ'ir emsâli mahaller mazanna-i sû' takımından eşhâs gelecek olur ise bu mahalleri idâre eden sâhib veyâ müste'cirleri derhâl polis merkezine bildirmeğe mecbûr olacak ve bu gibi eşhâs bilecek polise vaktiyle ihbâr etmeyen han ve otel ve emsâlinin sâhib veyâ müste'cirleri haklarında mu'âmele-i kânûniye icrâ kılınacaktır.

Yetmiş Yedinci Mâdde: Seyyâhine tercümanlık etmek isteyenler ile otel ve misâfirhâneleri idâre eden ve müste'cirleri tarafından o sûretle tercümanlık etmek üzere irâ'e olunan kimseler cânib-i belediyeden şehâdet-nâme almadıkça tercümanlık etmekden men' edilecektir.

Yetmiş Sekizinci Mâdde: Berren ve bahren gelen ve giden bi'l-cümle yolcuların evrâk-ı mürûriyeleri deniz salon ve iskelelerinde ve şimendüfer mevkiflerinde ve sâ'ir icâb eden mahallerde poliçe mu'âyene ve tedkik ile tezkire ve pasaportsuz ve yâhûd tezkire ve pasaportu kaydsız olarak gelecek olan poliçeler hakkında mu'âmele-i nizâmiye icrâ olunacağı gibi berren ve bahren mevâki'-i lâzime nezâret ve tarassud altında tutularak sûret-i hafiyede bir kimesnenin dühûl veyâ firârına veyâ eczâ-i nâriye ve esliha ve evrâk ve eşyâ-i muzırta ve memnû'a kaçırılmasına meydân verilmeyecek ve böyle bir hâle tasaddî edenler olur ise hemân derdest edilecek ve gümrüklerden bi-lâ mu'âyene eşyâ çıkarıldığı veyâ kaçırıldığı görülür ise men' olunacaktır.

Yetmiş Dokuzuncu Mâdde: Asâkir-i Şâhâne ümerâ ve zâbitân ve neferâtı resmen silah taşımağa me'zûn olan me'mûrîn ve hademe-i devlet ve süferâ kavâsı ve ecnebî beğlik sefînelerindeki zâbitlerle ruhsat tezkiresini hâmil avcılar ve yolcular vev erbâb-ı nâmusdan olduğu hâlde ta'mir ettirmek veyâ satmak ve satın almak için hânesinden çarşuya ve çarşudan hânesine elinde silah getirmekte olanlardan mâ'dâ kimsenin şehirler ve kasabalarda esliha-i nâriye ve câriha taşınması memnû' olduğundan işbu memnû'iyete muhâlif hareket edenler zâbitaca men' edilecek ve esliha-i memnû'a usûlü dâ'iresinde zabt ve müsâdere olunacaktır.

Sekseninci Mâdde: Âdâb ve ahlâk-ı umûmiyeye mugâyir her nev' ef'âl ve ahvâl men' olunacaktır.

Ale'l-ıtlâk kumarhâneler ve nizâm-ı mahsûsuna muvâfık ve zâbitaca mahzûrdan sâlim olmayan meyhânelerle umûmhâneler ve ruhsat-ı resmîyesiz tertib ve küşâd olunan piyango ve ana mûmâsil her nev' mu'âmelât usûlü dâ'iresinde men' edilecek ve mahallât dâhilinde ve me'âbid ve mekâtib ve makâbir civârında umûmhâne açılmasına kat'iyen meydan verilmeyecek ve açılmış olduğu görülür ise seddolunacaktır.

Seksen Birinci Mâdde: Sarhoş olup sokaklarda düşen ve halkın huzûr ve râhatını selbedecek hâlâta tasaddî eden eşhâs tutulup merkeze getirilecek ve üzerlerinde bulunan şeyler sebt-i defter edilerek hareketleri sarhoşluk derecesinde kalmış ise ayılıncaya kadar alıkonulup bir daha öyle bir hâlde bulunmaması için zâbitaca muktezî mu'âmele icrâ kılınacaktır.

Seksen İkinci Mâdde: Genç kimseleri işret ve mugâyir-i âdâb ve ahlâk-ı ef'âle teşvik ve sevkedenler ve meyhânegilerden bu gibilere işret verenler men' ile haklarında mu'âmele-i kânûniye icrâsına tevessül olunacak ve öyle gençlerin ellerinde hâllerine nisbet olunamayacak derecede kıymetdâr eşyâ bulunanlar veyâ ziyâde sarfiyât edenlerin ahvâli ve sûret-i ma'îşet ve idâreleri tahkik olunarak velîlerine ihbâr-ı keyfiyet edilecektir.

Seksen Üçüncü Mâdde: Meyhânegilerin evkât-ı mu'ayyenesinde kapanmasına dikkat edilecek ve hilâf-ı tenbih hareketde bulunan meyhânegiler hakkında mu'âmele-i mukteziye-i kânûniye icrâ olunacaktır.

Seksen Dördüncü Mâdde: Polis me'mûrları mesîrelerde ve iskele ve köprü gibi memerr-i nâs olan mahallere ve tiyatro ve şimendüfer mevkifi gibi umûma mahsûs olan yerlerde bulunarak muhâfaza-i âsâyiş ve halkın te'mîn-i istirahatine dikkat edecekleri gibi yankesici ve serseri ve ale'l-ıtlâk sâbıkalı eşhâsın kâffe-i hareketını ta'kib ile şüpheli bir hâllerini gördükleri anda derdest eyleyeceklerdir.

Seksen Beşinci Mâdde: Sunûf-ı ahâlî ve sekeneden biri birinin ırz ve can ve mâlî aleyhine bir tecâvüz veyâ tasallut teşebbüsü hissölunduğu takdirde tedâbir-i mâni'a-i serî'ayı ittihâz ve icrâ eylemek polisin cümle-i vezâ'ifindedir.

Üçüncü Kısım

Zâbita-i Mülkiye Vezâ'ifi

Seksen Altıncı Mâdde: Polis me'mûrları evvelen hukûk-ı mukaddese-i hazret-i Pâdişâhiye ve menâfi'-i hükûmet-i seniyyeye mugâyir ahvâl vukû'una meydân vermeyecek ve sâniyen dâhil-i memleketde eşhâs-ı muzırta bulunub bulunmadığını sâlisen memâlik-i sâ'irede bulunan erbâb-ı fesâd ile münâsebâtta bulunanlar olub olmadığını râbi'an ihlâl-i âsâyiş edebilecek bir günâ teşebbüsât bulunub bulunmadığını hâmisen eczâ-i nâriye ve esliha ve evrâk ve eşyâ-i memnû'a ve muzırta celb ve idhâl veyâ tertîb ve i'mâl ile meşgûl bir kimse olub olmadığını ale'd-devâm taharrî ve tecessüs ederek bu gibi ahvâle teşebbüs eyledikleri tahakkuk edenleri derdest eyleyecektir.

Seksen Yedinci Mâdde: Polis me'mûrları hukûk ve kavânin ve nizâmât-ı saltanat-ı seniyyeye münâfi ve tahdiş-i ezhânı mücib her dürlü neşriyât ve ilkâ'ât ve ahvâl ve hareketi men' ile mütecâsirleri ahz u girift edecek ve memnû' olan cem'iyetleri dağıtmakla berâber bunda bir sû'-i niyet ve maksad olduğu tahakkuk eylediği takdirde ictimâ' edenleri derdest eyleyecektir.

Seksen Sekizinci Mâdde: Polis me'mûrları her nev' evrâk ve kütüb ve resâ'il-i muzırta ve memnû'ayı tecessüs ve mevriderini tahkik ile berâber bu bâbda şübhe ettikleri ahvâl ve eşhâs hakkında da tahkikâta müsâra'at edecek ve tesâdüf edecekleri evrâk ve kütüb-i memnû'ayı zabtederek mu'âmelât-ı müte'âkibesini ifâ eyleyeceklerdir. Matba'a ve kütübhânegilerin dahi zâbitaca tefîşi mücâzıdır.

Seksen Dokuzuncu Mâdde: Polis me'mûrları emniyet-i dâhiliye ve hâriciyeyi muhil olacak her günâ teşebbüsât ve ahvâl hakkındaki mahsûsât ve mesmû'ât üzerine lâzım gelecek tedâbiri derhâl ittihâz ve ifâ ile berâber ve ânında âmirine de i'tâ-yı ma'lûmât eyleyecektir.

Dördüncü Kısım

Zâbita-i Adliye Vezâ'ifi

Doksanıncı Mâdde: Usûl-ı muhâkemât-ı cezâ'îye kânûnunun zâbita-i adliye ve ânın me'mûrin-i icrâ'îyesine dâ'ir bâb-ı evvelinin mevâdd-ı mahsûsası ahkâmına tevîkan polis komiserleri kâffe-i cerâ'imi taharrî ve delâl'ilini cem' ve zabt ile mütecâsirlerini tutub cihet-i adliyeye teslim etmeğe me'mûrdur.

Doksan Birinci Mâdde: Polis komiserleri mâdde-i sâbika vechile muttali' oldukları ef'âl-i cürmiyenin mahal ve zamân vukû'unu ve cürm ile mütecâsirinin ta'yinine medâr olacak kâffe-i delâ'il ve emârâtı şâmil olmak üzere derhâl ve mükemmelen bir zabıt varakası tanzîm edecektir.

Doksan İkinci Mâdde: Komiserler dâ'ire-i me'mûriyetleri dâhilinde vukû'a gelen cerâ'im hakkındaki ihbârât ve şikâyatı usûl-i muhâkemât-ı cezâ'îye kânûnunun mevâdd-ı mahsûsası mücebince kabûl ederk merci'ine isâl eyleyecektir.

Doksan Üçüncü Mâdde: Komiserler mürâca'at vukû'u üzerine usûl-i muhâkemât-ı cezâ'îye kânûnunun mevâdd-ı mahsûsası ta'rîfâtı dâ'iresinde tanzîm edecekleri ihbâr ve şikâyetnâmelerin bir sûretini talebi hâlinde muhbir veyâ müştekiye veyâ vekillerine de i'tâ edecek ve muhbir veyâ müştekinin hüviyetini tahkik ve zabteleyecektir.

Doksan Dördüncü Mâdde: Cerâ'im-i meşhûdede müdde'î-i umûmî veyâ mustantıkın mahall-i cürme vürûduna kadar polis komiser ve me'mûrları usûl-i muhâkemât-ı cezâ'îye kânûnunun bâb-ı evvelinin kısm-ı sânisinde münderic mevâd ahkâmına tevfikân derhal mevki'-i cürme azîmetle ol bâbdaki ta'rîfât-ı kânûniye dâ'iresinde tahkikât ve mu'âmelâta kûsâra'at edecek ve vak'anın icâbına göre istishâb edeceği me'mûrları vazîfeye tahsis ve istihdâm ile orada âsâyişe â'id mu'âmeleyi ve cürm ile âsârının ta'yîn ve istihsâli ve mütecâsirinin derdest edilmesine müte'allik olan vezâ'if-i sâ'ire-i kânûniyeyi de te'mîn edecektir.

Doksan Beşinci Mâdde: Mâdde-i sâbika mücebince polis komiserlerinin ifâsına şurû' ettikleri tahkikât ve mu'âmelât esnâsında müdde'î-i umûmî veyâ mustantıktan biri mevki'-i cürme vürûd eyledikde müdde'î-i umûmî veyâ mustantık tarafından edilecek tensîb dâ'iresinde hareket eyleyecektir.

Doksan Altıncı Mâdde: Bir cürmün fâ'ili hîn-i vak'ada derdest olunmadığı takdirde cürmün vukû' bulduğu mahallin polis komiserleri tarafından maznûnun evsâf ve eşkâli ile derdesti husûsu bulunabileceği merâkize iş'âr edileceği gibi diğer cihetden dahi mahsûsada tertîb olunacak me'mûrlar ma'rifetiyle taharriyâta ibtidâr olunacaktır.

Doksan Yedinci Mâdde: Cünhâ ve cinâyet cürmlerinde Dersa'âdet'de zabtiye nâzırı ve mutasarrıflar ile polis müdürü ve vilâyet-ı şâhânedep vâli ile polis müdürü ve mutasarrıf ve kaymakamlar tarafından verilecek evâmir ve cerâ'im-i meşhûde ve sâ'irede müdde'î-i umûmî ile mustantıkın tahrîren vukû' bulacak talebi üzerine polis komiserleri cerâ'im-i mezkûre maznûnlarının mesken ve ikâmetgâhlarına usûl ve kavâ'id-i mevzû'ası dâ'iresinde duhûl ile cürmün delâ'il ve âsârını elde etmek için icrâ-yı taharriyâta ve da'vet ve istimdâd gibi fevka'l-âdeliği tazammun edecek ahvâlden dahi bu hakkı isti'mâle salâhiyetdârdırlar.

Doksan Sekizinci Mâdde: Zâbita-i adliye vezâ'ifini ifâ edecek polisler muhâfaza-i hayâtları ba'zı müdâvât-ı âcileye mütevakkıf olan mecrûhînin muhtâc oldukları tedâvîyi icrâ-yı tahkikât vesîlesiyle te'hîr etmeyeceklerdir.

Doksan Dokuzuncu Mâdde: Şikâyetnâmenin vücûdiyle ta'kibi icâb eden ve cezâ kânûnnâme-i hümayûnunun ikiyüz ve iki yüz yirminci mâddeleri ilâvesi ile ikiyüz on dördüncü mâddesinde tasrîh edilen ahvâlden dolayı alâkadar tarafından bâ-istid'ânâme şikâyet vukû' bulmadıkça polis me'mûrları tarafından müdâhale edilmeyecektir.

Şu ahvâl Alâmet-i Fârîka Nizâmnâmesiyle Zâbita-i Saydiye Nizâmnâmesinin kırkyedinci mâddesi ve İhtirâ' Berâtı kânûnunun kırk sekizinci mâddesi ahkâmı hakkında cârîdir.

Yüzüncü Mâdde: Polis komiser ve me'mûrları mevâdd-ı sâbıkada tavzîh edilen mu'âmelâta müteferri' husûsâtı dahi Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâ'îye Kânûnunun mevâdd-ı mahsûsasına tevfikân ifâ edeceklerdir.

Yüz Birinci Mâdde: Polis komiserlerinin gaybûbetinde zâbita-i adliye vazîfesi komiser mu'âvini ve anın giyâbında polis me'mûrlarının ehliyet ve kıdemlisi tarafından vekâleten ifâ olunur.